

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
SZÉSI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A buffaloi merénylet.

Budapest, szeptember 7.

(L.) A golyó, amely tegnap az Északame-
rikai Unio elnökén súlyos sebet ejtett, nem
Mac Kinleynek volt szánya, hanem minden-
nek, amit államrendnek nevezünk. A buffaloi
merénylet voltaképpen merénylet az egész
világ államrendje ellen. És bár az a két vég-
zetes revolverlövés messze tőlünk, Buffaloban
dördült el, Európa is a legközvetlenebbül érzi
a szégyenű esemény hatását. Kérlelhetetlen
ellensége volt Mac Kinley Európának, egy
évtized óta lappangó küzdelem folyik közte
és köztünk, de a buffaloi gatzett hirtelenül
felfedte a harmadik, a közös ellenségét, a
nyomtalanul bujkálót, a névtelent és ellenériz-
hetetlent. Azt, amely nem ösmer jogot és nem
ösmer kötelességeket, amely hadüzenet nél-
kül támad és saját élete árán is ártani
akar. A tett propagandájának emberei nem ve-
hetik fel a harcot az államkolosszusokkal:
gyilkos hajszát kezdenek tehát az állameszme
hivatalos reprezentánsai: az államfők ellen.
Mindegy, ha alkotmányos királyról, vagy egy
köztársasági elnökről, ha abszolút hatalmu
cárról, vagy királyi koronától ékes gyenge
asszonyról van szó. Brutus még a szabadság
névén szurta le Cézárt és cselekedetét még
dicsőíteni tudták a drámaírók, mert Cézár
olyasmit akart, ami ellenkezett a nemzet nagy
ideáljaival: szabadságfosztást és személyi ön-
kényeskedést. De ugyan minő hatalma volt a
szegény Carnotnak, a szegény Mac Kinleynek,
szimpla köztársasági hivatalnokoknak? Minő
szabadságokat vehettek volna el, minő önké-
nyeskedést gyakorolhatnak vala? Azok, akik
gyilkokkal leselkednek rájuk, nem a Brutusok
sorába valók. Egyszerű gonosztevők, akiknek
legtöbbszörében herozstráteszi vágyak lobognak.

Nem szabadságvédők, hanem ellenkezőleg: a
büntett autokratái. És amidőn véres cselekedeteik
igazolását anarkiaról beszélnek, ugye a félművelt
aggyelőkben nem ltsen és a filozófusok va-
lamely utópiája dereng, hanem az anarkikus
álom nékiök csak palást, örült becsvágyuk és
vérszomjuk kielégítésére. Mióta igyekeznek már
Európa, tragikus eseményeken okulva, ennek
a szektának működését lehetetlenné tenni!
Hiába. Ha nálunk üldözöbe fogják a tett pro-
pagandájának embereit: barátságos azilumra
találnak Amerikában.

Nekik is a szabadság földje Amerika. A
tolvaj bankároknak, sikkasztó postásoknak,
váltóhamisító ügyvédeknek is. Ott a szabad-
ságszerető emberek milliói oly tékozlón osz-
toztaják a szabadságot, hogy bőven kijut be-
lőle olyan elemeknek is, amelyeknek a sza-
badság annyi, mint dinamit az örült ember
kezeiben. Ki ne lelkesedne azért az Amerikáért,
amely barátságos menhelyet adott az üldözött
hugenottáknak, a földönfutóvá lett ireknek,
Kossuth Lajosnak és a magyar emigránsoknak?
Hálásan köszöntik e nagy szolgálatokért az
európai nemzetek Amerika szent földjét. De
szabadság-e az, ha egy embert, aki az ameri-
kaiak közös akaratából a reszpublika terhes
elnöki székét elfoglalja, ugyanennek az or-
szágnak a szabadság címén befogadott jöve-
vénye, egyszerűen a maga vérszomjának en-
gedve, láb alól elteszi? Hát mindenki szabad
legyen, csak az nem, akit egy nagy ember-
közösség kormányzására kötelez ugyanez az
emberközösség?

Aki ebből a látószögből nézi a buffaloi
esetet, bizonyára meggyőződik arról, hogy a
szabadságnak is van határa. Ez a határ ott
húzódik, ahol megszűnik az emberiség, a
lelkiismeret, a beszámíthatóság. Sem gyerme-
keknek, sem gazembereknek, sem örülteknek

nem szabad és nem okos ebből a becses
narkotikumból annyit juttatni, amennyi őket
elkábíthatná. Az a nép, amely a hugenottáknak,
az ireknek, a negyvennyolcas magyaroknak me-
nedékhelyet adott, súlyosan vétkezett önmaga
ellen, amidőn beavatkozás nélkül nézte, mint
virul fel egy egész anarkista-telep Patterson-
ban. Valószínűleg tulzás, hogy ebben a vá-
rosban ezerszámra hemzsegnek az anarkisták
— akkor az a város már rég nem volna
város — s bizonyára csak nyári újságszen-
záció akart lenni az a sok amerikai hír, amely
arról regélt, hogy a pattersoni gyülekezet rend-
szeresen gyakorolja magát a gyilkolás tekni-
kájában és a buzgóbb tagok egy-egy fejedele-
m képét viselő bábokra lövöldöznek vasár-
naponként. Ez bizonyára talalékony riporterek
ötlete. De hogy ott komoly, tragikus követ-
kezményű terveket is főznek, hogy onnan
inspiráltak azokat a merénylőket, akiknek
egyike Umberto királyt gyilkolta meg, másika
Mac Kinley elnök életére tört, azt lehetetlen
kétségbevonni. A fiatal amerikai reszpublikán
megbosszulta magát a válogatás nélkül osztott
mértéktelen szabadság, amely csak felelősé-
get érző férfiaknak való, de kártékony, mihelyt
gazembereknek és félbolondoknak osztogatják.

Valószínűleg tudatára kél ennek az igaz-
ságnak Amerika is. És vége lesz a pattersoni
szép napoknak. Senki sem fog ennek jobban
örülni, mint Európa, amelynek szabad em-
berei joggal féltik szabadságukat ettől a gyilkos
szektától. Remélhetőleg megkezdik most már
az atlanti óceánon túl is e, részben orgyilkos,
részben félbolond társaságot ártalmatlanná
tenni és Európa sem lesz kitéve annak, hogy
minden gyilkos utólérhetetlenné váljék, mi-
helyest amerikai földet ér. Sajnos, hogy csak
egy ily véres esemény volt képes az Uniót
észre téríteni.

TÁRCA.

A méreg.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Thury Zoltán.

Kopernyik Dániel jámbor tanár ember volt.
Se hideg se meleg, langyos ember. Nem voltak
szenvedélyei, valami nagy hibája se akadt, de
erénye se. Közepesen tanított, éppen csak annyira
volt művelt ember, amennyiben ez szükséges
volt az állásához, nem is igyekezett többre, köl-
teni se tudott, de takarékoskodni se, éber se volt,
álmos se, szóval — maga az átlag, egy valahogy,
jól-rosszul kiszabott szürke ruhában. Mikor el-
következett az az idő, a mikor a férfi rosszul érzi
magát egyedül, megnősült. Egy tanítónőt vett
el a szomszéd polgári iskolából. A szerelem-
nek ugyszólván semmi köze se volt ehhez a
házasságkötéshez. A lány betöltötte a huszon-
nyolc esztendő. Férjhez ment volna akár egy
másik tanárhoz is vagy valami tisztviselőhöz,
aki éppen érintkezésbe lép vele ebben az irány-
ban. O is azt hitte, hogy nem képes már semmi-
féle lángolásra. Egyik férfi ugy körülbelül olyan,
mint a másik. Arra mindenik jó, hogy valahogy
éljen mellette az ember. Férjhez ment tehát Ko-
pernyik Dánielhez és az esküvő igen szépen
folyt le. — Tanerők egyesültek — írta az újság
s csakugyan valami pedagógiai színezete volt a do-
lognak. Ott volt az igazgató a reálból és a polgári
iskolából is, nemkülönbben a tanárok s a
házasságkötést követő ebédn a két intézet ölel-
kezéséről beszéltek.

Hát az intézetek öleltek meg, de a fiatal ház-
asok nem igen. Vagy csak ugy immel-ámmal.
Az ebédhez az asztal két oldalára telepedtek le s
még csak a kezüket se nyújtották át egymásnak

egy-egy szorításra, délelőtt-délután külön-külön
iskolákban tanítottak, este semmi mondanivalójuk
sem volt, s ha néha hosszasan elbeszélgettek,
bizonyos olyan elvbeli eltéréseket vitattak meg,
amelyek a tananyagra vagy a növendékekre vonat-
koztak. A férfi a fiukról beszélt, az asszony pedig
a leányokról és külön asztalokon összerakosgatták a
könyveket meg jegyzeteket, amikre szükségük lesz
holnap. — Az asszony szárazabb lett, mint amilyen
volt. Kiaszott — s ha mégis szép volt, hát az annak
tulajdonítható, hogy szép volt leányunkis. Az asszony
édes elbuggadásából, az új színekből, amelyeket
a házasság rálehel a leányok arcára, nem jutott
neki egy párányi se. Férfias, nagy lépésekkel
járt, merev, kemény volt az arca, mintha mindig
egy esomó haszontalan kolyköt kellene a ko-
molyosságával rendben tartani és most már egészen
megkövesedett a szíve. A házasságot azért nem
bánta meg, egy pillanatra se. Eszébe se jutott.
Huszonnyolc esztendővel mit lehetett volna egye-
bet kezdeni. Sok az. Némely asszonynak ebben
a korban már kilenc-tíz esztendősi fiaeskája van.

Körülbelül két esztendővel az esküvő után
banális fordulat állott be az asszony életében. A
kis városha, amelyben az ő révükön összelelle-
zett a két intézet, egy esomó katonát küldtek.
Mindenfélét. Tüzért, huszárt, gyalogos katonát,
sok tisztelet. Mindössze öt hétre jöttek. Körül
gyakorlatoztak, háborut csináltak kiesiben s el-
szórva falukban, városokban csupa katoná volt
az egész vidék. Kopernyik uréknak is jutott egy
tiszti. Szép, nagy szál tüzér főhadnagy, akinek egy
kiesit belenyúlt már a homloka a rövidre nyírott
sűrű fekete hajába. Komoly ember volt. Sok köny-
vet hozott magával s eleintén csak ez imponált
benne az asszonynak. Ugy képzelte el addig a
katonát, hogy egytől-egyig léha s a háza meg-
tiszteltetését látta abban, hogy az ő tisztje éjtélis
is rajzol ugy papirosokra, amiket egyéb tábla
hiányában a lapító deszkára szögeztet föl. Szólt
Kopernyik urnak, hogy meg kellene hívni ebédre,

vacsorára a katonát s egyszer éjjel teát küldött
be neki. Aztán újra s a tiszt másnap barátság-
osan mosolyogva köszöntö meg a figyelmet.
Igazán nagyon ki voltam merülve, nagyságos
asszony, mondta, jót telem. Ebben a fé-
szekben éjjelkor már bezárják a kávéházat.

Az asszony aggodalmas, meleg pillantással
nézett rá.

— Még beteg lesz. Agyondolgozza magát.

Kopernyik ur egy könyvbé bujt bele, de
erre a hangra fölkapta a fejét. Valami, neki egé-
szen idegen, gyöngéd gondoskodás vibrált ebben
a néhány szóban. Kissé elnyomva, mintha az
asszony nem akarta volna, hogy annyira ki
lehesen érezni, de a mellett győzelmesen, mert
ime Kopernyik ur észrevette. Behuzta a fejét a
vállai közé és kényelmetlenül sétált föl és le a
butorral tulságosan megtömött szobában, azokon
a sikátorokon át, amelyeket szabadon hagyott a
sok szék, asztal, szekrény. Néha csak egy sunyi
módon odafigyelt a tisztre, azután meg az ass-
zonyra s érezte, hogy nyugtalanság fogja el.
Elfelelte a könyvet, amit pedig Pestről kapott,
hogy be kellene vezetni az iskolába s arra gon-
dolt, hogy mi az ördög lesz vele, ha az asszony-
nak eszébe talál jutni, hogy megszeret valakit.
Ahogy ránézett, megijedt tőle. Elt költözött az
arcába, csillogtak a szemei, mintha tiszta víz
alól világitottak volna ki s pihegett a keble.
Ez az asszony a vágy lett. Az asszony, akinek
még soha nem adta magát igazán, egészen a
férfi, aki mindez ideig csak mellesleg volt ass-
zony, voltaképpen azonban tanítónő a polgári
iskolában. — Kopernyik ur nem tudta nézni őket.
Zsebreavágta a pesti könyvet s elment. Az uton,
amig a reálisiskolához ért, azon gondolkodott, hogy
mit tesz majd akkor, hogyha csakugyan bekövet-
kezik az az új állapot, hogy az asszony a másé
lesz. Hirtelen elhatározta, hogy nagyon boldog-
talan lesz, ez a sors vár rá, de hogy valahogyan
előbe álljon annak, aminek meg kell történni,

Bármily elkéseredett ellenségünk is *Mac Kinley*, nincs ember, aki ne fordulna részvételt kinos betegágya felé. Azok pedig, akik ennek a nagytehetségű politikusnak imperializmusát gyümölcsöző és okos politikának tartják Amerikában, aggódva latolgatják, vajjon remélhető-e életbenmaradása. Rendkívül fontos államérdekek állanak most kockán, oly súlyosak és nagyszabásúak, hogy maga *Mac Kinley* is szükségesnek tartotta a politikáján egyet változtatni. Éppen aznap, amidőn a buffaloi merénylet történt, beszédet mondott Amerika világkereskedelmi terveiről, annak szükségességéről, hogy az Unió piacot szerezzen ipari termékei számára más világreszekben is. E beszéd nagy súlyát talán csak azért nem lehetett kellően mérlegelni, mert aki az új gondolatot kimondta, néhány perc mulva véresen roskadt össze. Lesz-e, aki fölkapja az ideát, folytassa ugy, ahogy azt szerzője magában kieszelte? A fordulópont, amely elé Amerika gazdasági élete ért, *Mac Kinley* minden gondját magára vonta és az ő éles elméje bizonyára talált már az új kérdések megoldására új terveket is. Vajjon ösmerik-e azokat az utódai, a helyettesei? A kínai bonyodalom, a német vámtarifajuttatás, a dél-amerikai polgárháború s ezzel összefüggésben a közép-amerikai nagy csatorna birtokának kérdése: csupa olyan aktualitás, amelyből az Unió mérhetetlen hasznot húzhatna, de ugyanezt a hasznot el is szelaszthatja. Be fog-e még valaha folyani a merénylet áldozata ezeknek az ügyeknek kormányzására? Ha nem, úgy a fiatal amerikai imperializmus alighanem rövid éltű lesz. Ha igen, megmarad-e fölépülése után is csudálatos tettereje, ruganyossága, ritka kezdeményező képessége? Ezek a kérdések első sorban az Unió nagy imperialista pártját érdeklik, folyamányaikban azonban kibatnak a mi világrendszerünkre is. És ezért éppen most dupla csapás az Unióra a buffaloi merénylet. A legügyesebb amerikaiak bénította meg. Ezt köszönik az amerikaiak annak, hogy oly szíves vendégszeretettel látták maguknál az anarkistákat.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a folyó ügyeket intézték el.

arra nem is gondolt. Mit tehetne? Hol marad ő egy ilyen ur mögött... Ahogy az nézni tud, az már maga a csábítás. Ha ő két kézzel rángatna valakit, abban se lenne annyi erő, mint amennyi ennek az embernek egy pillantásába belefer. — Hát csak csinálja az asszony a dolgát, ahogy tudja, ahogy akarja s aztán lehet tanítani a reáliskolában ugy is, hogy az emberben össze van zuzva a szív kalapácsal.

Most már azt érezte. Egy negyedóra elég volt neki arra, hogy úgy fölbeszélje az asszonyt, ahogy évek alatt nem tudta megismerni. A nyakán volt a veszedelem és ez megbolondította. Másik ember lett belőle. Olyan, aki nem tér ki semmi elől, nem áll az útjába semminek, csak kész arra, hogy belepusztuljon a veszteségbe, ha csakugyan elkövetkezik. Nem lehet haragudni, hogy egy pereig gondolt arra, hogy másik tisztet kér ennek a helyébe, de rögtön úgy tett le erről az ideáról, hogy megvetőleg nézett végig magán. — Milyen otrombaság lenne, milyen... — S mikor hazament, most már ő maga szólott az asszonynak, hogy át kellene küldeni a tisztért. Jöjjön, legyen itt. Lássuk — s beleesve egy nagy székbe, fölrehuzódva nézte őket. — Az a pók lett belőle, aki a háló közepébe meghuzódva filozofiai nyugalommal várja, hogy lecsapjon rá valami madár, ami ilyen hitvány bogarat eszik. — A tiszt pedig arról beszélt az asszonynak, hogy e pillanatban milyen a helyzet odakünn. — Az ellenség körülbelül tizennégy kilométernyire Ócsa téjéig lehet. Ezt már kiderítették a lovaspatrolok. Az a kérdés, hogy akar-e támadni. Ha igen, holnap nagy lövöldözés lesz erefelé.

A főhadiszállás. A szabadelvűpárt főhadiszállása egymagából a miniszterelnökből áll. Törzskar és főhadvezér egy személyben: ilyen csudát ritkán látott a világ. Most láthatja, csak rá kell Széll Kálmánra néznie. Négy-öt nap óta az energia és az emlékező erő akrobatáját bámulja benne a szabadelvűpárt. Reggeltől éjfélig szakadatlanul értekezik, szervez, intézkedik, alkudozik. Száz emberről kevesebb kezdte még egy napon sem fordult meg nála: persze valamennyi — akár főispán, akár jelölt, akár vidéki pártelnök — kerületi ügyekben. Tegnapig úgy tárgyalt ezzel a sokasággal, hogy ceruzát s papírt a kezébe se vett. Egyszerűen a memóriájába vésett mindent, ami reggeltől késő éjszakáig előtte megfordult, aztán aludt egyet rája, s reggelre bediktálta tucatszámra a tegnapi ügyekre vonatkozó leveleket és sürgönyöket. Tegnap este óta azonban már jegyez. Talán megcsappant a memóriája? Dehogy. Hanem annyian kérdezték tőle, hogyan győzi azt a temérdek dolgot az eszében tartani, hogy nagyon sok idő pocsékolódott el annak az elmagyarázására, hogy koncentrált szellemi munkánál csalhatatlanul működik az emlékező erő. „Az ördög győzi ezt nektek eleksplikálni“, mondta kacagva, s most már jegyez, — hogy időt kíméljen. Reggeltől estig a miniszterelnöki palotában működik a főhadiszállás, este a szabadelvű pártkörben, éjjel a Nemzeti Kaszinóban. Utközben a fiakkorban is magával viszi a még elintézetlen ügyek bírlalóit. S ebben a szörnyen ideges nyüzsgésben Széll Kálmán az egyetlen ember, aki megóvja derült nyugalmát. A vérmeseket lehűti, az aggodalmakat biztatja, a kapkodókat utbaigazítja, a fejvesztetteket felvilágosítja. Feltétlen ura a körülötte gomolygó károsnak. Rajta nem fog semmi ebből a lázas zűrzavarból, mely felborzalja s megeibálja pártjának idegrendszerét. Tegnap reggeltől esti tíz óráig nem evett egy betevő falatot sem. Mikor az utolsó emberrel is végzett, összegyűjtötte jegyzeteit a szabadelvű pártkör egyik kis márványasztalán s így szólt: „No most valahára ráérek talán ebédelni. De előbb hadd mondok el, milyen érzés van bennem, mikor órákhosszat itt ülök s száz embernek ezer dolgáról vetek a papírra jegyzeteket. Középkori velencei íródéaknak érzem magam, aki a Márk-téren ül kis íróasztala mellett. Jön hozzá egy leányzó, aki találkat írat kedvesének; aztán fiatal gavallér lép melléje, aki levélben kérdezi hölgyét, mikor utazik el valahára vén ura. Ezt jólváltja a kalmár, aki portékát rendel. Utána oda sompolyog a

brávó, aki énkostársainak arról írat, mikor lehet a kiszemelt áldozatot megrohanni. Az íródéák magírja mindezt hűségesen. De tudjátok, mitől retteg? Csak attól az egytől, hogy a boritékokat fel találja egyszer cserélni“. A pártbívek ijedten mondogatták: „Isten ments. Kegyelmes uram!“ A miniszterelnök pedig mosolyogva veti oda: „No, no, hisz vigyázunk, ugy-e bár, Hazay?“ A hűséges titkár, akiről a diszkreció szobrárt fogják faragni, szerényen feleli: „Vigyáz bizony a kegyelmes ur“. Ma este is tíz óráig tartott a munka a szabadelvű pártkörben. Mikor el volt intézve minden, szóvá tette az egyik párttag, hogy ide kellett volna hozni a *Magyarországnak* azt a munkatársát, aki ma azt írta, hogy a választási ügyeket nem Széll intézi, hanem Horánszky. A miniszterelnök mosolyogva sóhajtott fet: „Ez az én ismeretlen jóakaróm — ugy látszik — irigylit tölem ezt a kellemes munkát. Bárcsak igazza volna.“ Aztán elment — megint esti tíz órakor — ebédelni.

A miniszterelnök és az agráriusok. A félhivatalos *Magyar Nemzet* ma este megjelent számában a választási mozgalmak élén a következő feltűnést keltő sorokat írja:

Gróf Károlyi Sándor egy nyílt levélre szóló válaszában megígéri, hogy programbeszédében helyre fogja magyarázni a „gönczi levél“ elrejtett értelmét, amelynek alapján abból „osztály-, netalán hitfelekezeti harcra hívást akarnak ki-magyarázni.“ Ezt a rektifikálást élénk érdeklődéssel várjuk, mert azt *jóllesegnek nem mondhatjuk.* A gönczi levél önmagában is rászorult a kimagyarázásra, még inkább igényelhet azonban némi magyarázást az után a ragyogó beszéd után, amelyet a miniszterelnök csütörtökön a képviselőházban elmondott. A választási harc legtorróbb tüzebe menő közönség főképpen az iránt várhat fölvilágosítást gróf Károlyitól, hogy levélének tartalmából mennyi a földbirtokos, a foglalkozása iránt lelkesülő főur óhajja, aki előtérbe a gazda érdeket helyezi; és mennyi belőle a politikus képviselő programponjtja, amelynek megvalósítására mindenképpől törekszik. Mert a csütörtöki beszéd ez iránt egészen határozott direktívát nyújt. *Más programja a szabadelvűpártnak nem lehet,* mint az, melynek alapján Széll Kálmán a kormányzást vállalja és amelyet az agrár törekvésekre és agráriusmura nézve a csütörtöki beszéd világosan és határozottan részletezett. *A szabadelvűpárt tagjai közül senki más programot fel nem állíthat,* legföljebb olyan óhajtasokat, törekvéseket jelezhet, amelyek foglalkozásuknak és rokonérzéseiknek leginkább megfelelnek, amint azt a miniszterelnök

Mohón vágott bele az asszony.
— De csak úgy? Nem komolyan... — Aztán rögtön észrevette maga is, hogy túlságosan naiv volt a kérdés és nevetett. De szárazon, kedély nélkül. Ugy kacagott, hogy a tanár ur azt jegyezte meg magában, hogy ez az asszony a megőrülésig tudna kacagni, ha férfi úgy menne el, hogy nem csak egy lőnének reá... Félelmetes volt a pillantása is. Egy pillanatra átsuhant a férje feje fölött, aztán megállapodott a tiszt szemében. Ugy nézte, mintha azt mondta volna, hogy: a tied vagyok. Bujává tette a harmine esztendeje, aminek felét gyermeknek, a másik felét pedig szerelem nélkül élte le. Egy picit elítátozza a száját s ha a férfi kitérta volna a karjait, hát szó nélkül odaesik a mellére.
— Nagyságos asszony, mondta a tiszt — ki-jöhetne. — Ez az ugynevezett ugodi domb nincs a tervben. Az szabad. Ha fölmeleg reá és jó távcsőve van, például az enyém, mindent láthat. Erdekes lesz. Iszonyuan fognak rohanni a huszárak, úgy, ahogy a valóságban sohasé pusztítják a lovat. Mi is az ágyúkkal. S a domb alatt, a lankáson van a fővezér, a mi részünkről tudniillik. Sok idegen tiszt is. Nézze meg. Innen a domb kocsin egy félóra s hazajövet már én is szabad vagyok. Ha elfogadnak, akár háza is sétálhatunk.
Az asszony mintha csak az utolsó szavakat hallotta volna, hirtelen földerült. Elöntötte az arcát a boldogság.
— Hogyne. Megnézem. — Akkor jutott eszébe az ura. Ránézett és könnyösen kérdezte. — És te?
A tanár ur egy kicsit pihent a kérdés után s elgondolkozva, lassan felelt.

— Nekem dolgom van.
Most újra a főhadnagy kezdett beszélni.
— Három hónappal ezelőtt a Felvidéken sokkal kisebb látványosságot mutattam meg a menyasszonyomnak s nagyon tetszett neki.
Nagy csend lett s arcán a még ráfagyott mosolygással kérdezte az asszony.
— Kinek? Erről még nem is beszélt. — Ugy kongott a hangja, hogy fölbáméskodott rá az ura is s hosszasan rajtafelejtette a pillantását a főhadnagy. — Csakhogy korán kell ám kelni, — mondta azután.
— Nem megyek. Jobb, ha nem megyek, ugy-e? — Ezzel már az urához fordult. Az pedig fölvonogatta a vállait, hogy neki mindegy.
Otthon is maradt. Fáradtan kelt ki az ágyból és aztán hirtelen az iskolába ment. Akik aznap reggel látták, utánabámultak. Lomhán lépett, mintha kimerítette volna az éjszaka s fáradtan hívott ki egy-egy leányt a padból, aki aztán azt mondhatta, amit akart. Bele se szóllott, csak intett, hogy menjen vissza. — Jól van, jól van, — azt mondta, ha megakadt a gyerek. Minden jól van. Az iskolából elkalandozott a kis erdőbe a város mellett. Ha emberek jöttek szembe, összeszedte magát. Komolyan, esendesen lépkedett az eldugott utakon, de ha egészen egyedül érezte magát, iszonyu elkéseredés telepedett az arcára. Rángatta minden idegszálát, fölkaivarta az egész asszonyt s egy fának dülve, hang nélkül, csak úgy befelé iszonyuan jajgatni kezdett. — Messze valahol csakugyan elkezdődött a háború. Ugy érezte, hogy remeg a lábai alatt a föld és közbe-közbe

UJ IDŐK.

Herczeg Ferenc lapja valóságos album-füzettel indult meg az új negyedben. Közleményeinek a gazdagsága, képeinek a szépsége révén a legnagyobb külföldi képes lapokkal kiállja a versenyt. Januárban pompás, nagyméretű, keretbe való színes képet ad teljesen díjtalanul előfizetőinek. A magyar háznak magyar művészi díszre lesz ez a gyönyörű reprodukció. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 4 korona. Előfizethetni postautalványon a kiadóhivatalnál Budapesten, Andrassy-ut 10. — Mutatványszámot kérésre szívesen küldünk.

mondotta. Ez óhajások addig akadémikus jelleggel bírnak, amíg megvalósításuk a miniszterelnök programjával összekötésbe nem jó. Amikor azok a kérdések, melyeket a gőzözi levél óhajásként felvetett, konkrét alakban aktuális elintézés alá kerülnek, akkor fogja bizonyára mindenki, aki azokat az óhajásokat magának tekintti, a maga egyéni álláspontját tisztázni és saját nézetét vagy alárendeli a kormány álláspontjának, vagy választani fog a kormány és saját és gróf Károlyi Sándor álláspontja közt. Ebből a szempontból bizonyítást érhető az a kíváncsiság, amelylyel úgy mi, mint az egész közönség gróf Károlyi Sándor programbeszédé elé tekintünk.

A függetlenségi szózat. A függetlenségi és 48-as párt, mint a P. E. jelenti, a még mindig beteg Kossuth Ferenc lakásán ma délelőtti értekezletet tartott, amelyen az elnök előterjesztette a szózatot, amelyet a párt az országgyűlés berekesztése alkalmából a nemzethez intéz és amelyet Kossuth Ferenc maga szerkesztett. A párt a szózatot egyhangulag magáévá tette s annak kinyomatását s terjesztését elrendelte. Ezután Thaly Kálmán alelnök meglepetéssel megszólalt a pártnak s minden egyes tagjának háláját és köszönetét a nagytevékenységű és kimagasló pártelnök iránt, ki a pártot a letűnt ciklus alatt a legnagyobb tapintattal és soha nem ingadozó egyenességgel vezette s aki most is rendkívüli tevékenységgel szervezte a függetlenségi és 48-as pártot az egész országban és személyesen igyekszik odahatni, hogy a függetlenségi párt zászlaját minél több kerületben győzelemre vezesse. Az értekezlet Thaly Kálmán szavait egyhangú éljenzéssel fogadta, mely után Kossuth Ferenc érzékenyen köszöntötte meg a párt minden tagjának barátságát, szeretetét, megemlítvén, hogy a soha meg nem zavart baráti együttműködés emlékére kedvesen fogja megörizni szívében és teljes erejével azon lesz, hogy akik eddig együtt működtek, ezután is együtt folytathassák a választók bizalmából hazafias munkálkodásukat. Az értekezlet az elnök lelkes éljenzése között ért véget, ezzel rekesztvén be az ötösztendei pártértekezletek sorozatát.

A főrendiházi finálé.

Budapest, szeptember 7.

Ez még hozzátartozik az országgyűlési fináléhoz. A méltóságos urak Házának is tudomásul kellett vennie, hogy hétfőn a királyi trónbeszéd berekeszti az országgyűlést. Az erre vonatkozó miniszterelnöki átirat meghallgatása még egy kurta főrendiházi ülést tett szükségessé. Megtörtént. Az utolsó ülés formaiságaiból mégis kivált egy-két momentum. Darányi földmívelési miniszter ugyanis lerőta még egy tartozását, válaszolván báró Ambrózy István egy régi interpellációjára,

ágyú döngött. — Mellette volt egy pad, de inkább lerogyott, mint leült a földre egy fa alá és lassan-lassan lecsendesedett. A nyugalma azonban nem jelenthette azt, hogy pihent benne a vihar. Valami konok, lassan megérlelt, de aztán erős elhatározás született meg benne. Az arcára volt írva. Maga is érezte, hogy le lehet olvasni róla, mert amikor arra ment egy paraszt, hirtelen fűszálakat tépett és mosoiyogva fonogatta őket össze. Ez azonban olyan iszonyú megerőtletésbe került, hogy valósággal eltörtült minden vonása, amikor fölneézett. Benn a városban lassan, egymásután kongtak az órák egyet, aztán egy mélyet és egy csengő, visító kis koppanást a harangok. Az egész órák meg a negyedet. Mikor újra hallotta, számolta, aztán újra s mikor két óra lett, föl-készült. Már nem az volt, aki reggel elindult hazulról. Megint a maga rideg, férfias, nagy lépéseivel indult neki az utcának és a hóna alatt magához szorította a könyveket.

Oththon azt kérdezte az úratól:

- Itthon van-e már a katona?
- Még nincs.
- Hát várunk.

Bement a maga szobájába, azután nyugtalanul jött ki újra s csak körülnézett és megint visszament. Amikor újra előjött, csipkés, hóféhér kötény volt előtte s gépiesen indult meg az asztal körül. Nézte a terítékeket, igazított rajtuk s bágyadtan pillantott föl, amikor a tornác kövén künn megesorogt a kard. Kiszókött a konyhába is. — Tálalhat — s a pohárszék felé indult. Egy kicsit nehezen indult meg, de aztán egyszerűen, minden lárna nélkül elvégezte, amit akart. Pálin-

amit különben a méltóságos urak közt távolról sem vesznek olyan szigorúan. Különösen kivált pedig az a bucsuzatoló, melyet az elnöki székéből gróf Csáky Albin mondott. Mert ez a bucsuzatoló a méltóságos urak tevékenységét dicsérte ugyan, de koszoru fonódott belőle az egész országgyűlésnek, mely a közélet megtisztításával és komoly szociális munkásságával igazán rászolgált az egész magyar nemzet elismerésére. Szép volt ez a bucsuzatoló, méltóságos és igaz.

Egyébként egymás közt is melegen bucsuzkodtak a méltóságos urak, mintha a közeli választások nekik is harangozhatnának. De talán csak arra volt jó a bucsuzkodás, hogy a végén megannyian lelkesen hangoztassák gróf Csáky Albinnal:

— Éljen a király!

A főrendiház ülése szeptember 7-én.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Elnök: Gróf Csáky Albin.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedűs Sándor, Wallacis Gyula, Darányi Ignác, Cseh Ervin, Plósz Sándor.

Elnök: Bemutatja a jelentéseket ezeknek során közli, hogy 6 felsége szeptember 9-én fogja trónbeszédével eloszlatni az országgyűlést.

Csáky György kalocsai érsek indítványozza, hogy az elnök tolmácsolja a főrendek szerezkevényeit a királyi nevenapján. (Eljenzés.)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter válaszol báró Ambrózy István interpellációjára a szőlőtelepítőknek az ojtványkereskedéssel szemben való megvédése tárgyában. Kifejté a miniszter, hogy e részben szaktanácskozást tartott, de az nem tudott a törvények keretében megfelelő módot találni e kérdés megoldására, sőt a törvények megváltoztatása tekintetében is aggályok merültek fel, amennyiben a kihágások elvülését kellett volna kitolni. Rendeletet adott ki, amelyben különösen figyelemre méltó azokra az üzelmekre, amelyek az ország egyes részeiben az ojtványokkal való hűzálással üznek és erre a körülményre egy a törvényhatóságok, valamint a szőlőszeti felügyelők figyelmét felhívta.

Már évekkal ezelőtt megállapította szakférfiak közbejöttével ebben a részben az üzleti szokásokat, úgy, hogy a gazdáknak, akik ily ojtványokat beszerznek, módjukban van, a szerződéseikben ez üzleti szokások alapelveit kikötni. Az ojtványok beszerzése tekintetében a kinálati és keresleti viszonylat lényegesen változott, tudniillik ez idő szerint ojtványok nagy mennyiségben állnak rendelkezésre és így könnyebb a szőlősgazdáknak jó anyagot beszerezni.

(Az elnök zárószava.)

Elnök: Méltóságos főrendek! Az imént felolvasott miniszteri átirat szerint az 1896. november 28-ikára egybehívott országgyűlés már f. hó 9-ikén 6 felsége által legkegyelmesebben be fogván rekesztetni, a méltóságos főrendek, habár csak rövid időre, teljesen visszavonulnak a magánéletbe. Illő, hogy ilyenkor visszapillantást vessünk, habár csak futólagosan is a

kát vett elő meg kis pohárkakat, s bekiáltott a másik szobába:

— Te is iszol Dani?

— Nem.

Két pohárba töltött. Arra lett izgatott, hogy hallotta, hogy már jön a tiszt. Hirtelen elővett a zsebéből egy kis papirost s fehér port öntött bele az egyik pálinkás pohárba. Erre nyitotta be az ajtót a főhadnagy.

— Vártuk, mondta az asszony s lassan folytatta. — Vártunk, vártunk téged. Ebéd előtt egy kortyot. Ó nem akar inni, csak velem . . . S odafordította a tálát a katona elé. A tiszt hűzódva nyult a pohár után. Az arca azt mutatta, hogy nem érti, hogy miről van szó, de aztán föl-emelte a poharat. Erre hirtelen lecsapott rá az asszony.

— Nem ezt, majd a másikat. Majd én . . .

Kivette a kezéből a poharat és fölhajította belőle a pálinkát. A tiszt nagyot nézett s a másik pohár után nyult. Akkor már az asztal mellett ült az asszony s rekedtesen, halkán kezdett el beszélni.

— Azt akartam előbb, hogy te halj meg. Hogy ne légy a másé, ha már az enyém nem lehetsz. Hanem aztán mégis megsajnáltam azt a másikat. Ne legyen minden leány szomorú . . . Már gyöngült a hangja, hát a kezével intett, hogy jobban megértse a tiszt. — Odaadom. Mit is tehessenek egyebet . . .

feloyt országgyűlésre, hogy a teljesített kötelességeretből új erő merítsünk a jövőbeli törvényhozói munkálkodásra.

Méltóságos főrendek! Az ezen országgyűlésen letárgyalat és szentesített törvények száma 183-ra rug; oly szám, mely magában lebetelténné teszi a részletes felsorolást és részletes méltatást is, de oly szám egyuttal, amely magában tanúsítja, hogy ez országgyűlés nagy és nehéz feladatot teljesített. De a sok nagyfontosságú és nagyjelentőségű törvény közt még kiváló kiemelés érdemelnek szerintem azok, melyek közgazdasági, közgazdasági és szociális viszonyaink javítását célozzák, mert ezen törvények egyrészt igen nagy teret ölelnek fel, másrészt pedig sok tekintetben utóór jelleget is bírnak. Szintgy nagyfontosságú azon törvények, melyek a képviselőház jövőbeni alakítására vonatkoznak, tehát a képviselőválasztások feletti bíráskodásról és az összehívhatatlanségról szóló törvények, amelyek régen vajdó nagy elvi kérdéseknek a változott viszonyokhoz mért megoldást fogadják magukban.

A méltóságos főrendek szerintem nyugodt lélekkel és lelkiismerettel tekinthetnek vissza az országgyűlésnek kifejtett működésükre, mert állandóan szem előtt tartották a nagyméltóságú Háznak alkotmányos elhatározásait, amely nem egyéb mint a legfőbb igazságos mérlegelés útján való kizárása minden elhamarkodásnak és amely nem egyéb, mint a sok mindenféle bírálaton átmenő javaslatoznak gondos, mert utolsó, végleges országgyűlési revíziója. E íhivatása a nagyméltóságú Háznak tág teret enged az élnék és beható eszmecserének és vitának, de másrészt természetesen azon esetre szorítja azt többnyire, amelyekben ennek a vitának, vagy eszmecserének még különös speciális oka vagy szüksége lennlörög, ami aztán a méltóságos főrendekben bizonyos mérvű önkorlatozást is idéz elő.

És most, méltóságos főrendek, méltóztatassanak megengedni, hogy mielőtt az elnöki székét elhagyom, még két mélyen érzett kötelességet teljesítsek, hogy első sorban hálás köszönetet mondjak a méltóságos főrendeknek azon szives jóindulatért, azon szives éljenzésért, amelylyel elnöki feladataim teljesítését oly felelő könnyűvé tenni méltóztattak és hogy másodsorban köszönetet mondjak a magam részéről az al-elnök, jegyző, házgyűlés, bizottsági elnök és bizottsági tag uraknak, kik mindnyájan e nagyméltóságú Ház szolgálataiban buzgó és kiváló tevékenységet fej-tettek ki.

Végül, mikor magamat a méltóságos főrendek további kegyelme ajánlanám, kívánom, hogy a méltóságos főrendek a legközelebbi országgyűlésre teljes testi és lelki erőben térjenek vissza; másrészt pedig édes hazánknak boldogságára, telvirágzásának biztosítására mindnyájan egy lélekkel, egy szível kívánjuk: sokáig éljen 6 felsége I. Ferenc József király! (A Ház tagjai felállnak. Élnek éljenzés.)

Csáky György kalocsai érsek: Tolmácsolja a főrendek elismerését az elnök és a tisztak irányában. (Eljenzés.)

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés 1/212 órákor bevégeződött.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 7.

Mozog már a főváros, mozog az egész ország. A szélrózsa minden irányából kapunk jelentéseket a választási mozgalmak arányainak növekedéséről s kétségtelen, hogy a vasárnapi napon ezek a mozgalmak körülbelül elérik tetőpontjukat. A szabadelvűpárti jelöltek legnagyobb része már ott van a kerületekben, beszámoló és programot mond. A függetlenségi párt most szövegezi azt a szózatot, melyet a választókhoz akar intézni. A néppárt már régebben a publikuma közé dobta szózatát, de most meg népgyűlésekben laborál.

A mozgalmakról mai hireink a következők:

A fővárosban.

Budapest székesfővárosban erősen készülődnek a választásokra. Tolnay Lajos, a IX.—X. választókerület országgyűlési képviselője e hó 16-án, hétfőn délután 5 órákor tartja meg beszámoló beszédjét a IX. kerületi polgári kör nagyerében (Bakács-tér 14. II. em.) A IX. és X. kerületi törvényhatósági bizottsági tagoknak választmányja talragasokon hívja meg a választópolgárokat a beszámolóra. A kerület szabadelvűpártja most Hock János, a népszerű köbányai plébános körül csoportosul, akit hívei a vasárnapi értekezleten fognak jelöltül kikiáltani. Ellene megröbalkozik Springer Ferenc ügyvéd, aki vasárnap délelőtti tartja programbeszédét a ferencvárosi polgári körben. Egy könyvatos híradása szerint a IX.—X. kerületi iparosok egy része megyeri Krausz Lajos szociális fölléptetni. A régi Tolnay-párt viszont Hindy Kálmán jelöltsége mellett kardoskodik. A pártot ma délután meg is alakították s 12-én lesz a választó nagygyűlés.

A terézvárosi (VI. kerületi) Radocza-párt ma népes értekezletet tartott Pucher József elnökével mellett. Az ülésen ott voltak: Neumann Armin udvari taná-

Fényképezési műkedvelőknek

Kitűnő fényképezési szalon- és utazó apparátusok, új, felülmúlhatatlan pillanatnyi kézi-apparátusok

MOLL A. császári és királyi udvari szállítónál, BÉCS, Tuchlauben 9. sz.

Kívánatra nagy képes árjegyzék.

Ezen üzletág alapítottott 1854-ben.

A vidéken.

csos, Benke Gyula országgyűlési képviselő, Tenczer Pál, Breinler Zsigmond, Orley Lajos, Arnstein Henrik, Havass Károly, dr. Feleki Béla, dr. Feleki Hugó, dr. Weisz Jakab Mór János, dr. Boehrer Károly, Stieber Vince prépost-plébános, Wolfner József, Wodianer Artur, Deesényi József, Báthory György, Kállai Gyula, Mátyás József, Forray Gábor, Kohn Arnold, Róna Márk, Pongor Fülöp, Rózsavölgyi Manó, Lévai Miksa, Lengyel Sándor, Oldal János, Feleki Sándor, Renner Ede, Kóvsi Lajos, dr. Fűrésdi Mór, dr. Garai Sándor, dr. Mezei Ferenc és mások.

Az értekezletet Pucher József nyitotta meg. Jelentte, hogy mivel az országgyűlés ciklusa véget ért, szükséges, hogy az ország egyik legnagyobb kerülete is megtegye az előkészületeket az új választásra.

Dr. Feleki Béla lelkes beszédben magasztalta a szabadelvű eszméket. Hazánkban, — ugymond — ahol annyi nemzetiség van, a magyar államiság egységét csakis a szabadelvűség uralma alatt lehet fenntartani. A Terézváros polgársága eddig-éle is egy szívvel-lélekkel a szabadelvűség mellett állott. A politikai érettség, a szabadelvű eszméktől való áthatottság vezérelte mindig a VI. kerület választóit. Jól tudják a polgárok, hogy e párt élén olyan férfiak állanak akik hajsálat sem engedve a szabadelvűségből kitartóan küzdöttek. Kötelességük tehát, hogy őket újra fölkeressék a vezetésre, noha tudják, hogy ezzel csak terheket rónak rájuk. Kérjük ők is újra az elnöki tiszt viselésére Pucher Józsefet és Rath Pétert. (Eljenzés.)

Jegyzőkké választották Balogh Ignácot és Horváth Jenőt.

Az elnök kijelenti, hogy e szerint a VI. kerületi szabadelvűpárt megalakult s javasolja, hogy mindjárt ejtsék meg a képviselő-jelölést.

Tenczer Pál: Ne vádolják őt szellemi szegénységgel, ha ma ugyanazt a beszédet mondja el amit ugyanezen a helyen öt év előtt mondott el. De ma sem szólhat másként. Mert akkor is Radocza Jánost ajánlotta s ma is ömellelte van. (Leikes eljenzés.) Radocza Jánót, ezt a ritka becsületes, önzetlen hazafit, a szabadelvűség kipróbált bajnokát, aki az országos ügyek mellett a fővárosi közérdekeit is a szívében viseli mert hiszen a főváros tanácskozásainak egyik legkimagaslóbb alakja s általában a közéletnek egyik legmunkásabb és a mellett legerényebb tagja. Amit őt év előtt róla hittünk, ma arról már meg vagyunk győződve: hogy a szabadelvűség zászlaját épen, tisztán hozta vissza. Ezeket ajánlja, válaszszaák meg újból Radocza Jánost országgyűlési képviselőnek. (Hosszantartó, lelkes eljenzés.)

Dr. Rózsavölgyi Manó hangsúlyozza, hogy a fővárosra nézve életkérdés, hogy a jövő országgyűlésbe olyan férfiakat küldjön, akik a gazdasági és kulturális ügyeket át tudják érezni; mert a legközelebbi országgyűlésen a főváros érdekeibe ható kérdéseket fognak tárgyalni hiszen a fővárosi törvény revíziója is napirendre kerül. Radocza Jánost ajánlunk tartja, aki ezekben a nagy kérdésekben bizonyára érvényesíteni fogja a maga jeles tehetségét. (Eljenzés Radocza J.)

Dessényi József kijelenti, hogy a barátával együtt hozzájárul Radocza jelöléséhez, abban a reményben, hogy a főváros emiatt érdekeit meg fogja védelmezni.

Lengyel Sándor ehhez azt a reményt csatolja, hogy Radocza figyelmében fogja részesíteni azt a körülményt, hogy a fővárosban még mindig nagy hiány van állami iskolákban.

Az elnök ezután kijelenti, hogy az értekezlet egyhangú lelkesedéssel Radocza Jánost jelölte a VI. kerület képviselőjéül. Küldöttséget kért től a jelölt meghívására.

Wolfner József indítványára a végrehajtó-bizottság elnökévé újból egyhangúlag, zajos eljenzések közben Tenczer Pált választották meg.

A küldöttséggel megérkező Radocza Jánost szünni nem akaró eljenzéssel fogadták. Pucher József üdvözlő beszéde után a következőket mondotta:

A Terézváros polgárai iránt, a társadalmi téren s a közügyek körül együtt folytatott munkásságánál fogva, igaz tisztelettel, szeretettel és ragaszkodással van s ez lelkesíti arra, hogy a kerülete, fővárosa és a haza javát egész lelkesedéssel és odaadással, lángoló hazaszeretettel szolgálja. De, azt hiszi, nem téved, ha állítja, hogy az az igaz szabadelvűség, amely őt áthatja, egyik főoka a polgárok bizalmának, mert ennek a kerületnek polgárait csak az igaz szabadelvű politikát támogatják; másirányú politikára e kerületben nincs talaj. És ez helyesen van így, mert — ugymond — az a hitem és meggyőződésem, hogy Magyarország szellemi és anyagi fejlődését csak a valódi és megingathatatlan szabadelvűség biztosíthatja. Kijelentette végül, hogy a jelöltséget elfogadja s legközelebb a beszámolóját és programmbeszédét megtartja.

A viharos eljenzéssel fogadott beszéd után Pucher József indítványozta, hogy a jelölés eredményéről a kormányelnököt és a szabadelvűpárt elnökét értesítsék és őket üdvözlőjk. (Helyeslés.)

Szél Kálmán miniszterelnökhez a következő iratot intézték:

A budapesti VI. kerületi szabadelvűpárt ma tartott jelölő gyűlése lelkes szeretettel újból Radocza János eddigi érdemes képviselőjét jelölte. Midőn erről nagyméltóságodat, mint az országos szabadelvűpárt vezérét tiszteletteljesen értesítjük, egyuttal kifejezést adunk a nagyméltóságod részéről hirdett és eddig sikeresen követett szabadelvű politikai és közgazdasági programhoz való őszinte ragaszkodásunknak és a nagyméltóságod személye iránt érzett tiszteletünknek és bizalmunknak.

Pucher József,

Rath Péter,

a budapesti VI. kerületi szabadelvűpárt elnökei.

A szatmármegyei Nagybányáról telegrafálják nekünk, hogy az odaváló szabadelvűpárt nagy lelkesedéssel tömörül dr. Bamberger Béla ismert közgazdasági író, a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság tagja, s a fővárosi barreau egyik előkelősége körül. Dr. Bamberger, aki a kerületben közbizalomnak örvend, a napokban jelölik. Mozog ugyan a kerületben Pap József román nemzetiségű törvényszéki bíró is, aki különösen a román nemzetiségű választókra számít, de még a saját emberei is úgy vélik, hogy ez a jelölt — miután a Budapesti Napló híradása inormálta már ezt a típust, hogy a mandátum és a nyugdíj nem egyesíthető, mint ezelőtt — még a választás előtt vissza fog lépni.

Nemetújvárról írják: Rosenberg Gyula, a nemetújvári kerület országgyűlési képviselője e hó 15-én fogja itt beszámoló beszédét megtartani. A kerület választópolgárai nagy lelkesedéssel várják közszereplését, népszerű képviselőjüket s beszámolója után ismét egyhangúlag őt fogják jelölni. A néppárt újból Semadam budai ügyvéd jelölésével próbálkozik, ki már a legutóbbi választásnál is nagy kisebbségben maradt Rosenberg Gyulával szemben. Altalános a meggyőződés, hogy Semadam újabb kísérletezésének teljes sikertelenségét belátva, még a választás napja előtt okvetlen visszaép.

Szász-Regenből telegrafálják nekünk, hogy báró Kemény Akos ma tartotta beszámolóját. A kerület szabadelvűpártja Kemény Kálmán elnöklése mellett újból őt jelölte.

Kassáról írják, hogy Beöthy Akos az ellenkező híresztelések ellenére hajlandó elutazni a neki tulajdonított jelöltséget s szeptember 22-én fogja programbeszédét megtartani. Előzőleg nagyobb küldöttség jön Kassáról Beöthy Akoshoz, hogy őt a programbeszéd megtartására őt kérje.

Szervason egy ellenőrizhetetlen jelentés szerint gróf Bolza Géza nem volna hajlandó újból mandátumot vállalni. Helyette a szabadelvűpárt dr. Kresmarik János öszoigabirót jelölné. A függetlenségi párt Havari Dánielnek készül a jelöltséget följajlanani.

Szászbányán a szabadelvűpárt jelölte Vujta Péter, akivel szemben Asóth János készül fellépni, ugyancsak szabadelvű programmal.

A szepesmegyei választásokra vonatkozólag a következőket közölhetjük: Gölniczbányán gróf Csáky Lajos, az eddigi szabadelvű képviselő az egyedüli jelölt. Igón Münnich Auréllal szemben a néppárt akar jelöltet állítani. Löcsén Engelmayer, az eddigi képviselő, nem reflektál többé a képviselőségre. A szabadelvűpárt Hertelendy Lászlót jelölte. Ellenjelöltje még nincs. Késmárkon Veszter Imre és Töke Béla szabadelvűek lépnek föl. Szepes-Szombaton Kullmann János eddigi képviselő ellen Nosz Gyula volt iglói polgármester és Krompecher Albert lépnek föl, mind a hárman szabadelvűek. Kullmann és Nosz, között komoly lesz a küzdelem.

A kun-szent-mártoni szabadelvűpárt, mint Szolnokról jelentik, egyhangúlag Baghy Béla puszta-kenyeli nagybirtokos jelölte képviselőnek.

Szepes-Váraljáról telegrafálják, hogy Ó-Lublon a szabadelvűpárt ma tartotta jelölő értekezletét, amelyen újból Arányi Miksát jelölték. A néppárt dr. Pirhalla Márton podolini plébánost lépteti fel ellene.

A bárdánai kerületben Vághó Ferenc m.-szigeti anyakönyvi felügyelő lép fel szabadelvűpárti programmal Illyés Bálint függetlenségi képviselővel szemben. Szabadkáról jelentik: Kosza László, a verbaszi kerület képviselője levélben tudatta az ottani szabadelvűpárt elnökével, hogy a kerületre nem reflektál többé. Hadsz János eddigi képviselőjellel szemben báró Vojnics őispánt is felkéri a szabadelvű jelöltség elfogadására. Az ó-kaniszi kerületben Bezeródy István a szabadelvűpárt jelölte.

Liptó-Szent-Miklósról telegrafálják: Palugyay Gyula nyugamozott liptói aispán a rózsahegy kerületben Angyal József szabadelvűpárti ellen néppárti programmal képviselőjelöltné lép fel, bár igen kevés kitátsa van a sikerre. — Matuska Péter újból fellép Liptó-Szentmiklóson. Ellenjelöltje nincs.

Gödöllőről táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: A gödöllői kerületi szabadelvű választói ma délelőtt Polner Lajos elnöke alatt tartott nagygyűlésükön lelkes ovációban részesítették a kerület képviselőjét, Wolfner Tivadart, aki ma tartotta beszámoló beszédét. A nagyvendéglő tágas uddvarát, ahol a gyűlés volt, zsutolóság megtöltötték a választók, akiknek sorában ott volt látható a népes kerület színe-jeva, társadalmi és felekezeti különbség nélkül. A képviselőt, akit Illek Vince esperes-plébános vezetése mellett öttagú küldöttség kísér a gyűlésbe, osztatlan és őszinte lelkesedéssel fogadták.

Wolfner Tivadart folytonos és lelkes eljenzés között lépett a számára elkészített emelvényre és kezdette meg beszámoló beszédét.

Beszédében visszajelentést vet első sorban az elmúlt országgyűlésre, kijelítve azt is, hogy miért támogatja Bánffy mindegyik; támogatta, ugymond, azért, mert sem a politikának, sem a magánéletben nem szokása cserben hagyni azt, akinek hűséget fogadott. (Elénk tetszés.)

Azután áttér Szél Kálmánra (Eljenzés), aki iránt öntetlen bizalmat nyilvánított, mert múltjában, jelenében egész politikájában olyan biztosítékait látja a kiváló államférfi erős talentumának, szabadelvűségének, az ország kormányzására való hivatóságának,

aki ezért nemcsak a legteljesebb bizalmat, hanem a legodaadóbb támogatást is megérdemli. (Eljenzés.)

Szél ezután a németországi agrárvármokról és alludál az agrárius jelszavakra. Nézetek szerint a német agrárvármót és az osztrákoknak irántunk tanusított ellenséges, sőt ez utóbbiaknak gyűlölködő, kapzsi magatartása csakis arra ösztönözhet bennünket, hogy összetartsunk, — mindentéle foglalkozásu magyar ember, akár földműves, akár iparos akár kereskedő, (Elénk tetszés.) Épp azért most, amidőn oly nehéz idők következhetnek ránk csak káros hatása lehetne az agrárius egyoldalúságnak, ha annak hatását a kormányelnök öntudatos, szabadelvű, minden förtégre egyaránt áldásos működése nem ellensúlyozná. De hogy ellensúlyozhassa, a legteljesebb mértékben támogatniuk kell a kormány gazdasági politikáját. (Helyeslés.) E támogatás révén megkövetelhetjük, hogy olyan erős ipari és kereskedelmi politikát ig a kormány inauráljon, amely bennünket az osztrákok káros befolyásától lehetőleg függetlensé. Erre most feltétlen szükségünk van. (Helyeslés.) nemcsak azért, mert a német vámkor olyan súlyos csapást mérnek reánk, hogy azokat teljességgel elfogadhatatlannak kell mondania, de azért is, mert az osztrákok gyűlölködő irigységgel nézik zsenje, fejlődő iparunkat, annak megromlására bármint is hajlandók ekövetni: állatvitelünkkel szemben is oly rosszhiszemű eljárást tanusítanak és általában véve szinte kényserítenek bennünket arra, hogy az önálló vámtérelt alapjára álljunk. (Tetszés.) Szaporodnak is az önálló vámtérelt hívei a szabadelvűpártban folytonosan s szóló kijelít, hogy ha összes gazdasági érdekeink másképp nem nyernek kielégítést, ő maga is elfogadja az önálló vámtéreltet. (Elénk tetszés.)

Visszatérve az agrár törekvésekre, rámutat arra a sok kárra, amit ez épp a legrosszabb időben az országunk okozhat nemcsak gazdasági téren, de társadalmi téren is, konkoljt hint és visszavonást támaszt a teletekzetek között s olyanoknál, akiknek hivatásuk és feladatuk együttműködni a hazáért. (Helyeslés.)

A kormánynak azonban nem lehet, nem szabad magát hangzatos jelszavakkal megtevezetnie az általános, a közjó emelésére irányzott tevékenységében.

Kitejti azután, hogy földművelésünk amugy is mindentéle állami támogatásban részesül, de épp a földművelés érdeke követeli meg, hogy ipari földelgőzésében és kereskedelmi értékesítésében minél jobban érvényesüljön. (Helyeslés.)

Azután áttér a közigazgatás tervezett államosításának kérdéseire és kiteji, hogy a tisztviselők helyzetének javítását nemcsak az ő érdekében sürgeti, hanem az állam érdekében is, mert jó közigazgatást csakis jól fizetett tisztviselőktől lehet várni (Helyeslés.) Kijelöli a javítás lehetőségét is, amely az egyszerűsítés után keresztülvíhető a nélkül, hogy a polgároknak nagyobb terhek hárulnának.

Beszéde további folyamán szól a kisbirtokosok földadójára leszállításának szükségességéről, s arról, hogy a katonák aratás idején lehetőleg hazabocsátassanak. (Helyeslés.)

Végül a helyérdekek istapólsáról szól. A beszámoló a választóközönség a legnagyobb lelkesedéssel fogadta. Utána többen föl is szólltak, hogy kitejtsék adjanak annak az osztatlan szeretnek, amelyben Wolfner Tivadart, aki egy alkalmat sem mulasztott el, hogy kerületének érdekeit a lehetőségig előmozdítsa, részesítik.

Illek Vince esperes-plébános rámutatott arra, hogy gyermekora óta ismeri Wolfnerrel és nem szalokozott benne soha. Őt év előtt, mikor Wolfner először vette föl a harcot a mandátumért, sok bizalmatlansággal találkozott: őt év alatt kivirtva mindnyájuk bizalmát. (Elénk eljenzés.) Őt év előtt békétlenség, visszavonás uralta a kerületet, ma — s ez Wolfner érdeme — mindenütt béke és egyetértés honol. (Fekiallások: Eljen Wolfner Tivadart!)

Gallovits Viktor plébános Wolfner Tivadart lelkesen aposztrofálja s kéri a kerületet, tartson ki továbbra is híven a szabadelvű lobogó mellett, amit annál inkább meglehet, mert a többi pártok az igazságunk még csak ismertető jelével sem bírnak. (Elénk tetszés.) Hiszen az igazság összeköt: ők szét vannak tagolva (Elénk tetszés.); az igazság örömet kell hogy szerezzen, az ő elvük pedig maguk közt is keservet hagy hátra. A szabadelvűség is lehet bajban: hisz az aranyhoz is ragad saiak (Zajos tetszés.), de azt legelőbnyire mások dobálják hozzá. A szabadelvűség, ha beteg, kiizzadja a bajt, mint a beteg ember, hogy azután annál egészségesebb legyen. (Hosszantartó élénk eljenzés.) Csodákoznék azon, ha most, amidőn Szél Kálmán a szabadelvűpárt vezére, minél többen nem vonulnának be oda, amikor Szél Kálmán nemcsak szónal hanem tettel is kizárólag a haza és a szabadelvűség tiszta eszméinek érdekében működik.

Még Varga András és Csikós József földművesek tolmácsolták meleg szavakban a választók érzelmeit képviselőjük iránt, mire

Polner Lajos elnök a jelenlevők zajos eljenzése közepett újból felajánlotta a jelöltséget Wolfner Tivadarnak aki a jelölést elfogadta, ígérve, hogy továbbra is igyekezni fog a kerület bizalmát megérdemelni. (Zajos eljenzés.)

A gyűlésből üdvözlő táviratokat küldtek Szél Kálmán miniszterelnöknek és báró Podmaniczky Frigyesnek.

A gyűlés után lakoma volt.

Zilahról jelentik a Budapesti Tudósítónak: Szilagyvármegyében, a diósdai kerületben egyedüli jelölt a jelenlegi képviselő, dr. Samuel Lázár, aki a lejolyt őt év alatt a választók bizalmát szeretetével és becsületével a legnagyobb mértékben kiérdemelte s az ellenkező is teljesen a maga részére hódította. Samuel folyó hó 16-án érkezik kerületébe, s fogadására ugy Diósdon, mint a kerület nagyobb helységeiben: Zsibón és Hadadon, nagyban jelölnék áll. Szilagy-Cseheben Neményi Ambrus ellenjelölt nélkül áll. Zilahon a Kossuth-párt jelölte dr. Lengyel Zoltán:

szabadalvópárti jelölt még nincs. A szabadalvópárt kedden 10-én tartja jelölési értekezését. Hír szerint Zsitinszky államtitkárt vagy gróf Andrássy Gyulát Ohajtanak jelölték. Emlegetik *Vörösmarty* államtitkárt és *Kéty* Károly egyetemi tanárt is. *Tasnád* a Kossuth-párt *Horváth Zoltán* fővárosi ügyvédet lépteti fel. Ellentéte a szabadalvópárt részéről valószínűleg *Szemeré Miklós* lesz. *Szilágyi-Somlyó*n Ugron vizsgálóval a kerület üres. Emlegetik *Bydeskuty György* ipari birtokos, aki Ugron-párti programmal szándékozik lépni.

KÜLFÖLD.

A török-francia viszály. Konstantinápolyból jelentik: *Fakki* bej, a porta jogtanácsosa, ma a francia nagykövetségre ment, hogy *Bapat* követségi tanácsossal beszéljen, de minthogy nem találta otthon, hosszú írásbeli közleményt hagyott a nagykövetségen, amelyben nem tesz ugyan ajánlatot, de szükségességét mondja, hogy a porta két hitelezőjének számláit megvizsgálják. A porta még most is közvetlenül a hitelezőkkel akar tárgyalni.

A római konfliktus. A *Fanfula* jelentése szerint a pápa *Stärck* triestri püspököt és *Stadler* szerzajevói érseket magához hívatta. Határozottan állítják, hogy az osztrák-magyar nagykövetség a királyi biztos eltávolítását sürgető jegyzéket intézett az olasz külügyi hivatalhoz. Ezzel szemben az *Agenzia Italiana* azt jelenti, hogy Ausztria-Magyarország képviselője csak szóbelileg érintkezett a konzultával. Vannak precedensek arra, hogy Olaszország egyházi ügyekben visszautasította a külföldi intervenciót. A külügyi hivatal irattárában van egy jegyzék, amelyben *Mancini* a propaganda fide dolgában visszautasította a külföldi intervenciót, azután egy *Minghetti* által aláírt bécsi távirat, mely szerint Róma megállásának eszméjét elsőnek Bécs penditette meg.

A buffaloi merénylet.

Budapest, szeptember 7.

Az a két golyó, mely az Egyesült Államok csodálatosan népszerű elnökét leterítette, a sors kedvező akaratánál fogva — úgy remélhető — nem lesz halálhozó. Az egyiket, mely a mellcsontot megakadt, maga a megsebesült elnök távolította el, a másikat pedig, mely az altest belső részeibe hatolt, egy éjjeli táviratunk szerint szintén megtalálták már s ki is vitték az orvosok. Ezzel az örvendetes hírrel véljük legjobban bevezethetni a táviratoknak azt a rengeteg halmozását, amelyek mindenfelől érkeznek, bizonyosságot téve arról, hogy nemcsak az Egyesült Államoknak, de az egész civilizált világnak is egyik legjelentékenyebb férfját érte az anarkista gyilkos merénylete. Kétségtelen, hogy az Amerikában, nevezetesen Pattersonban tanyázó gyilkos anarkista szektának egyik megbízott tagja az az ember, aki Mac Kinley elnökre fegyvert fogott, sőt kétségtelen az is, hogy Mac Kinley már korábbi időtől fogva rajta volt a gyilkos szekta listáján az orosz cárral, Loubet francia elnökkel és Vilmos német császárral együtt, s a Frigyes császárné temetésekor tett óvintézkedések épp azért történtek, mert az európai rendőrségek neszét vették a pattersoni banda újabb készülődéseinek, amelyekre nyilván igen jó alkalom lett volna a fejedelmi személyeknek olyan összejövetele, amilyen azon a temetésen várható volt.

Ha Mac Kinley életben marad — a mire most már alapos remény van — sebesülése mégis elég veszélyes és gyógyulása hosszabb ideig fog tartani. Az amerikai alkotmány nem provideál arról, hogy az elnök hosszabb akadályoztatása esetén a legfőbb végrehajtó hatalmat ki gyakorolja. Csak a hivatalból való eltávolítás, vagy elhalálozás, vagy lemondás, vagy képtelenség esetén lép az elnök helyébe az alelnök s gyakorolja is a hatalmat arra az egész időre, amelyre az elnököt megválasztották. *Roosevelt* alelnök tehát 1905. március 4-ig gyakorolná az elnöki hatalmat az esetre, ha a sebesülés Mac Kinley elnököt vagy megölné vagy képtelenné tenné az elnöki tiszt végzésére. Ideiglenesen azonban nem helyettesítheti az elnököt. A kormány ennél fogva ma már tanácskozott arról, hogy miként pótolják az alkotmánynak ezt a kétségtelen hézagát.

Hogy Mac Kinley nem az első amerikai elnök, akit gyilkos fegyver ért, az eléggé ismeretes. Két amerikai elnök esett már áldozatul ilyen gaztettnek. Az egyiket, *Lincoln* Abrahámot, 1865.

április 14-én ölte meg egy washingtoni színházban John Wilkins *Booth* színész, öcsöse a világhírű Edwin Booth színésznek, aki európai körutjában monárkiánkat is meglátogatta. Tettének oka politikai motívum volt, amennyiben a merénylő híve volt a Lincoln elnökléte alatt levált rab-szolgatartó-konfederációnak.

A másik meggyilkolt elnök James *Garfield* volt, akit ugyancsak Washingtonban 1881. július 2-án egy általa ismételtlen elutasított állástkereső, a francia nemzetiségű *Guileau* ölt meg.

A merénylet.

London, szeptember 7.

A Mac Kinley ellen elkövetett merénylőről a következő részletek érkeztek ide: *Mac Kinley* csütörtökön érkezett Buffaloba a kiállítás látogatására; az előző napot a Niagara zivizesésénél töltötte. A rendőrség már néhány nappal előbb azt az értesítést kapta, hogy az elnök ellen merénylet terveznek s ehhez képest meg is tette a szükséges intézkedéseket. A mikor az elnök csütörtökön első ízben látogatta meg a kiállítást, körülötte husz detektív volt polgári ruhában.

Mac Kinley délután négy óra tájban bevonult a zenepalotába, ahol azonnal megkezdődött az elnök előtt való elvonulás ismeretes ceremóniája, ami közben mindenkinek meg van engedve, hogy az elnökkel kezét fogjon. Az elnök, akit a kiállítási bizottság tagjai és a detektívek vettek körül, rendkívül jókedvű volt s azok közül, akik hozzásiettek, többet meg is szólított.

Egyszerre hozzálépett egy ismeretlen, elég jól öltözködött ember, aki szintén úgy tett, mintha az általános szokásnak hódolva, az elnökkel kezét akart volna fogni, de abban a pillanatban, amint Mac Kinley feléje nyújtotta kezét, zsebébe nyúlt s revolvert rántott elő. A detektívek észrevették, hogy az ismeretlen merénylet akar elkövetni s oda siettek, hogy a tett elkövetését megakadályozzák. De a merénylő vilámgyorsan egymásután kétszer rálőtt az elnökre, aki a második lövés után összerogyott. A detektívek közvetlenül a második lövés után megragadták a merénylőt, aki semmi ellenállást sem fejtett ki s nyugodtan tűrte, hogy letartóztassák.

A bizottsági tagok fölemelték az elnököt és a szomszédságban levő kórházba vitték, ahová csakhamar orvosok is érkeztek.

A merénylet elkövetése után a tömeg meg akarta látni a merénylőt. A rendőrségnek sikerült a merénylőt a kiállítás területéről a börtönbe vinnie. Valomiasa szerint a neve állítólag *Niemann* Frigyes, Detroitban lakik és egy hete van Buffaloban. *Lenygel származású és anarkistának vallja magát.* A merénylő zsebkendőn keresztül lőtt, amelyben a fegyvert rejtgette. Egy rendőrtisztviselő, aki csak két lépényire állott az elnöktől, rávetette magát és földreperete. Ugyanakkor husz más ember is rávetette magát a merénylőre. Amikor kiszabadították, arca össze volt marcangolva és vérel borítva.

Mikor az elnököt a golyó találta, *George* titkos rendőr karjaiba esett s hidegvérrel kérdezte:

— Rám löttek, *George*?

A titkos rendőr fölgombolta az elnök mellényét és a vér láttára azt mondta:

— Tartok tőle, elnök ur, hogy úgy van.

London, szeptember 7.

Buffaloból jelentik: *Niemann* a közönség közül többen fejbévágták. *Iceland* titkos rendőr, aki a merénylőt elfogta, szintén több ütést kapott a fejére. Lehet, hogy őt tartották a gyilkosnak, lehet, hogy a tolongásban őt érték a merénylőnek szánt csapások. A mikor az elnök összerogyott, ezzel a kérdéssel fordult *Iceland*hoz, aki közben a merénylőt átadta a többi titkos rendőrnek:

— Még más valaki is megsebesült?

— Csak ön egyedül, — válaszolta a detektív.

Ezután az elnök mellén föltépte a ruhát, mely egészen be volt moeskolva a sebből ömlő vértől. Amikor az elnököt elvitték a barakkokhoz, első kérdése újból az volt, hogy más valaki is megsebesült-e?

Buffalo, szeptember 7.

A merénylet közvetlenül egy harmónium-előadás befejezése után következett el a merénylő. Az elnököt gondosan őrizték ugyan a titkos rendőrség hivatalnokai, de az ilyen támadásnak teljesen ki volt téve, mert egy emelvény szélén állott. A csarnok bejárásain betódult a közönség és a tolongás egyre nagyobb lett. *Mac Kinley* elnöknek ez a ragaszkodás nagy örömet szerzett. Az elnök jobboldalán a kiállítás elnöke, *Milburne*, baloldalán magántitkára, *Cortelion* állott, mikor a merénylő fekete ruhában hozzá közeledett. Jobb kezén kócsig vagy zsebkendő volt. Utat tört ma-

gának a tömegon keresztül, míg két lányira nem ért az elnökhöz, aki mosolyogva hajlongott és kinyújtotta kezét. Egyszerre revolverlövés dördült el. Egy pillanatra teljes esőnd állott be. Az elnök tévoya, zavart tekintettel állott helyén, azután egy lépést hátrált. Arca elsápadt. Megfordult és biztos léptekkel ment vissza székéhez, leült, levette kalapját és kezével eltakarta arcát. A körülötte állók gyorsan kibombolták mellényét. Az elnök kérte őket, hogy maradjanak nyugodtan és ne aggódjanak.

— De hiszen megsebesült! — mondotta a titkár.

— Nem hiszem, hogy súlyosan volnék találya, — mondotta az elnök, majd hozzátette: Ne tulozzanak, ha feleséggel közlik az esetet.

A csarnokban azalatt a legnagyobb izgatottság váltotta fel a csöndet. Két titkos rendőr rávetette magát a merénylőre, megkötözték és el akarták venni fegyverét. A merénylő azonban mégis ki tudta szabadítani karját és még egyszer rá akart lőni az elnökre.

Mac Kinley maga vette ki az egyik golyót, amelyik mellesontját érte, de onnan lesiklott és a bórben megakadt. Mikor a golyót kivette, így szólt az egyik rendőrtisztviselőhöz:

— Azt hiszem, hogy még egy golyó van a tetszemben.

A csarnokban, amelyben óriási néptömeg gyűlt össze, iszonyu jelenetek játszódtak le. Zavaros láрма és kiáltozás támadt, a férfiak dula-kodtak és utat akartak maguknak törni a merénylőhöz, az asszonyok és gyermekek sirtak és sikoltottak. A nyugalom csak lassan tért vissza.

Páris, szeptember 7.

Porter tábornok, az Egyesült Államok itteni nagykövete a következőket mondotta a *Neues Wiener Tagblatt* levelezőjének a merénylőről:

— Erősen reménykedem, hogy minden jóra fordul. Azt hallom, hogy az átkos golyót már sikerült kivenni. Hála istennek, az elnök erős és egészséges s hatalmas szervezete meg fog birkózni a vésálggal, amely 24 óra alatt várható. Ez a gaz merénylet esztelen és megfoghatatlan egy teljesen szabad köz-társaságban. Elképzelni is lehetetlen, hogy mit akart elérni az az aljas, gyáva gyilkos. A nagykövetségre délig nem jött hivatalos jelentés az Egyesült Államok kormányától. Ő, a nagykövet is a lapokból értesült a merénylőről. Azonnal táviratozott Buffaloba, részvétét fejezte ki és tevélységi felajánlásokat kért. A nagykövet a hivatalos értesítés elmaradása azzal magyarázza, hogy Buffaloban igen nagy lehetett az izgatottság és a politikai köröknek amugy is nagyon kevés az érzékük a formások iránt. Elmulasztották tehát a nagykövetséget hivatalosan értesíteni, azt tartván, hogy a szomorú eseményről a lapok korán fogják hírt adni.

E beszélgetés közben érkezett a nagykövetségre Buffaloból a hivatalos távirat, mely így szólt:

Elnök súlyosan megsebesítetett Buffaloban délután 4 órakor, egy állítólagos anarkista által, aki kétszer lőtt az elnökre, miközben kezét fogott vele. Az egyik golyó az elnök mellébe hatolt a másik a gyomrát furta keresztül. Este 7¼ órakor sikerült a golyót a mellből extrahálni. Az elnök eszméletlen van és nyugodt. A seb nem feltétlenül halálos. A merénylőt elfogták. *Fred Niemann* mondja magát. Valószínűleg álnev. Személyazonosságát még nem sikerült megállapítani.

A merénylet híre Párisban, különösen az amerikaiak között nagy megdöbbenést keltett. A *New-York Herald* párisi kiadásának szerkesztőségi helyisége előtt naphosszant óriási tömeg csoportosul. Az ablakba kifüggesztették az első bulletint. A közönség türelmetlenül várja az újabb híreket, délig azonban nem jött távirat. A szerkesztőség ekkor felvilágosította, hogy az időköz-létség okozta a késedelmet, mert éppen akkor az Egyesült-Államokban éjszaka van, éppen hajnalodik.

A zeneacsarnok, hol a merénylet történt, a buffaloi panamerikai kiállításnak egyik legszebb építészeti remeke. A főépület spanyol renaissance stílus és nyolcszögletes, a két mellékpavilon éppen ilyen.

London, szeptember 7.

Mac Kinley csütörtökön érkezett Buffaloba. Mikor kirándult a Niagara-hoz, a rendőrség titkos figyelmeztetést kapott, hogy veszedelem készül. A detektívek erre minden lépését szellemmel tartották. Csütörtökön ment először a kiállításra *Mac Kinley* és a kocsiiban vele szemköztült a detektív-főnök. Tegnap is 20 detektív volt körülötte. Délután 4 órakor kezdődött a zeneacsarnokban

a szertartás, amikor boldog-boldogtalan kezét foghat az elnökkel. A kiállítási bizottság tagjai és a detektívek állottak Mac Kinley körül, amikor egy jól öltözött idegen hozzálépett és meghajta magát, kezét nyújtott neki. Ugyanabban a pillanatban két lövés dördült el és Mac Kinley összerogyott s a mögötte álló székre hanyatlott. Iszonyu zűrzavar támadt. A tömeg a merénylőre rohant és meg akarta lincselni. A detektívek körülfogták és elhurcolták. Mikor megkötözték, észrevettük, hogy revolvere zsebkendőbe volt csavartva s úgy lőtt az elnökre. A zsebkendő át volt lyukasztva.

A merénylet után Mac Kinley így szól a detektív-főnökhöz:

— Rám lőttek, Georg?

— Felek, hogy igen. Merénylet történt, felelt a detektív-főnök.

— Nem hiszem, hogy súlyos volna sebem! — mondotta Mac Kinley. Kérem, kiméletesen értesítsék feleségemet.

London, szeptember 7.

A merénylőről még a következő újabb részleteket jelentik:

Közvetlenül Czolgosz előtt egy férfi lépett az elnökhöz a kis lányával. A lánykát az elnök-höz tuszkolta, hogy eszokoljon neki kezét. A leánya hirtelen odaszaladt, megcsókolta az elnök kezét és elfutott. Mac Kinley utána nézett és mosolygott. E pillanatban dördült el a két lövés. Az elnök összerogyott, de nem veszítette el eszméletét. Láttá, amint a rendőrök hátrakötötték a merénylő kezét és hogy a tömeg ráront a gonosztevőre, odaszólt a detektív-főnöknek, hogy óvják meg a merénylőt a lincseléstől.

Késő éjszakáig vallatták a merénylőt, míg végre bevallotta, hogy Czolgosz Leonnak hívják. Elmondotta, hogy három év papirosan előre leírta apróra, mint fogja elkövetni a gyilkosságot. Már régen kovácsolta a tervet. Kedden érlelődött meg benne az elhatározás és pénteken már kínálkozott is a kedvező alkalom. Dicsékedve mondotta, hogy az Arany Sas nevű anarkista társaságnak a lovagja és a társulat jelvényét a mellén hordja. Alhatatosan megmaradt a mellett, hogy nincsenek cinkostársai. Elmondotta, hogy Goldmann Emmának, a lelkes anarkista-nőnek követője, akinek tanításait buzgón hallgatta. Célja az volt, hogy megváltozzék a kormányforma az Egyesült-Államokban és azért lőtte le az elnököt. Tettét nem bánta meg.

Eddig a vallomás, amelyet a merénylő az államügyész jelenlétében alírt.

Czolgosz német-lengyel származású, 28 éves Clevelandből jött Buffaloba nyolc nap előtt. Ott egy bizonyos Novák Jánosnál lakott. Egy bőrnődt hozott magával, melyben ruhája és egy revolvertáska volt. Lakásán senkivel sem érintkezett. A merénylő öt láb kilenc hüvely magas, arca rendszer, haja sötét barna, szeme kék és fekete a bajusza.

Minden jel arra vall, hogy Goldmann Emma a tulajdonképpeni értelmi szerzője a merényletnek. Ez az anarkista nő német származású, alacsony termetű, fakó arcú, csunya teremtés, szeme fekete, s ében színű a haja. Csicagóban élt ezelőtt, mint varrónő. Ott megismerkedett azokkal, akik 1878-ban a lázadásban nagy szerepet vittek és aztán lefejeztettek. Akkor kezdte hirdetni szóval és írásban a tett propagandáját. 1893-ban Newyorkban igazgató szónoklatok miatt elfogták és fogságra vetették Goldmann Emmát.

A merénylő.

Buffalo, szeptember 7.

A merénylő huszonnyolc éves, öt láb kilenc hüvelyk magas s nagyon jól beszél angolul. Az egész rendőrtartálatot a központi állomáson vonták össze, ahol a merénylőt fogva tartják. A közönséget nem eresztik be.

Köln, szeptember 7.

A *Kölnische Zeitung* buffaloi távirata szerint az anarkista Neuman határozottan vonakodik a merénylet okáról felelősséget adni s még azt sem akarja megmondani, vajjon voltak-e bűntársai. Ma reggel újra vallatták s ekkor kijelentette:

— Mint anarkistának meg kellett tennem kötelességemet s minthogy sorshuzás után nekem jutott az a feladat, hogy az elnököt megöljem, nem tettemm egyebet.

Newman Detroitból érkezett Buffalo. Detroitban a múlt éjjel több gyanús embert letartóztattak. A rendőrség azt hiszi, hogy messze szétágazó összekövésnek jött a nyomára.

Buffalo, szeptember 7.

A merénylő neve Czolgosz Leó, Detroitban született s német-lengyel származású. Azt mondja, hogy cinkostársai nincsenek. Anarkista iratokból azt a meggyőződést merítette, hogy az Egyesült-Államok kormánya határozottan rossz, ennek az állapotnak pedig csak az elnök meggyilkolásával lehet véget vetni. Semmi jel sem vall arra, hogy

Czolgosz nem épelméjű. Csicagóban öt anarkistát tartóztattak le bűnrészség gyanúja miatt.

Buffalo, szeptember 7.

Czolgosznak ideges rohamai vannak, ha szólnak hozzá. A kérdésekre, melyeket hozzá intéznek, kitérő feleleteket ad. A rendőrség eddig csak keveset tudhatott meg a merénylő életétörténetéről. Czolgosz nőlen: két férfitestvére és két nőtestvére van Clevelandban. Annak az embernek, aki Czolgosz előtt lépett Mac Kinleyhez, a jobb kezén három ujjja be volt kötve. Mac Kinley kezét hosszabb ideig tartotta a magáiban. Azt hiszik, hogy ez az ember bűntársa Czolgosznak.

Mac Kinley állapota.

London, szeptember 7.

A legújabb buffaloi táviratok azt jelentik, hogy Mac Kinley sebei nem oly veszedelmesek, mint elemtlen hitték és hogy az elnök felépülése majdnem bizonyosnak látszik. Az elnököt két helyen sebesítették meg; az első golyó visszapatant a mellcsontól, de a második golyó behatolt az altestbe. Az elnököt kevéssel megsebesülése után operációs asztalra fektették. Mac Kinley még ekkor teljes eszméletlen volt. Ő maga vette ki a mellestől megakadt első golyót s átnyújtotta a körülötte levő embereknek. De annál több nehézséget okozott a második golyó kivétele. Az orvosok eleintén az elnök elaltatása nélkül igyekeztek ezt a golyót megtalálni, de mivel ez nem sikerült nekik, végül mégis kénytelenek voltak őt elaltatni. Végre nyolcadfél órakor sikerült a golyót megtalálni, amelyet azután nyomban ki is vettek. Mac Kinley állapota ettől fogva szemmel láthatóan javult; lélegzete rendezőbb lett s érverése meglassabodott. Mac Kinley fél óra mulva főlebredt narkotikus álmából s néhány percig ébren maradt, azután újra mély álomba merült.

Buffalo, szeptember 7.

Kevéssel este hat óra előtt Mac Kinley egyik orvosa konstataulta, hogy az elnök könnyen lélegzik és érverése jó. Hat órakor kloroformozták az elnököt. Kevéssel hat óra előtt úgy nyilatkozott az orvos, hogy a sebek komolyak ugyan, de nem okvetlenül halálosak. A hasba furódott golyót még nem találták meg, de a sebet bevarrták. Mac Kinley azután magához tért a kloroformozás következményeitől.

Buffalo, szeptember 6.

A kedvtelős orvosok tegnap este a következő jelentést adták ki:

Délután négy óra tájban rálőttek Mac Kinley elnökre. Az egyik golyó a mellestől felső részét találta, de visszapatant. A második golyó a hasba furódott, öt hüvelyknnyire a bal melbimbó alatt, másfél hüvelyknnyire a középvonalától baira. A golyó átfúrta a hasat. A sebesatornát megtalálták. A golyó behatolt a gyomorba s elül keresztülúrta. A gyomorjulat gondosan összevarrták selymenel, azután megvizsgálták a hátsó gyomorjulat, azt ugyanolyan állapotban találták s szintén összevarrták. A golyó további útját a leggondosabb kereséssel sem tudták megtalálni. A has sebet baj nélkül elzárták. A beleken vagy a hasnak valamely más szervén nem konstataáltak sérülést. Az elnök jól állotta ki a műtétet. A műtét eredményéről még nem lehet határozottan nyilatkozni. A beteg mostani állapota jól jogosít arra a reményre, hogy jól fog gyógyulni.

Tegnap este 10 óra 40 perckor a következő orvosi jelentést adták ki:

A beteg állapota kielégítően javult. Hőmérséklet 100.4, érverés 124, lélegzetvétel 24.

Éjjel 1 órakor a következő orvosi jelentést adták ki:

Mac Kinley elnöknek fájdalma nincs, nyugodtan fekszik. Hőmérséklet 100.2, érverés 120.

Bécs, szeptember 7.

Az itteni amerikai követséghez érkezett magántávirat szerint a második golyó kivétele is szerencsésen sikerült s az elnök sokkal jobban van.

Buffalo, szeptember 7.

A ma reggel 6 órakor kiadott orvosi jelentés szerint Mac Kinley az éjszakát nyugodtan töltötte. Hőmérséklet 102, érverés 110, lélegzetvétel 120.

London, szeptember 7.

Délben érkezett Buffalóból az utolsó bulletin, mely így szól:

Elnök állapota változatlan.

A részvét.

Budapest, szeptember 7.

Szél Kálmán miniszterelnök a következő táviratot intézte Mr. Robert S. Mac Cornick bécsi amerikai követséghez:

Legmélyebb felháborodással és sajnálattal

vettem hírt arról hogy a közrend és állami intézmények veszedelmes ellenségei újabb gatzotire vetemltek s az ön által képviselt állam köztiszteletű lejt veszélyeztette egy gaz merénylet.

Midőn ezen való legmélyebb felháborodásomnak kifejezést adnék, egyuttal remélem, hogy a kormányas lettnék nem lesznek súlyosabb következményei.

Szél Kálmán.

Bécs, szeptember 7.

A Mac Kinley ellen elkövetett merénylet alkalmából gróf Goluchowski külügyminiszter utasította a washingtoni osztrák-magyar követséget, hogy az Egyesült Államok kormányának az osztrák-magyar közös külügyminisztérium legbensőbb részvétét és azt a kívánságát tolmácsolja, hogy az elnök mielőbb felépüljön. Hasonló tartalmu táviratot intézett Goluchowski a Karlsbadban tartózkodó Mac Cornick amerikai követséghez. Végül meghagyta báró Gager követségi tanácsosnak, hogy az amerikai ügyvivőnél hivatalos látogatást tegyen, fejezze ki részvétét és adja át egyuttal az ő jókívánságait. Gróf Lützow osztrák-főnök beirta nevét az amerikai követségen kitett ivre. Kerber osztrák miniszterelnök leadta névjegyét a követségen.

Bécs, szeptember 7.

Az itteni amerikai követség csak ma délután kapta az első hivatalos táviratot a merénylőről. Maga a követ Karlsbadban van gyomorjulatának gyógyítása végett; ma reggel magántáviratot küldött neki, amelyben a buffalo merénylőről értesítették. A követség ügyeit Herdlicka követségi tanácsos vezeti, aki éjjel egy órakor újságírótól tudta meg a merényletet. Az itteni összes társadalmi körökben óriási részvét mutatkozik Mac Kinley iránt. Kerber miniszterelnök ma korán reggel elküldte névjegyét az amerikai követségnek. A diplomáciai testület összes tagjai a délelőtt folyamán részvétüket fejezték ki. A Bécsben levő amerikaiak majdnem teljes számmal egyutt vannak a követség fogadótermében, ahol a további híreket várják. A hivatalos távirat, amelyet a washingtoni külügyi hivatal az itteni követnek küldött, egész terjedelmében így szól:

Az elnököt délután négy órakor Buffaloiban egy ismeretlen ember, akiről föltételezik, hogy anarkista, veszedelmesen megsebesítette. Midőn az elnök a zenepalotában volt amerikai szokás szerint az összes jelenlévők elléptek előtte s kezét fogták vele. E közben a gyilkos is elhaladt mellette s úgy teit, mintha ő is ennek az amerikai szokásnak akart volna hódolni, de miközben az elnök odanyújtotta neki a kezét, azalatt a gyilkos kétszer rálőtt Mac Kinleyre. Az egyik golyó az elnök mellett találta, a másik pedig keresztülúrta a gyomorjulat. Az első golyót még tegnap este nyolcadfél órakor kivették. Az elnök teljesen eszméletlen van és nyugodt. Az orvosok azt hiszik, hogy a sebek nem föltétlenül halálosak. A merénylő azt állítja, hogy Neumann vagy Neumann Frednek hívják, de úgy látszik, hogy nem ez az igazi neve. Azonoságát még eddig nem tudták megállapítani.

Berlin, szeptember 7.

A Wolff-ügynökség jelenti Norderneyből: Gróf Bülow birodalmi kancellár Hay államtitkárhoz Washingtonba a következő táviratot küldötte:

Fogadja legmelegebb rokonszenvennek kifejezését ama mély fájdalom közepette, amelyet az Egyesült-Államok kormánya és népére az átkos gatzett okozott. Az isten oltalmazza az elnöknek oly súlyosan veszélyeztetett életét.

Páris, szeptember 7.

Delcassé külügyminiszter ma délelőtt meglátogatta Porter Horace amerikai nagykövetet, hogy a francia kormány nevében felháborodását fejezze ki a merénylet fölött és mielőbbi gyógyulást kívánjon Mac Kinley elnöknek. A miniszterek, a főtisztviselők és Páris előkelőségei leadták névjegyüket az amerikai nagykövetségnek.

Loubet elnök Rambouilletből táviratot küldött Mac Kinley elnöknek, amelyben megbótránkozásal szól a gatzetről és azt kívánja az elnöknek, hogy egészsége mielőbb helyreálljon. Delcassé külügyminiszter hasonló értelmű táviratot küldött Hay külügyminiszternek.

Páris, szeptember 7.

A merénylet következtében az amerikai nagykövetség Porter tábornok nagykövet előtt az egész diplomáciai kar és a kormány valamennyi tagja részvétét fejezte ki. Delcassé külügyminiszter személyesen jelent meg a nagykövetségben és a kitett ivet Uruszov orosz nagykövet elsőnek írta alá.

Páris, szeptember 7.

A Gaulois értesítése szerint Loubet elnök ma reggel táviratot küldött Mac Kinleynek, amelyben azt a reményét fejezi ki, hogy az elnök nemsokára tul lesz minden veszedelmen s hogy nemsokára kedvező híreket fog kapni állapotáról. A néhány nap óta bete-

gen fekvő Porter nagykövetet a merénylet híre nagyon megrendítette. A nagykövetség vezetője, Blanchard tábornok, azt hiszi, hogy a merénylő beszámíthatatlan állapotban követte el a merényletet.

A merénylet híre itt általános részvétet keltett. Újabb hírek még eddig nem érkeztek. Az itteni amerikai nagykövet újságíróktól tudta meg a merényletet, akik fölkeresték, hogy tőle kapjanak híreket.

Bern, szeptember 7.

A szövetségtanács megbizta a washingtoni svájci kövület, hogy az Egyesült Államok kormányának részvétét és azt az óhaját jelezze ki, hogy a megsebesített elnök mielőbb fölépüljön.

Róma, szeptember 7.

Zanardelli miniszterelnök, miután a Mac Kinley elnök ellen elküvetett merényletről szóló hírt megkapta, azonnal az amerikai nagykövetségre ment, hogy nevét az ott kitett ívre beírja. A miniszterelnök ezenkívül távirati úton megbizta a washingtoni olasz nagykövetséget, hogy az olasz nemzet nevében az Egyesült Államok kormánya előtt az elküvetett merénylet feletti legmélyebb felháborodásnak és az elnök teljes felgyógyulása iránt való legélelmebb kívánatoknak adjanak kifejezést. Az összes miniszterek, államtitkárok, a diplomáciai testület és az itteni amerikai kolónia tagjai beírták nevüket az Egyesült-Államok követségén kitett ívre.

Róma, szeptember 7.

A pápa táviratilag megbizta Martinelli washingtoni bitorost, hogy az amerikai kormány előtt a gázolt felett való felháborodásának és Mac Kinley felgyógyulása iránti jókívánatainak kifejezést adjon. Az összes esti lapok megbélyegzik a merényletet és megtorló intézkedéseket követelnek az anarkisták ellen.

Amsterdam, szeptember 7.

A Niue Rotterdamische Courant jelentése szerint Krüger részvététáviratot intézett Mac Kinley elnökhez.

New York, szeptember 7.

Az összes lapok mély felháborodással szólnak Czolgosz tetteről és megfelelő büntetést követelnek arra az esetre, ha kiderülne, hogy a gonosztevő nem brüt. A Sun azt mondja: A vetés, amely e politikai gyilkosságra érlelődött, nem csupán a külföldről ide plántált magvakra vezethető vissza. Ezt a magot naponként az Egyesült Államokban szórják szét. Nem mindig esik az éves talajra. Kérdezzék meg magukat az amerikaiak a szeretett elnök beteggyán, meddig tartanak még az anarkia emez ördögi művei, a gyilkosságok?

Mac Kinley né.

New York, szeptember 7.

Mac Kinley feleségét csak három órával később értesítették, miután az elnököt a kiállítási barak-kórházából átszállították egy buffalói barátja, Milburne lakásába.

London, szeptember 7.

Egy newyorki távirat szerint Mac Kinley felesége az első hírt az elnök házi orvosától, Richmey-től kapta, aki azt jelentette, hogy Mac Kinleyt a kiállítási barak-kórházából Milburne házába vitték s hogy élete nincs veszélyeztetve. Az elnöknek különvontatást kért, hogy haladéktalanul Buffaloba utazhassék.

Buffalo, szeptember 7.

Délelőtt Mac Kinleyt férje kívánságára kiméletesen értesítették a merényletről. Azt mondta neki, hogy az elnök sebesülése nem súlyos. Mac Kinleyt nagy lelkierővel fogadta a hírt. Egy század gyalogság őrsi Milburne kiállítási elnök házában, melyben Mac Kinley fekszik. A beteggyán a második emeletnek egyik hátul fekvő, esendes szobájában van. A hátsó épületbe táviróhuzatokat vezettek be, hogy táviratokat küldhessenek. A világ minden részéből folyton érkeznek részvét- és rokonszenyvilánítások. Mindenfelől mielőbbi gyógyulást kívánnak az elnöknek. Az orvosok azon tanácskoznak, hogy a golyót a Röntgen-sugarak alkalmazásával keressék meg. A hatóságok Czolgosz kijelentése ellenére, hogy nincsenek büntársai, azt hiszik, hogy összeesküvés volt és hogy Czolgoszt büntársak kísérték Buffaloba. Az összes amerikai városok rendőrségei keresik azt az embert, aki a merénylet előtt kezet fogott az elnökkel.

A merénylet hatása.

Berlin, szeptember 7.

Kopenhágából jelentik, hogy a merénylet híre Fredensborgban a cár környezetében és az ott összegyülekezett fejedelmi személyiségek között káros megdöbbentést és izgatottságot keltett. Az orosz rendőrség egész éjjel talpon volt. Udvari körökben azt beszélik, hogy a merénylet következtében a cár meg fogja változtatni utiprogrammját.

Königsbergből táviratozzák, hogy a merényletről szóló táviratot még az éjszaka átadták Vilmos császárnak. Amikor a császár ma reggel lovagolni ment, nagyon levertnek látszott. (N. W. T.)

Mac Kinley helyettesítése.

Az Egyesült-Államok kormánya most fog gondoskodni arról, hogy Mac Kinley elnök betegsége alatt mi történjék az elnöki hatalom gyakorlása tekintetében, minthogy az alkotmány ideiglenes helyettesítést nem ismer, s csak az elnök halála vagy eltávolítása, vagy lemondása, vagy végleges képtelensége esetén töltheti be helyét az elnök, mindaddig, míg az új választás rendes ideje el nem érkezik. Az Egyesült-Államok elnöke ez idő szerint Roosevelt tábornok, aki arról lett híressé, hogy a spanyol-amerikai háború idejében amerikai cowboy-okból álló lovasezredet toborzott, amellyel Kuba szigetének partra szállott.

Washington, szeptember 7.

Intézkedéseket tettek a végrehajtó-hatalom gyakorlásának biztosítására, mert Mac Kinley elnök hosszabb ideig képtelen lesz hivatali kötelességeket teljesíteni. Azt hiszik, hogy a kabinet tagjai sürgősen Buffaloba mennek. A végrehajtó-hatalomnak a legközelebbi időben való gyakorlásáról minisztertanács fog dönteni.

Buffalo, szeptember 7.

Roosevelt alelnököt idehívták.

A tőzsdék.

Bécs, szeptember 7.

Az itteni tőzsdére a merénylet híre alig volt hatással.

London, szeptember 7.

Newyorki távirat szerint a hír a tegnapi tőzsdére már nem lehetett hatással. mert zárlat után érkezett. Este Morgan összehívására a legnagyobb bankárok és spekulánsok arról tanácskoztak, hogy mit kell tenni az előrelátható árnyaltatás megakadályozása érdekében. Minthogy a baissier-k valószínűleg lenyomták volna az ártolyamokat, a konferencián elhatározták, hogy a tőzsde ma zárva marad. Kellemtelen hatással volt tőzsdéi körökben az a hír is, hogy az elnököt a még hátralévő három esztendőben Roosevelt fogja helyettesíteni, aki már is átvette az elnöki teendőket intézését. Roosevelt ugyanis a jingo-párt embere, aki a háborúért lelkesedik.

London, szeptember 7.

Az estilapok jelentik New-Yorkból, hogy az ottani pénzügyek ma reggel 9 órakor összegyűltek, hogy a baissé megakadályozására teendő intézkedésekről tanácskozzanak.

Páris, szeptember 7.

A tőzsde csöndes volt s a merénylet hatása alatt tartózkodó. Járulékok alig változtak. Csak a portugál és a török részvények gyöngültek, ellenben a bankok, köztük az Ottomán javultak, a Riotinto és Debees olecsóban kinálattak. Aranybánya-részvények üzletlenek.

New York, szeptember 7.

A Clearing-House-Association tagjai ma az értéktőzsde megnyitása előtt ülést tartottak, mely után a Clearing-House hivatalnokai kijelentették, hogy az egyesült bankok teljesen uralké a helyzetet.

New-York, szeptember 7.

A merénylet után este a nagy tőkepenészek gyűlést tartottak Morgan elnöklete alatt és megalkották a szabad szövetkezetet, hogy a piacra kerülő összes értékeket felvegyék és megakadályozzák a derutot. Erdekes körülmény, hogy mára semmi kölesön nem jart le s ezzel a piac időt nyer. Hétfőig minden valószínűség szerint helyre fog állni a nyugalom. A mai tőzsdén a Clearing-House hivatalnokai kijelentették, hogy az egyesült bankok teljesen uralké a helyzetnek. A tőzsdét lázas izgatottság fogta el. Az ártolyamok a forgalom kezdetén így alakultak: Chicago-Milwaukee 161, Illinois-Centralbank 144³/₄, Louisville-Deschville 100, Newyork-Centralbank 152, Northern-Pacific 95¹/₂.

Az anarkisták ellen.

Berlin, szeptember 7.

Buffalóból jelentik: Amikor az orvosok kijelentették, hogy Mac Kinley állapota nem veszélyes, kísértének egy tagja, Michael ezredes táviratot küldött New-Yorkba, amelyben az elnök helyettesét, Rooseveltet értesítette a merényletről. A hír leírhatatlan hatást keltett. Az utakon mindenfelé zajongó néptömeg verődött össze. Nagy felháborodással konstatálták, hogy a rendőrséget az utóbbi időben több ízben figyelmeztették, hogy az anarkisták merényletet terveznek az elnök ellen,

de a rendőrség semmivel sem törődött és nem gondoskodott óvintézkedésekről. 1898. április 28-ikán a newyorki anarkisták szövetségükben pokolgepelt küldték az elnöknek, de a merénylet nem sikerült, mert a gép nem robbant fel. Ezután is többször próbáltak az anarkisták az elnök életére törni, de tervük mindig meghiúsult.

London, szeptember 7.

New-Yorkban a merénylet hatása alatt mozgalom indult meg az anarkisták ellen, kiknek az Újóban szinte korlátlan szabadságuk van. Legközelebb New-Yorkban és Chicagóban tüntető-meeting lesz az anarkisták ellen. New-Yorkban nagy felháborodás mutatkozik a rendőrség ellen a miatt, hogy nem engedte meg, hogy a merénylőt meglincheljék.

London, szeptember 7.

A newyorki rendőrség, amely kábelösszeköttetést tart fenn az európai fővárosok rendőrségeivel, lázasan kutat a cinkostársak után, noha Czolgosz egyre erősítgeti, hogy nincsenek büntársai és önszántából követte el a merényletet. Buffalóban letartóztatták mindazokat, akik tegnapielőtt pálinkamérészekben megfordultak. A pattersoni és detroitai anarkisták vezetői azt mondják, hogy nem ismerik a buffalói merénylőt. Indianapoliban a rendőrség letartóztatott egy anarkistát, amiért dicsőítette a merényletet. Amikor a rendőrök elhurcolták ezt az anarkistát, a tömeg meg akarta őt linchelni.

New York, szeptember 7.

A rendőrség azt tartja, hogy a merénylőnek cinkostársai vannak. Clewelandban két gyanús anarkistát tartóztattak le. Titkos följelentések érkeztek a rendőrséghez, hogy a merénylő cinkostársai Clewelandban tartózkodnak. Figyelemre méltó az a körülmény, hogy ugy a clewelandi, mint a chicagói anarkisták tagadják a merénylővel való közösséget. (N. W. T.)

Chicago, szeptember 7.

Néhány, a város szolgálatában álló munkás két dinamitbombát talált, melyek közvetlenül a chicagói bombamerénylet áldozatainak emlékére felállított emlékszóbor mellett voltak elásva. A rendőrfőnök elrendelte, hogy a bombákat rombolják szét. Tegnep este itt hat embert fogtak el. Kihallgatásuk reggelig tartott. A titkos rendőrség főnöke kijelentette, hogy az elfogatások a buffalói titkos rendőrség távirata következtében történtek, mely ezt a felhívást tartalmazta, hogy a „Szabad Társaság” című lap tekintetében tartassanak nyomozást. Az említett elfogatások e lap tulajdonosainak házában történtek, hogy az összes letartóztatottak elismerték, hogy anarkisták.

Washington, szeptember 7.

Clewelandban két embert letartóztattak, mert állítólag összeköttetésben állottak a merénylővel. Egyikük állítólag megígérte a rendőrségnek, hogy több cinkostársának nyomára fogja vezetni. A rendőrség azt hiszi, hogy az összeesküvést Clewelandban szőtték. A chicagói anarkisták tagadják, hogy az elnök ellen intézett merénylet anarkista összeesküvés műve.

Mac Kinley otthon és a Fehér Házban.

A szerencsétlenül járt elnök, akinek rövid életrajzát mai lapunkban adtuk, szegény, Amerikába bevándorolt skótországi hegylakók ivadéka. Születőit rendkívül eleven észjárását s egészséges, erős, hatalmas testalkatot örökölt. A polandi methodista akadémián nevelkedett. A nagy amerikai polgárháború a tizenhét éves Mac-Kinleyt már a tanári katedrán találta, havi 25 dollár fényes fizetéssel.

Be akart állani önkéntesnek, de fiatal kora miatt elutasították. Mac Kinley ekkor a legfelsőbb fórumhoz: Fremont tábornokhoz fordult. A tábornok lelkesedett, tettvágyat, vasakaratot és határtalan nagyravágyást olvasott ki a bátor fellépésű gyermekifjú szeméből s beosztotta az egyik gyalogzredbe. Mac Kinley vitézül verkedett s felülmúlt minden várakozást, amit hozzá fűzték. Négy év alatt fokról-fokra az őrnagy rangig emelkedett. Bizalmas barátai körében ma is szívesen veszi, ha őrnagynak szólítják.

1869-ben kilépett a katonaságtól. Megszerzte az ügyvédi diplomát, irodát nyitott, majd pedig kinevezték Starck grófság ügyészének. Itt se volt maradása. Elcsábította első szerelme, régi ideálja: a politika.

Politikai karrierjét az egyesületi életben kezdte. A mértékletességnek nem volt nálánál dühösebb apostola. Mikor egy ízben azzal fenyegetőzött, hogy addig nem nyugszik, míg a bornak és egyéb szesz italoknak az Unió egész területéről száműzetését keresztül nem viszi: polgártársai komolyan megdöbbentek. Nem tudván másképp szabadulni tőle: elküldték Ohio állam részéről kongresszusi képviselőnek Washingtonba.

A parlamentben Mac Kinley csakhamar föltűnt fényes szóközi tehetséggel, beszédeinek

magvas tartalmával. Egy viharos, izgalmas ülés után Hayes elnök így szólott hozzá:

— Kedves barátom, ne forgácsolja el az egyéniséget, ne pazarolja haszontalan dolgokra a tehetségeit. Tüzzön határozott célt maga elé s addig ne is törődjék egyébbe, míg el nem érte.

Mac Kinley megfogadta a jó tanácsot. A cél, amit maga elé tűzött, csekélység volt mindössze: a hatalmas amerikai köztársaság elnöki széke. Nagy titokban indult neki, senki sem vette észre. Mikor utolsóelőtti állomásán volt, fölajdult egy vén óriás: Európa. Mac Kinley tövist szurt a talpába s ezt a tövist úgy hívják: Mac Kinley-bill. És ez megnyitotta Mac Kinley előtt a Fehér Ház kapuit, ahol az amerikai köztársaság elnökei székelnek.

A gazdasági küzdelmeknek ez a félelmetes hősza mint magánember a világ legrosszabb gazdája. Vagonya nincs. Fiatalabb éveiben tönkretett egy barátja, akiért jótállott. Ma pedig alig tud megélni 250.000 franknyi fizetéséből. Hogy az ellenmondás teljes legyen: ez az ember, aki millió és millió európai munkást fosztott meg a kenyértől, odaát Amerikában, a maga polgártársai körében a jótékonyaság anyyala, akit valósággal tönkretettek szívének nemes hajlamai.

Jótékonyaságát szerte ismerik s kihasználják. Naponként csomó kérés érkezik hozzá. Csak azokat utasítja el, akik arcképet vagy kéziratot kérnek tőle, máskülönben senkit se bocsájt el üresen. Huszezer dollár volt eddig a legnagyobb összeg, amit egy napon kérték tőle.

Családjában rendkívül nyájas, kedves és házas ember. Délutánonként kikocsizik s szerény tiltburját maga szokta hajtani. Feleségéhez a leggyöngédebb szeretettel vonzódik. Korábbi éveiben neje igazi munkatársa volt: munkájában, vállalkozásaiban segítette. Néhány év előtt azonban ikreknek adott életet s ez az egészséget végképpen alácsapta. A hajdan viruló szép asszony ma már csak roncsa önönagának; annál meghatóbb az a szeretet, amelyvel férje ápolja, körülveszi.

Mac Kinley imádja a gyermekeket. Sétáin gyakran szóba áll az utcai gyerekekkel. Számos apró történet, bonmot kering róla, amely ha igaz, Mac Kinley csakugyan kedves ember, ha pedig legenda, akkor is a népszerűségének legendája.

A legújabb egyik fényes fogadó estén történt meg vele. Egy ismeretlen kis lány tart az elnöknek s minden különösebb ok nélkül csókra nyújtja felé a száját. Mac Kinley mosolyog a bábé kedves merészségén, lehajol s megcsókolja. A kis lány édesanyja tanúja a jelenetnek, és képzeltető ijedtséggel szaladt oda:

— Az istenért, mit csináltál, Dollie?

— Ah, kedves mamám, arra gondoltam, milyen érdekes lesz, ha ezt majd elmesélhetem az unokáimnak!

Mac Kinleynek két nővére és egy öccse van. Feleségének betegeskedése miatt nővérei és leányai látják el a háziasszony tisztét a vendégszerető elnök palotájában. Fivére, Aher Mac Kinley a leghíresebb new-yorki ügyvédek egyike. Csak hatalmas testalkata hasonlít a bátyjához, jellemében, hajlamokban tökéletes ellentét. Nyárspolgar, irtózik a politikától. Visszautasít minden kísértést, mely erre a sikos lejtőre csábítaná:

— Nem vitatkozom, nem politizálok. Családunkban van már egy politikus s ez untig elég.

(Hogyan házasodott Mac Kinley.)

Az Egyesült Államok mai elnöke fiatal éveiben ügyvéd volt s ebben a minőségében gyakran megfordult egy new-yorki bankár pénztáráján, ahol ügyfelei megbízásából pénzt vett el vagy fizetett be. A bankár leánya, egy igen energikus fiatal hölgy, atyja üzletében pénztáros volt s Mac Kinley idő múltán beleszeretett a szép pénztárosba, aki szintén jó szemmel nézte a fiatal embert, bár soha egyébről, mint üzleti ügyekről nem váltottak szót. Egy napon aztán Mac Kinley, miközben egy csekket tolt oda a leány elé, halkan azt mondta:

— Kisasszony, ma meg fogom kérni a kezét.

A kisasszony nyugodtan elébe számlálta a csekk ellenértékét, amikor pedig elkészült, csak annyit mondott:

— Tegye, tegye. Szívesen megyek önhöz.

Ez volt az egész. Délután Mac Kinley fölvetette legjobb kabátját s beállított a bankárhoz.

— Sir, mondta neki, a leánya meg én megegyeztünk. Azt hiszem, nincs kifogása, ha arra kérem önt, szíveskedjék más pénztáros után nézni.

— De nagyon is van kifogásom, válaszolt a bankár. Sohasem adom a leányomat önnök.

— Nem-e? No akkor megházasodunk az ön beleegyezése nélkül is. Tudja, hogy minő anyagból van gyurva az ön leánya s engem sem igen faragtak más fából, biztosítom önt.

Ezért-e vagy egyébrét, de annyi bizonyos, hogy nem sokára egybekeltek.

(Mac Kinley, a büszke ur.)

Az amerikai újságok gyakran panaszkodnak, hogy Mac Kinley nagyon is monarchikus hajlamokat táplál. Úgy látszik, hogy a Fehér Házban olyan etikett-szabályzatot dolgoztak ki, amelytől boldogult Lincoln Abraham a nagy demokrata megfordulna a sírjában. A legújabb etikettszabályok közül, amelyek homlok-egyenest ellenkeznek az amerikaiak ismert egyszerűségével és egyenlőségi érzetével, a következők kettőt idézzük:

Mac Kinley asszony meghívói minden más meghívást érvénytelennek tesznek. A megjelenés kötelezettsége alól csak gyász vagy betegség esetében vonhatja ki magát a meghívott.

Mac Kinley és neje nem köteles visszaadni a látogatásokat.

(Az elnök vasárnapjai.)

Az Unió hatalmas elnöke nagyon nyárspolgárral tölti el a legüzbbször a vasárnapját. A Quiver című amerikai lap így számol be erről: Az elnök a vasárnapját nagy vallásosságban tölti el és éppen-séggel nem tulságos mulatsággal. A methodista egyházzal tartozik. Egyszerű megy el a főtemplomba, amelybe Grant tábornok is járt. A felesége, aki gyöngékedő, nem kíséri el a templomba, hanem átnyújt neki minden egyes alkalommal egy bokréta, amelyet maga szakított és kötözött össze a Fehér Ház füvegházában. Délután, ha az ura éppen úgy dolgozik, mint hétköznapon, meglátogatja a város kórházait s virágot, csemegét, könyvet osztogat a betegeknek. Este az elnök felolvassa a methodista folyóiratok legérdekesebb cikkeit. Aztán egyik unokahuga, aki nagyon ért a zenéhez, a harmoniumhoz ül és az egész család kórusban vallásos énekeket zeng. Aztán tíz és tizenegy óra között nyugalmira tér a család.

(Higgadtan és előkelően . .)

Az elnökről közismeretű, hogy bámulatos önuralom lakozik benne. Egy újságíró mint szem- és fültanu mondja el a következő esetet, amely az elnöknek e jellemvonásáról tanuskodik: Amikor megválasztásának a híret meghozták neki, éppen reggelinél ül a feleségével. Fölkelt, felbontotta a táviratot, az izgatottság legesekeleyebb jele nélkül, belenézett és aztán újra leült. Senki sem mert kérdészködni abból az aggodalomból, hogy hátha megbukott. Sírí csönd volt, mindenki vissza ojtott lélekzettel leste, mikor szólal meg végre. Mac Kinley csakugyan szólal végre. Ezt mondta:

— Mondják, a tojás nem olyan friss, mint máskor. Az újságíró ebben a pillanatban saját állítása szerint olyan dühös volt, hogy szeretett volna hidegvérű házigazdájának a fejéhez vágni valamit.

— Kévéssel azután — folytatja az újságíró — az istállók mellett mentem el és véletlenül be is néztem az ajtókon. Hát ott látom Mac Kinleyt, amint kedvenc lovának nyakát átöleve úgy zokogott, hogy bele-belevonaglott a teste. A felindulás, amelyet egy ideig olyan lérfiasan leigázott, mégis csak erősebb volt nála.

(Mac Kinley né.)

Mac Kinley né eddig csak éppen a férje révén szerepelt a historiában. (Az azonban ambiciózus asszony, aki a maga emberségéből kívánt szerephez jutni. En istenem, mit tehet egy asszony olyan valami nevezetesen amiről irnak a lapok és például megharagusznak az emberek, sőt nemzetek is? A férje, aki elnöke az Egyesült-Államoknak, könnyen tehet ilyet — de ő?)

Az ambíció azonban megtalálta a megnyilatkozása alakját. És pedig ugyancsak furcsa útból. Ez az ötlet tudniillik — négy macskakölyök volt. A négy macskakölyök provenenciáját illetőleg tudnunk kell, hogy azok a Mac Kinley asszony kedvenc angora-macskájának voltak a minap a napvilágra hozott szülöttei.

— Meg fogom bosszantani a spanyolokat, — mondotta ekkor Mac Kinley asszony. Szellemesen, csipősen, asszonyhoz illő módon, pikánsan . . .

Es tartott keresztelőt a macskakölykökkel.

Az első a Charles Decker nevet kapta. Azt a hírlapírót hívják így, aki elősegítette Evangelina

Citnerosnak, a szép albai leánynak az ösmeretes szökését.

A második az Evangelina Citneros nevet kapta.

A harmadik a Weyler nevet kapta. Azt a spanyol tábornokot hívják így, akire Kuba leigázását bízták.

A negyedik a de Lome nevet kapta. A washingtoni spanyol nagykövetet hívták így.

Es most jön a pikantéria: az első két macskát becéző szeretettel vette Mac Kinley né a gondjai alá, az utolsó kettőt azonban a keresztelők után nyomban a vízbe lojtatta.

Es elérte a célját. Mert szerephez jutott: a lapok irtak róla. Főként a spanyol lapok, amelyek igen megbotránkosnak e dolgon.

(Mikor az elnök nyaral.)

Kevés ember van Amerikában, aki annyira el lenne foglalva, mint Mac Kinley. 1897. március 4-ike óta, mikor hivatalába ittatták, kora reggeltől késő estig elfoglalták az államügyek és a hivatalvasdások. Nyáron azonban Mac Kinley is szabadságra ment néhány hétre. Az elnök a New-York államban, Bluff Pointban, Plattsbourg város közelében, a festői Champlain tó mellett levő Champlain-hotelt választotta, ahol azután a nyaraló polgár egyszerű életet élte.

Mint republikánus, demokrata szellemű állam ügyeinek intézőjéhez illik, nem zárkózott el a többi vendégtől, hanem fesztelenül mozgott körükben. Vele volt természetesen neje s a szálló vendégeinek alkalmuk volt meggyőződni arról, hogy azok a hírek, melyek az elnöknek férji gyöngédségéről és megnyerő személyéről keringenek, nem tulzottak. Bármennyire leráta is az elnök az államügyek gondjait s az életét megkeserítő hivatalvasdásokat a nyakáról, mégsem tudott szabadulni a riporterektől, kik megszállották a fogadót és környékét.

Egy riporter a következőkben írja le a második napot, melyet Mac Kinley az üdülőhelyen töltött:

Fölkelt 7 órakor, tíz órai alvás után.

— Ez volt régóta a leghosszabb és legüditőbb pihenőm, — mondotta Mac Kinley a riporternek.

Nyolc órakor reggelizett nejevel. Egy órát töltött levelek és irományok átnézésével, melyeket magával hozott. Vonakodott a hírlapokat olvasni és egy hivatalkeresőt fogadni. Fogadta az Egyesült-Államok 21-ik gyalogezredének küldöttségét és elfogadta a meghívást az ezred gyakorlatára. Két újság szerkesztővel diskurált a — halászaról. Portet magánutkarral két mértföldes sétát tett. A reggeli hangversenyénél a többi vendég közé elegyedett és sokkal társalgott, de nem politikáról. A szálló fogadótermébe ment és bemutatta magát több ott nyaraló hölgynek. Meglátogatta az athlétkai klubot, majd a golt játszó térre ment. Két órakor szobájában lunch-olt. Végighallgatta a 21. gyalogezred zenekarának hangversenyét és megnézte az ezred gyakorlatát. 4-től 7-ig kocsizott a festői hegyi utakon. Visszatérve a szállóba, 8-kor megebedett. Azután félóráig beszélgetett a vendégekkel, félóráig leveleket olvasott, egy órát whistezett és tíz órakor nyugalomra vonult.

Mac Kinley szívesen fogadta a szurnalisztákat, gyakran kocsikázott velök és eldiskurált órákig minderről — csak politikáról nem. Pedig a derék riporterek erre lettek volna legjobban kíváncsiak. A vendégek megtudták, hogy Mac Kinleynek a megkapó dallamu Louisiana Lou néger dal a kedves nótája s azóta, aki csak fütyölni tudott — a nőket sem véve ki — ezt fütyölte, vagy ha nem tudott fütyölni, dudolta s a zenekar is ezt játszotta. Így azután megessett, hogy Mac Kinley kedves nótáját csakhamar megunta.

Egyik vasárnap Mac Kinley a három mérföldnyire levő Pittsburgba hajtattott, hogy az ottani methodista templomban részt vegyen az istentiszteleten. A perselybe a gyűjtésnél egy ezüst dollárt dobott. Istentisztelet után tréfásan szemére hányták, hogy aranyparti létre ezüstöt használ.

— Szabadulni akartam tőle! — mondotta nevetve az elnök.

Hogy mikor fog Mac Kinley megint nyaralni, az a jövő titka.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

Budapest, szeptember 7.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Augusztus 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Lapunk legközelebbi száma hétfőn délután jelenik meg.**

— **Személyi hírek.** Samassa József egri érsek több héten át Szemcsényi Pál szepesi püspök schavnikai nyaralójában tartózkodott és most szombaton Egerbe visszautazott. — Dr. Korányi Sándor egyetemi tanár, kórházi főorvos, szünidei utazásából visszaérkezett Budapestre. — Dr. Berzevics Albert v. b. t. tanácsos, országgyűlési képviselő nyaralásából visszaérkezett a fővárosba. — Dr. Lukács György, Békésvármegye és Hódmezővásárhelyi főispánja ma a fővárosba érkezett. — Dr. Neményi Imre közoktatásügyi osztálytanácsos, hat heti szabadságidőre a fővárosból elutazott.

— **A király Budapesten.** A király ma este 9 óra 15 perckor saját külön udvari vonatán Zirczről Budapestre érkezett. Hivatalos fogadás nem volt s ezért a pályaudvaron csak Rudnay Béla főkapitány s Lachnit állomásfőnök jelentek meg ő felsége fogadására, aki gróf Paar Ede főhadsegéd és báró Beck vezérkari főnök társaságában érkezett a keleti pályaudvarra. A király megérkezése után az udvari várótermen át kocsijához ment s azután egyenesen a budai királyi palotába hajtattat, amelynek termeit már napok óta fűtötték és szellőztették. Ő felsége hétfőn fogadja az országgyűlés mindkét házát s még aznap délután Bécsbe utazik.

— **A belgrádi gölya.** Föltűntebb feltűnő, hogy szerb udvari körökben, mint Belgrádból jelentik, arról suttognak, hogy Draga királyné most már igazán anyai örömöknek néz elébe. Egy bécsi távirat szerint az egész mendemonda csak arra való, hogy ezzel takargassák az oroszországi ut elhalasztását, mert az már csakugyan bizonyos, hogy az orosz cár az idén nem látja vendégül a fiatal szerb királyt. A belgrádi gölya tehát megint csak kacska lesz.

— **A veszprémi hadgyakorlatok.** A veszprémi hadgyakorlatok mai napján befejezték a támadási gyakorlatokat, melyeknél kizárólag az ötödik hadtest csapatrészei és a mozgó ostromló útegcsoport találtak alkalmazást.

A veszprémi harcszerű gyakorlatok célja az volt, hogy megmutassa a gyalogság, a tábortüzerés és a tábortüzerés nehéz tüzérségének együttműködését. A feltevés a gyakorlatoknál teljesen harcszerű volt és teljes végrehajtása öt napot vett igénybe, amely idő alatt mindkét fél szakadatlanul harcszerű viszonyban volt. A csapatok éjjelre és biztositása harcszerűen történt és ugyanezen módon hajtatták végre a felderítő- és élelmező szolgálatot is. E gyakorlatok szolgálták alkalmul az új próbáutegek egyikének harcszerű feladatokban való kipróbálására is, s a próba tökéletesen bevált. A nehéz tüzérség is megfelelően rendeltetésének.

Ő felsége a gyakorlat mindkét napján élénk érdeklődéssel kísérte a gyakorlatokat, annyival is inkább, mert ilyen természetű gyakorlatot eddig még egy hadsergél nem hajtottak végre ennyire harcszerű módon és ilyen nagy időbeli terjedelemben. Ő felsége minden tekintetben a legnagyobb dicséret hangján szót a csapatok működéséről, amelynek sikeréhez nem csekély mértékben járult hozzá a védelem, amelynek ismételtelen rossz időben, szabadban kellett táboroznia, valamint az utászcsapat sem, amely a védelem hadállását elkészítette. Nem kevesebb elismeréssel említette fel ő felsége a tüzérség és gyalogság kedvező eredményeit. — Ugy a gyakorlaton is mint ma, elutazása alkalmával is, ismételtelen nagy elismeréssel nyilatkozott arról a barátságos és lojális magatartásról, amelyet a lakosság a csapatokkal szemben tanúsított, valamint a vármegye közigazgatásáról is. Különösen meg volt elégedve ő felsége az utak mintaszéri állapotával, amely megkönnyítette a tüzérség előrehaladását és még a nehéz lövegek szállítása folytán sem szenvedett. Dicsérrel szót a felség arról a gondoskodásról, amelylyel a vármegyei hatóságok a lakosság biztonságáról gondoskodtak. Ő felsége fel is hatalmazta Fenyvessy Ferenc főispánt, hogy legfeljebb megelégedést adja tudtára a vármegyének.

Ő felsége bucsúzáskor Vajda Ödön zirczi apátnak értékes aranykeresztet és hozzávaló láncot, dr. Szalay perjelnek és dr. Szentés alperjelnek pedig hasonlóképp értékes ajándékokot nyújtott át.

A király délután négy órakor utazott el Zirczről Győrön át Budapestre. Vele utazott Ferencz Ferdinánd főherceg is. Elutazásakor megjelentek: Frigyes főherceg, báró Kriehammer közös hadügyminiszter, báró Beck vezérkari főnök, Kolozsváry ezredes, továbbá

Fenyvessy Ferenc főispán, Kolozsváry alispán, Szönyeghy Alajos főszolgabíró, Kemény Pál országgyűlési képviselő, Zircz község előjárósága. A nagyszámú közönséget is bebecsülték a perrenra. Az elutazás előtt ő felsége először Ferenc Ferdinánd főherceggel beszélgetett, majd Fenyvessy főispánhoz lépett, aki rövid bucsubeszédet intézett a királyhoz, mire a király így felelt:

— Igen szép volt köszönöm. Nagyon meg vagyok elégedve. Különösen jók voltak az utjak.

Erre Fenyvessy főispán megkérte ő felségét, hogy a király e szavait a vármegye közönségével is tudathassa. Amire a király megjegyezte: — Igen szívesen!

— Pontban négy órakor Ludvig a magyar államvasutak elnökgazdátja jelentette, hogy a vonat indulásra készen áll, mire ő felsége beült a szalonkocsiba és a vonat a közönség lelkes éljenzése között elrobogott.

— **Az Árpád-hajó vízrebocsátása.** Triesztben hétfőn bocsáták vízre az Árpád nevű új páncélost. Ebből az alkalomból nagy ünnepségre készülnek az osztrák kikötővárosban. A San-Marco hajótelepet hatalmas pavillonná alakították át és a legtöbb házat felbontogzták. A városok küldöttségeit és a meghívott vendégeket vasárnapra várják. A királyt József Ágost főherceg fogja képviselni. A keresztanyai tisztségét, Augustza főhercegnő teljesíti majd.

— **Király és püspökök.** A tarenti katolikus nagygyűlésen sok izgalom esett meg. Az ott egybegyűlt egyháziok heves támadást intéztek a dinasztia és a hadsereg ellen. Különösen a tarenti, livornói és a rubovói püspökök váltak ki az éles támadásban. Most — mint egy római távirat jelenti — egy királyi rendelet a nevezett püspököktől megvonta az exequatort.

— **A cári család utja.** Mindenünnen, amerre a minden oroszok cáriját utja viszi majd, azt táviratozzák, hogy a hatalmas fejedelem már jöhet biztonságban. A rendkívüli intézkedések — hogy hivatalos nyelven szóljunk — már logonatosítva vannak s a titkos orosz rendőrség kémei, száz meg száz detektív ott van már kijelölt helyén és figyel, vigyáz, őrzi a hatalmas ur biztonságát. Minden idegen gyanús ezek előtt s különösen Fredensborgban, ahová ezernyi turista jár, sok munkájuk lesz. Tegnap is — mint Kopenhágából táviratozzák — egy elegáns ifjú párt kísérték oda Fredensborgból. Hogy mi a bűnük, senki sem tudja, de azt rebesgetik, hogy letartóztatásuk összefügg a cárvárással. A vonatok rakásszáma szállítják Fredensborgba a cári család esomagtját. A máha közt nem utolsó az a téhen, amely a cár családját minden útra elkíséri, mivelhogy abban a nagy tisztességben van része, hogy a cári gyermekeket táplálja.

— **Kinevezés.** A miniszterelnök a közmunkatanácsba a kormány képviselőinek báró Harkányi Frigyeset a főrendiház tagját, dr. Fascho-Moys Sándor miniszteri tanácsost és kis aludt Liptay Sándor udvari tanácsost újra kinevezte.

— **Az egyetem a benoós-rendnek.** A budapesti tudományegyetem tanácsa legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a pannoni Szent Benedek-rendet üdvözölni fogja kilencszázéves fennállásának jubileuma alkalmából. A rektorj hivatal Fehér Ipo y pannoni főapátnak ma küldte el az üdvözölő iratot, mely kaligrafikus betűkkel pergamenre van írva és el van látva a tudományegyetem nagy pecsétjével.

— **Jubiláló főszolgabíró.** Szepes-Váraljáról írják: Winkler Pál gönczibanai főszolgabíró a hó 5-én ünnepelt szolgálati idejének 25 éves jubileumát, amely alkalommal Gönczibanai város és a város lekes ünneplésben részesítette. Tiszteleti gyönyörű ajándékok-lejték meg a közkedvelt főszolgabíró, Thurzó-Füreden tiszteletére 150 terítékes banket volt, melyen a vármegye vezéreimre kivétel nélkül megjelentek.

— **A királyvárosi Pécs.** A király érkezése alkalmából javában folynak a díszítési munkálatok. A hosszú utvonalakon ameyen a király a városba érkezik, árbockat állítottak fel, melyeket lombtűzrel kapcsolnak össze és amelyről nemzeti zászlók lengenek. Az ácsok már dolgoznak a diadalkapukon. A küldöttségek fogadásánál változás állott be, amennyiben a király valamennyi küldöttséget együttesen fogadja és Széll Kálmán miniszterelnök intézi a felséghez a beszédet. A küldöttségek csoportonként foglalnak helyet a püspöki palota nagy termében. Az egyes küldöttségek vezetőit a cerea alatt mutatják be a királynak. Göresényben a rend fenntartásánál a pécsi tüzoltók fognak segédkezni. Doljki Mihályon az Eszékéről és a szomszédos községekből behívott tüzoltók ügyeinek a rendre. — Hoinap érkezik Pécsre a 31 budapesti teljes hadosztály és két lovas ezred. A gyalogság részben magánlakásokban lesz elhelyezve. Innen vonulnak a hadtestgyakorlat színhelyére.

— **Kossuth Ferenc betegsége.** Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke meg mindig betegesen felelők József-körti lakásán. Kossuth csak a

hó közepe táján kelhet fel s így tervezett körutazása is elmarad.

— **Eltűnt tengerészhadnagy.** A rendőrség detektívjei ma egész nap egy sorhajóhadnagy után kutattak a fővárosban, aki eltűnt s eltűnésekor levélben azt írta, hogy öngyilkossá lesz. A budai parton állomásozik pár nap óta négy kis hadihajó a dunai flottillából. Egyik hajón, a Maros nevűn szolgált mint sorhajóhadnagy Praitz Antal, egy szeretetreméltó modoru fiatal tiszt, akit a főváros társaskörében is jól ismertek. Praitz Antal tegnap délután öt órakor eltűnt a hajóról s azóta többet senki sem látta. Ma a hajón lévő fiókjában egy levélre akadtak, amelyben azt írja az eltűnt tengerésztiszt, hogy öngyilkossá lesz. Okát azonban nem írja meg sőtét szándékának. A téparancsnokság tett jelentést a rendőrségnek az eltűnésekről s a rendőrség do-tekтивeket küldött ki Praitz keresésére, azonban eddig nem akadtak nyomára. Nem lehetetlen, hogy Praitz a Dunába ölte magát.

— **A t. Ház hivatalnokai az elnöknel.** A képviselőház hivatalnokai, az elnöki és háznagyi hivatal, a nagy iroda, a gyorsiroda és a naplószerkesztőség tagjai, ma délután 3 órakor a képviselőházban felkeresték Perczel Dezső házelnököt, hogy a képviselőház felosztása alkalmából köszönetüknek adjanak kifejezést a Ház tisztviselői iránt mindig tanúsított jóakarataért. A megjelentek nevében Andor Gyula elnöki tanácsos meleg szavakkal emlékezett meg az elnök mindenkor tapasztalt kegyességéről s azt az óhaját fejezte ki, hogy vajha a hivatalnokai kar továbbra is az ő bős vezetőse alatt maradhata. Perczel Dezső elnök erre a következőképpen válaszolt:

Tisztelt uraim! Tisztelt barátaim!

Szívesen látom megjelenésüket és őszintén megvalva kellemesen érintettek azok a szavak, amelyeket szónokuk hozzám intézett, és amelyekre viszonzásul csak kétet mondatok: Az egyik az, hogy bármit is hozzon a jövő, mindig legnagyobb örömmel fog szolgálni. visszaemlékezni arra az időre, melyet ezen minőségben mint a Ház elnöke, önökkel együtt töltöttem, a másik pedig az, hogy bármit is hoz a jövő, önök ezentul is számíthatnak egyenként és összesen minden téren és minden tekintetben az én barátságomra, rokonszenvemre és támogatásomra. A magam részéről csak azt kérem önöktől, tartsanak meg továbbra is jó emlékeztükben.

— **A kínai levél.** A nap fia nem ír közönséges papiroson, az csak természetes. Az a sárga selyemlevél, amelyet a kínai császár Csun herceggel küldött a német császárhoz, valóságos remeke a kínai selyem-himzésnek. A levél tokja sárga selyem, rendkívüli finomságu arany- és selyem-himzéssel. Középen keskeny négyzetű van, fekete selyemmel himzett kínai betűkkel, amelyek valószínűleg az ajánlást képezik. A tokot rendkívül izéles elefántosant-zarak rekesztik be. E tokban van a császári levél, amely selyemre van írva. A levél voltaképp számos különálló, de egybeütőző lapokból áll, amelyek egymás mellé téve négy méter hosszúságot tennének ki. Az első lap közepén a kínai sárkánycimer pompázik, zöld ornamentumokkal körülvéve s lila, kék és sötétzöld virágokkal díszítve. Himzés munka, de oly finom, hogy az ötletek nem is látszanak. Mintha zománcos lenne, oly finom árnyalatokban foly össze a cimer és a virágdísz. Az utolsó lapot szintén a sárkánycimer díszíti. Vilmos császár elrendelte, hogy ezt az ugy politikailag, mint művészeti szempontból rendkívül becses eskünyit a Hohenzollern-muzeumba helyezték.

— **Veni sanate az iskolákban.** A fővárosi középiskolák tanulói ma testületileg jelentek meg a kerületi piébania-templomokban, ahol mindenütt Veni sanatec tartottak. Istentisztelet után az egybegyűlt tanulók előtt fölolvasták az iskolai törvényeket. A rendes tanítás az összes iskolákban hétfőn kezdődik.

— **Santos Dumont újabb kísérlete.** Párisból jelenti tudósítónk: Santos Dumont tegnap Párisban újabb kísérletezett kormányozható léghajójával. A felzállás St-Cloudban történt. Santos Dumont, amikor a léghajó felemelkedett, odakiáltott barátainak:

— Ezennel meghívom önöket, legyenek vendégeim a Bois de Boulogneban levő Cascade tereben.

A léghajó nagyon szépen haladt a szél ellen, több jól sikerült mozdulatot tett a long-champs-i versenytér fölött és végül meglepő biztonságossal a Cascade vendéglő bejárata előtt ereszkedett le, hol a léghajós barátai tényleg megjelentek és a sikert pezsgőzés közben felköszöntöktel ünnepelték. A mikor azonban a léghajó visszatért röpiút St-Cloudba, baleset érte. Úszály-kötele beleakadt a Rothschild park egyik fájába, éppen azon a helyen, ahol az első léghajó tönkrement. Miután a léghajót nem sikerült kiszabadítani, Dumont kúrtette a gómbót és a nélküli, hogy a kosárból kiszállt volna visszavittette St-Cloudba. Santos Dumont most már maga is belátja, hogy a kormánykészüléken javítani kell és nem is fog fel szállani újra, míg ezt meg nem tette.

— **A makacs adóhátralékosok.** Az adóhátralékosokat széles ez országban nem igen osztályozzák. Tulnyomóan az a helyzet, hogy aki adóköteles, annak fizetnie kell, s ha nem fizet, akkor egzektválják, s annak rendje és módja szerint az adót rajta behajlítják, el egészen a licitációig. Erre a törvény megvan, s az állam, a község rovására nyilván nem lehet érzelegni, mert a legfőbb fontosság az, hogy az állam és a község fennálljon, válságok ba ne jusson, még ha az egyes emberek némi kellemetlensége támad is emiatt. Annál jobban esik olvasni arról az esetről, ami Nagyváradon az adóbehajítások dolgában fölemlült. Ebből az esetről kitűnik, hogy a törvényeket, amelyek az adóról szólanak, meg is lehet tartani, de meg distinguálni is lehet adóhátralékos és adóhátralékos között. Tudniillik van olyan adóhátralékos, aki hanyagságból megmakacságból nem fizet és olyan, aki, fájdalom, nem tud fizetni, ha kerébe török is érte, vagy legalább egyideig nem tud fizetni. Erre a megkülönböztetésre Nagyváradon, úgy látszik, nagy a hajlandóság. Történt ugyanis Nagyváradon, hogy az adóügyi tanácsos azt rendelte el, hogy a szegény adózó polgároktól lefoglalt butorokat, ha az első árverés nem sikerül, a régi városházához kell az újabban kitűzött árverést megelőző napon összehordani, ahol aztán újra kerülnek a butorok. Ehhez az eljárásához pedig az adóügyi tanácsos a rendőrséget és a városi fogatokat akarta felhasználni, de *Komlóssy József* gazdasági tanácsos a leghatározottabban kijelentette, hogy városi fogat erre a célra nincs. Később a közigazgatási ülésen a pénzügyigazgató szükségesnek találta, hogy a szigorú rendelkezés szerzősége alól magát egészen kivonja, mondván, hogy az egész a városi adóügyi tanácsos buzgalmából jött létre. A pénzügyigazgató csak azt kívánta, hogy a befolyásos gazdag emberektől is szigorúan követeljük be az adót és ne csak a szegény embertől. Sok méltatlankodás történt egyáltalában a dolog miatt s *Rimler Károly* helyes polgármester intézkedett, hogy a szigorú rendelkezés ne legyen érvényessége. A pénzügyigazgató felszólalása után leírt *Bordás Ferenc* adóügyi tanácsoshoz. A leiratnak jellemző része szól pedig ekképpen:

A pénzügyigazgatóságtól vett értesülés szerint a tennetbe említett rendelet éppen a tanácsnok ur személyes közbejötté és a helyettes pénzügyigazgatóval történt személyes megállapodás alapján adatott ki s a megállapodás értelmében a zálogtárgyak összeszedése nem általánosan értendő s nem minden hátralékosra, hanem csupán a makacs hátralékosokra vonatkozik, miután a pénzügyigazgatóság több ízben tapasztalta, hogy az adóhivatal a fizetőképességű adóktól a hátralékosokat azon a címen, hogy az árverés vevők hiányában megtartható nem volt, nem hajította be, már pedig illyes egyes makacs hátralékosokkal szemben a város érdekében is a pénzügyigazgatóság szigorúbb eljárást gyakorolhat.

Mivel pedig a rendelkezés nem az volt az intenciója, mint amilyet annak a tanácsnok ur adott, annál fogva a zálogtárgyak összeszedésére kiadott rendelkezést, valamint a tanácsoshoz intézett jelentésében foglalt kérelmet nem helyeslem s azt ezek folytán nem is támogathatom, hanem felhívom, hogy a kir. pénzügyigazgatóság rendelkezésének a szellemében az intézkedést csak a makacs adóhátralékosokkal szemben és a törvény értelmében rendelkezésére álló eszközökkel alkalmazza.

— **Elhárított vasúti szerencsétlenség.** Érdekes esetet beszélnek a tegnapi reggeli nagyváradai gyorsvonat utasai. Az 501. számú gyorsvonat Püspök-Ladány és Karczag között elütött egy lovat. Emiatt a gyorsvonatnak meg kellett állania. *Scholtz Vilmos* mozdonyvezető tudta, hogy tizenkét perccel később az 543. számú tehervonat érkezik arra a helyre, ahol a gyorsvonat vesztgel. Hogy elhárítsa a vonatössztközést, hatszáz lépésnyire a vonat mögött patronokat helyeztetett el a vágányokon, hogy a tehervonatot figyelmesse tehesse a veszedelemre. A tehervonat csakugyan közeledett a jelzett időben, de dacára a patronok robbanásainak, a gyorsvonat nem állott meg, mert a vágány sík volt és a lékezőz nem működött. Már már bekövetkezett a szerencsétlenség, amikor *Scholtz* nem vesztve el lélekjelenlétét, felugrott a vonatra, megindította a mozdonyt és az utolsó pillanatban teljes gőzzel menekült a veszedelem elől. A bátor mozdonyvezetőt a gyorsvonat utasai megdéljenétek.

— **Amerikai rablók Magyarországon.** A fővárosi rendőrség ma délelőtt Pénsványiából körözvényt kapott, melyben jelkérik, hogy nyomozzon ki Magyarországi területén három vonatrablással gyanúsított egyént, kik állítólag Magyarország felé szöktek. A rablók: *Harvey Lang* 36 éves, *Paska György* 35 éves és *H. Clay* 38 éves vonatrablásért gyilkosságot és bankfelfoszástért már büntetett egyének. Julius 30 és Pénsványiában, Montana állomás mellett a vonatra kapaszkodtak és valami módon a mozdonyvezetőhöz lérköztek, akit forgópisztolyal arra kényszerítettek, hogy állítsa meg a vonatot. Ez megtörtént. Erre a vágányok mentén levő sűrűből fegyveres rablók buj-

tak elő, akik a vonaton levő pénztárt feltörték és onnan 40.000 dollárt loptak el új bankjegyekben.

— **Szelle József délvidekén.** *Szelle József*, az aradi ügyvéd tudvalevőleg eltűnt Aradról. Senki sem tudta, hogy merre járt s nyilván még sokáig nem tudta volna meg senki, ha ügyvédje ma be nem jelenté dr. *Schartner* Sándor törvényszéki bíró esőbiztosnál, hogy *Szelle József* *údulni* volt. *Szelle*, a bejelentéshez csatolt orvosi bizonyítvány szerint négyféle betegségen szenved s megrongált egészségének helyreállítása végett ideiglenesen utazott el a délvidekre. A esőbiztos e bejelentésre a következő végzést hozta:

A esőbiztos a bejelentést tudomásul nem veszi, mert az eltávozáshoz engedélyt kellett volna kérnie. Az engedelem nélkül való távozás a törvényekbe ütközik. Miután ebben az esetben *hetározzottan a szokást látja fenntartani* az aradi kir. ügyészséget arról értesíti és *Szelle* kérvényét átteszi az ügyészséghez.

Dr. *Schartner* a maga hatáskörében nem rendelheti el a *Szelle* letartóztatását, erre az ügyészségnek kell az indítványt megtennie.

Szelle ügyével kapcsolatban a *Szabadság* című lap nagyon érdekes hangul beadványt közöl, melyet *Szellén* még a pótlótávozás előtt adott be a esőbiztosválasztmányhoz s mely így hangzik:

Tekintetes esőbiztosválasztmányhoz Aradon.

Sürgős kérvénye *Szelle József*né, született *Fischer Margit* aradi lakosnak bontak iránt.

Tekintetes Esőbiztosválasztmány! Van ennek a mi magyar szerencsétlen esőbiztosválasztásunknak sok szarvas hibája, a többi között bizony saftáság az is hogy az egyes adósok még fölök bojtját sem mozgatják, vagyunk is van s mégis térjem, ki csak jótáll, esődbe esik, a többi vádkötelezettek pedig markukba nevetve élvezik a törvény hiányait s minden kellemetlenségtől menten járunk a törvény és igazság nagyobb dicsőségére; sok igazságtalanság és törvénytelenesség esett meg már e föld kerékén, de nem hiszem és más józan eszt ember sem hiszi el, hogy ilyen igazságtalanság és törvénytelenesség eddig megesett volna. A másik sarkalatos hibája ennek a szerencsétlen esőbiztosválasztásnak, hogy a esőbiztos elrendelő végzés ellen nem lehet a Kuriaig jogorvoslattal élni, mert ha ez megengedve volna, ilyen csak *gyerkőcök*höz illő határozat régen visszacsármozott volna azon sötétségbe, melyből ered.

Fischer Margit.

A esőbiztos ezt a csodálatos hangú kérvényt áttette a királyi ügyészséghez. Az ügyészség ma határozott e kérvény ügyében s mivel a büntetőtörvénykönyv 46. §-ában ütközött vétséget lát, az ügyet megtartás végett áttette a felső bírósághoz.

— **Katonák.** A lapok hasábjai nap-nap után telve vannak a nagygyakorlatokról szóló tudósításokkal. Az ország minden vidékén döbög a fegyvergolyóbis ropog az ágyunaszád. A haza lelke, ifjúsága áll fegyver alatt, számlálgatva a napokat, mikor ér véget az ideai gyakorlat; még 20 nap, még 10 nap s lelkesedve mennek a minta-csataba, mely a katonai szolgálati idő befejezését jelenti. De a kiszolgált katonák heivét újjakkal kell betölteni, jönnek a iriss katonák! Még nem kell bevonulni, de arra már itt az idő, hogy az október elején bevonuló önkéntesek gondoskodjanak ruházatukról. Mert a katonai szolgálat nélkülvolta mellett mégis csak szívesen veszi fel az önkéntes szép ruháját, peckesen, leszesen járkel benne, hja, az uniórmis a jól s miután az egyenruha az önkéntesi év alatt egyike a legintósbabb dolgoknak, jól teszik az október 1-én bevonuló önkéntesek, ha már ma megrendelik *Blum és Társa* egyenruházati intézetében, Sütő-utca 2. szám alatt ruháikat, hol kitűnő, pontos és olcsó szolgálatásról lekuszeretesen gondoskodnak.

— **Rablótámadás a Rózsa-utczában.** Ma éjjel-tájban rablótámadás történt a főváros egyik ének forgalmu helyén, ami nem válik dicsőretére a mi rendőrségünknek. Egy tíz tagból álló rablótársaság megtámadott két gyanútlanul haladó fiatalembert s miután kirabolták őket, elmenekültek. *Beszédes László* és *Burján Jenő* szobrászok hazafelé tartottak a Rózsa-utczában. Anuit a Szondy-utca és Rózsa-utca sarkára értek, egy körülbelül tíz tagból álló társasággal találkoztak, amelynek tagjai között két nő is volt. A társaság egyik tagja meglokte a két szobrászt. Ezeknek még idejük sem volt tiltakozni az inultus ellen, amikor az egész társaság rájuk támadt s a földre terpeve őket, elrabolták tárcáikat és óráikat a láncal együtt. A megtámadott két ember védekezett, de vesztükre, mert a társaság mindkettőt megkéselte. Mikor azután már ki voltak losztva a rablók elmenekültek. A két szobrász a rendőrségen jelentést tett a rablótámadásról és elmondták, hogy egy általuk is ösmert, *Román Antal* nevű ember is volt a rablók között. A rendőrség most ezt keresi mindenfelé.

— **Halálozás Hóltz-Hegedűs** Nándor okleveles gyógyszerész 81 éves korában hosszas szenvedés után e hó 6-ikán meghalt. Iemetése a római katolikus egyház szertartása szerint vasárnap délután fél négykor lesz az I. kerületi új Szent János-kerházb. halottas házából.

Weimarban tegnapi nyuntól gróf *d'Orsay Grimaud* Emil pozsonyi lakos 75 éves korában. A gróf nemrég utazott Weimarba leánya, Thurn-Taxis hercegné látogatására; tüdőgyuladása esett és meghalt.

— **Merényilet Beksis Gusztáv ellen.** Nagy János szolgát, aki szerdán este Pomázon le akarta szurni *Beksis Gusztáv* miniszteri tanácsost s akit a esendőőrök menekülése közben agyonlöttek, ma délelőtt boncolták fel *Ajtay K. István* és *Gyulay Elemér* tanárségedek az illó-uti orvostani intézetben. A boncolásnál jelen volt a honvédehadbíróság vizsgálóbírótsága is. A boncolás megállapította, hogy Nagy Jánost csak egy golyó érte, amely bal háta alatt hatolt be a tüdőt átúrta és elől kiszaladt. A boncolásról jegyzőkönyvet vettek föl és azt a vizsgálati iratokhoz csatolták.

— **Katholikus kongresszus Bécsben.** *Bécsből* jelentik, hogy a katolikus kongresszus bódólváratot küldött a királynak, *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek és a pápának. A királynak *Veszprémben*, a trónörökösnek *Konopistba* küldték a táviratot. A pápának szóló távirat latin nyelvű.

— **A kraszná-horkal vár kinosel.** Gróf *Andrássy* Dénes most restauráltatja Kraszná-Horka várát melyben tudvalevőleg értékes műkincsek vannak földhalmozva. A tatarozás előtt a történeti ereklyéket biztos föld alá helyezték, nehogy kár essék bennük. Különösen érdekes a várnak nagybecsű hangszergyűteménye. A gróf a hangszerek elhelyezésére Kraszná-Horkára hivta *Schunda* hangszergyáros szakértőt, aki az összes hangszereket megvizsgálta. *Schunda* valamennyi hangszert nagyon értékesnek találta. A nagybecsű tárgyak között a legérdekesebb a három mélyhangú tőragató a tizenhetedik századból. Van közöttük azonkívül 1674-ből egy eredeti cremonai készítményű hegedűbrácsa, melynek pártját néhány év előtt egy ismeretlen tettes egy értéktelen hegedűvel cserélte ki. Értékes egy 1772-ből származó kisbőgő, egy 1808-ban gyártott bécsi gitár. Négy darab nagy lovassági dob is van a hangszerek között a 17. század első feléből, melyek közül az egyiket, mint a várbán levő képen látható, II. Rákóczy *Ferenc* felkelő seregének *Dobi András* tábori dobos lóháton használt. Igen érdekes egy 1710-ből származó gyermekzongora is, mely összecsuksa szalonasztalul használható. Az *Andrássy* család monoki leszármazottjai eddig a Kraszná-Horka várfalán kívül álló kápolnában temetkeztek, ahol a koporsók egyedül állottak. Mintfog ez a jelenkori törvényeknek meg nem felel, *Hodinka Mihály* uradalmi ügyész előterjesztésére elrendelte a vártulajdonos gróf, hogy a sírboltot is alakítsák át.

— **Iskolai beiratkozás.** *Róser* János nyilvános felső kereskedelmi iskolájában a szervezendő harmadik alsó osztályra való beiratkozás jolyó hó 8-ikán és 8-ikén eszközöltetnek. — A VII. kerületi Wesselényi-utcai tanonciskolában a beiratások 14-ikéig folynak, naponként délután 3-5-ig. — Dr. *Farkas Gyuláné* felsőbb leánynevelő-intézet és internátusa (IV. *Ferenc József* rakpart 7.) máj számunkban megjelent hirdetését olvasóink figyelmébe ajánljuk.

— **Az angolba oltott magyar ember.** A magyar ember élelmességéről az a hír, hogy alatta áll más nemzet fia élelmességének. Az angol, a francia, a német kalandor vállalkozásra sokkal hajlandóbb, hirtelen és különös pénzszerző tervek gyors megvalósítására inkább alkalmas, mint a magyar ember, aki nem távozik a faluja határán túl. Ez a vélemény egészen meggyökeresedett, holott akárhány példa cáfolgatta már. Akárhány magyar fia bejárta már a világot, hirt szerzett, dicsőséget és vagyon. Az északsarki kutató *Payer*től tudjuk, hogy hibebe, használatóbb, élszántabb és élelmesebb kísérői nem voltak a magyar matrózoknál és a magyar gépészeknél. Orvosa dr. *Kepes* is magyarembert volt. Mostanában egy hazájából régóta elszakadt magyar ember időzik Budapesten, aki ugyancsak alaposan rációl a magyar ember élelmességéről elterjedt hirre. A *Fővárosi Orfeum*-ban tornászok mutatvány, táncosnők és énekesek föllépése után egy angol excentrikus zenészpár lép föl. A programm így hirdeti őket: *Wood és Bates*. Jó angol nevek és senki sem sejt, hogy az az alicsony, köpöcs legény, aki a szinpadon igazi száraz, angol humorral végzi tökéletesen zenei és nagyon kacagtató mutatványait, magyar születésű. *Holzer* a neve és Temesvárott született. Négy éves korában apjával kiment külföldre és azóta ott kóborolt. Anyját, aki itthon maradt, a távolból folyton segítette, de itthon nem volt még sohasem. Angol nevet: lett belőle, elfelejtette, mert hiszen nagyon fiatalon került el, az anyanyelvét, de nem az édes anyját. Most meghallván, hogy magyar ember, *Waldmann Imre* vette át az orfeumot, Londonból annyit év után először jött haza hazájába. Az anyja várta, összelelkelték, összecsuksólkóztak, de nem tudtak egymással beszélni. Az anyja csak magyarul tud a fia csak angolul és a viszontlátás örömeit csak jelkelei adják egymás tudára. Még egy ideig itthon marad az angolba oltott magyar ember az orfeum látogatóinak nagy gyönyörűségére, azután ismét kezébe veszi a vándorbotot, hogy a világ más részében mulattassa az embereket.

— **Előadás a rendőrtisztek nyugdíja javára.** A *Wulff*-církuszban szeptember 9-ikén jöteknycélú előadást tartanak a rendőrtisztsiveloik nyugdíjnyelto

javára. Az előadás rendkívül fényesnek ígérkezik, mert az igazgató a legjobb művészekből és látványosságokból állította össze a műsorát.

— **Hazasság.** *Máthény Béla*, a kassa-oderbergi vasút tára-lomnici állomástartója eljegyezte *Vászy Emília* kisasszonyt Poprád-Felkáról.

Dr. *Podhráczky* eljegyezte *Lidli Irénke* kisasszonyt Nagy-Szalontán.

Rottenberg Mór orosz-mezői lakos eljegyezte *Markovits Mór* csengeri nagybirtokos leányát, *Rózsika* kisasszonyt.

Bartos József eljegyezte *Lengyel Irma* kisasszonyt Losoncra.

— **Tanonckok Lapja.** Az iparos ifjuság ez egyetlen közlönyének most jelent meg a 9. száma. Az ügyesen szerkesztett lapnak ebben a számában szép, művészi képesek vannak. *Mihály Lajos* *Az új írás* címmel az új írányról szól, mely az ípari terén mindinkább hódít és hat képpen mutatja be ezt az új írányt. A többi cikk is az iparos ifjuság fellegelőjéért. Az ügyesen vezetett lap szerkesztője *Emberger János* és *Skultéty Lajos*. Ara fél évre nyolcven fillér mely összeget a legszegényebb törekvő ifjú iparos is áldozhatja a maga művelésére. Megrendelhető a *Tanonckok Lapja* szerkesztőségében (Budapest, VIII., József-körút 15.)

— **Buoss-estély Ó-Budavárán.** A kedvelt városligeti mulatóhely, *holnap vasárnap este* zárja be az idényt mely minden tekintetben kielégítő volt. Az igazgatóság minden lehetőséget elkövetett arra nézve, hogy a nagyszabású mulatóhely a hozzá fűzött igényeknek megfelelően, s ezúton fejezi ki köszönetét a közönség partiozásáért. Holnap vasárnap este van az utolsó variété-előadás is. Két óráig a többi előadások s végül nagyszerű, az eddigieket többszörösen felülmúló tűzijátékkal. Az idei szezonban szerzett tapasztalatok alapján az igazgatóság legjobb tudásával és a legnagyobb szorgalommal fogja a jövő szezon előkészíteni. *Friedmann* igazgató már nemcsak a külföldi körutra indult új és még eddig Budapesten nem szerepelt attrakciók szerződtetését végezt. A mulatóhely jövő év május havában nyílik meg ismét. *Ó-Budavára* közönségét bizonyára fájdalmasan érinti, hogy kedvence mulatóhelye immár megkezdte téli álmát. Szolgáljon neki azonban vigaszul, hogy a jövő tavasszal új alakban, felújított látják viszont.

— **Cigányzene a Telefon Hirmondóban.** Előfizetőinek szórakoztatására ma délután este cigányzenét fog közvetíteni a Telefon Hirmondó. A délutáni cigányzene-közvetítés, melyet az Erzsébet-terti kioszkól közvetít a Telefon Hirmondó műszaki osztálya, 4 óráig tart; az esti cigányzene az Emke és az Elite-kávéházból hallható esti 8 óráig 11-ig, ahol *Zöldy Marci*, illetve *Krézi Antal* zenekara játszik.

Itt említjük meg, hogy a rendes délutáni katonazene helyett azért van most cigányzene, mert az összes katonai zenekarok nagyhagyományon vannak.

(x) **Ki akar egyenes önkéntes lenni?** Bővebb fölvilágosítást *Lichtblau A.* debreceni katonai előkészítő tanfolyamának hirdetése ad.

(x) **Sóványaknak, gyöngéknek és idegeseknek** a *Kopolo* kiváló tápanyag, amely a gyermekek táplálására is nagyon ajánlatos.

Vasuti tisztviselők.

Budapest, szeptember 7.

(H—u.) A vasuti tisztviselők testületének országos képviselote van itt, e mai vasárnapon a fővárosban. Nem látni őket az országos találkozó-sok hagyományos fehér asztalánál, nem tartanak ismerkedő estét, nincs bizottságuk, amely elszállásolásról s a szórakozás programjáról gondoskodnék. Szakítás ez az országos értekezlet ki-jegecesedett tradícióival. A magyarázata pedig a sablonoktól való elzárkózásnak, hogy a vasuti tisztviselőket egyes-egyedül a komoly munkálkodás hozta körünkbe. Es munka után jönnek valamennyien, még tegnap éjjeli szolgálatban is voltak, kieste, ki meg hajnalban a vonatra ült s ma tanácskoznifognak. A huszonnégy órás szakadatlan munkát ők megszokták, nem is lesz nyoma a fáradtságának a munkájukon. Minden szimpátiánkkal, a küzdésben való együttérzés szeretetével, a közhasznú munkálkodást megillető tisztelettel s a siker őszinte jókívánságaival üdvözljük az államvasuti tisztviselők érdemes testületének küldötteit tanácskozá-suk alkalmából.

Eber figyelő, élesztői a propagandában és az akció kialakulásában készséges segítői voltunk a vasuti tisztviselők mozgalmanak; hálás köszö-nettel tartozunk az egész testületnek, amely kitüntető elismerésével oly sok formában s oly sokszor bizonyította a mozgalom során, hogy hasznos és mindenkitől méltányolt munkát végzünk. Az akció fáradtságos előmunkálatainak befejezése a holnapi értekezlet, a kétszázharminckettes bizottság délelőtti és a testület küldötteinek délutáni nagygyűlése. A tanácskozá-sok anyaga ismeretes, éppen két hete adtuk közre az új memorandumot teljes szövegében, ennek az elabóratumnak adja meg a végleges szankcióját a holnapi értekezlet. Észrevéte-

leivel, megformált véleményeivel készen van mindenki, hiszen közlésünk révén eljutott mindenüvé a vasuti tisztviselők memorandumja, amelyet hivatalból csak a kétszázharminckettes bizottság tagjai kaptak meg. Nagy örömünkre szolgál, hogy az országos értekezlet tanácskozási rendjét a memorandum teljes szövegében való közreadásával egyszerűsítettük és a végleges határozat meghozatalát elősegítettük. E hasá-bokon formálódott ki tömördek szakvéleményből annak idején — a tizenötös bizottságok működése alkalmával — ami közös volt a kívánságokban és törekvésekben, elvitathatatlan érdeme ez mind-azoknak, akik szakértelemmel és közhasznú buzgó-kodással bírálóik voltak a felvetett terveknek. A vasu-tások nagy testülete megelégedéssel tekinthet vissza eddigi munkásságára. Akik a mozgalom vezetése-nek felelősségteljes tisztviselők magukra vállalták, fáradhatatlan buzgósággal dolgoztak, valahány bizottság az előmunkálatokban résztvett, mind-annyi a dolgok teljes mérlegelésével szolgálta az akció nemes célját. Minden embert az a tudat sar-kalt, hogy a vasutasok helyzetén való javítás im-már el nem odázható, ez az ügy tengernyi küzdés és nélkülözés közben érett meg arra, hogy végleg megoldassék. És nem csupán a tisztviselők helyzetéről volt szó, az altisztek, a kezelő-nők, a szolgák s a munkások orvoslásra szoruló helyzete szintén foglalkoztatta a mozgalomban közreműködő kitűnő erőket. Ez a szolidaritás nemes jellemvonása a vasuti tisztviselők testü-letének, a krónikás szemre szeretettel pihen a köznapi küzdelmek ilyenétől odázásán. A moz-galmon végig vonuló harmónia is ebbe a sorba tartozik. Nem zavarta meg ezt a harmóniát egyetlen egyszer sem a nézetek különbözőzése s a vélemények ütközése. Bizvást jó előjelének mond-hatjuk az akció e ritka értékeit a várva-várt, vajha minél előbb beteljesülő sikernek.

Munkájával, pontosságával, megbízhatóságá-val s buzgóságával érdemelte ki a vasuti tisztvi-selők nagy testülete a sikert, amelynek mostani, közvetlen előkészítésében elől járt *Margulit Kál-mán* zágrábi ellenőr, akinek a kitűnő szaktudása érvényesült a memorandum megszerkesztésében, továbbá *Szmazenka Ernő*, a nagyzbizottság ér-deemes elnöke s *Soós Miklós*, a vezetőség buzgó jegyzője.

Tömeges gombamérgezés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. — Budapest, szeptember 7.

Amióta a hatóságok a vásárcsarnokokban szigorúan ellenőrzik a gomba-áruslást, azóta alig történt gombamérgezés a fővárosban. Ma azonban mégis tömeges gombamérgezésről kell számot adnunk. *Kilenc ember lett ma rosszul mérges gombából a fővárosban.* Igaz, hogy a hatóságokat nem terhel ebben az esetben mulasztás, mert a mérges gombákat egy viceházmester szedte a budai hegyek között s ő osztotta szét a házbelieknek hogy kedveskedjen nekik. A viceházmester szeretetreméltóságának csaknem szomorú vége lett, mert a kilenc ember, aki evett a gombából, közel állt a halálhoz s csak a mentők gyors megjelenésének köszönhető, hogy most már mindannyi túl van a veszélyen.

Rolko András, az Alsóerdősor-utca 28-ik számú ház viceházmestere tegnap délután kiment a Hűvös-völgyben lévő erdősegekbe gombát szedni. Egy jó-kora kosarat vitt magával s azt telezsiedte gombával. Este volt már, amikor hazaérkezett s így a kosár gombát eltette mára. Ma reggel azután az volt az első dolga, hogy a gombát szétosztotta a lakóknak, akik ebédre megőzték. Egy *Goldschmidt Mór* nevű bádögösfü is járt reggel a házban s annak is adott *Rolko* a gombából. *Goldschmidt* hazavitte a gombát s az édesanyja szintén megőzte azt ebédre.

Az Alsó-erdősor-utca 28-ik számú házat *Krocsil József* béri. *Krocsil*nak a felesége nem volt otthon s így a viceházmesterné őzött neki ebédet. Az asszony eldicsérte a jó levest *Krocsil* előtt, aki két jó tányér-ral megevett belőle. Azt mondja, hogy kitűnően ízlett neki a gombaleves.

Délután négy óra tájban *Krocsil* lett legelőször rosszul a gombalevestől. Emelgyni kezdett a gyomra s forgott vele a világ. Átment a közeli kocsmába és felhajtott egy pohár sört amitől még rosszabbul érezte magát. Ekkor meleküdt és hányás velt rajta erőt. Alig fektült le, megérkezett a felesége, akinek elmondta, hogy gombalevest evett ebédre, amit a vicéné fő-zött neki.

Krocsil megkóstolta a levest, amiből még egy nagy fazékkal volt az asztalon s mindjárt érezte, hogy a gomba nem jó. Rá is förmedt a vicénére:

— Micsoda levest adtak maguk az urannak?
— Nagyszerű gombalevest, mi is ettünk belőle és semmi bajunk sincs tőle. Az urnak se ez ár-tott meg!

Es hogy megmutassa, hogy a gombaleves jó, kivitte a maradékot s azt még a férjével együtt megette.

Krocsil ezalatt egyre rosszabbul érezte magát, úgy hogy a felesége orvosért küldött. Nagy baj volt azonban, hogy nem találtak a közelben orvost, vagy ha találtak is, nem akart menni a beteghez. Végre is rendőrt hívtak. Az 1444. számú rendőr a mentőként telefonált, mert mire ő a házba érkezett, már hat ember fetrengett a házban súlyos betegen. *Krocsilon* kívül ugyanis rosszul lettek: *Duszkota Teréz* 32 éves kézimunkásnő, ennek nevelt leánya, a négyéves *Vida Gizella*, *Rolko* András viceházmester s a felesége, *Denko Zsuzsanna* és *Szikora Julianna* 19 éves család.

Alig jelentette az esetet a mentőknek; már a Sziv-utca 56. szám alatt lévő házból is sürgő-sen hívták őket. Ott is ebben az időtájtban lett rosszul gombamérgezés tüneteik között *Goldschmidt* Dávid hor-dár 50 éves felesége, továbbá ennek *Ilona* nevű 22 éves és *Cili* nevű 15 éves leánya, akik szintén a *Rolko* András által szedett gombából ettek.

A mentők pár pillanat alatt felkészültek s dr. *Kovács* Aladár igazgató vezetése alatt négy kocsi vonult ki 13 emberrel. Három kocsi az Alsó-erdősor-utca 22. számú háza ment, egy pedig a Sziv-utca 51-ik szám alá. A mentők megvizsgálták a megmaradt gombát s mindjárt látták, hogy *Rolko*, a viceházmester *legyőző gombával*, egy erős mérgeztartalmu gombá-val traktálta meg az egész házat. Rögöron hányatós-zereket adtak be a betegeknek s gyomormosást alk-almaztak náluk, amitől jobban lettek nemcsakára.

Hogy azonban milyen nagy volt a veszély, mutatja az a körülmény is, hogy a derék mentők mind-két helyen egy-egy orvost hagytak, akik késő éjjel tértek vissza a mentőpalotába, amikor már minden veszélyen túl voltak a betegek.

FŐVÁROS.

(*) **Tanítók választása.** A tanács mai ülésén választotta meg az osztálytanítókat, segédtanítókat és segédintézőket. *Osztálytanító lett: Cavalloni Pál, Máté János, Bassanth József, Macher Géza, Kalász Benedek, Keresztes Adolf, Tóth Kálmán, Szikszay Károly, Iván András, Tancs Endre, Ledhiczky Lajos, Saneritz László, Emberger János, Fallnbüchl Tivadar, Barton Imre, Lovas Ferenc és Kövály Ernő. Segédintéző: Szücs Jenő, Csernai József, Erdős Ede, Karós Sámuel, Horvát Béla, Bell Péter, Erős Jenő, Krasznai István, Embő Gyula, Vadász Vilmos, Cséry József, Molnár Lajos, Róssa Károly és Földes János. Segédintéző: Schmidt Ilona Lujza, Literáty Gyuláné, Sariba Emma, Papp Ilona és Fischer Jolán.*

(*) **Uj osztályok a fővárosi iskolákban.** A fővárosi tanács mai napon tartott ülésében elhatározta, hogy a VI. kerületi polgári fiúiskolában egy új I. osztályt, a VI. kerületi leányi kereskedelmi iskolában pedig egy új alsó osztályt nyit meg. Akik tehát ezen osztályokba felvételt nyújtanak, jelentkezzenek hété-ten, szeptember 9-én az illető igazgatóknál.

(*) **Villamos körforgalom.** A Budapesti Közúti Vaspálya-Társaság pesti és budai hálózata között a körforgalom a fővárosi közgyűlés határozata értelmében a múltanrendőri bejárástól számított két hónap alatt, vagyis október 30-ikán léptetendő életbe. Mint értesülünk, a társaság igazgatósága intézkedett, hogy a körforgalom már szeptember 16-ikán életbe lépjen.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A sötétség hatalma.** A Fővárosi Nyári Szín-körben ma este Tolsztoj-premier volt. *A sötétség hatal-mát* mutatták be. Az orosz drámát ismertették annak idején, mikor a német színészek nálunk játszották. A darab kiválóságai a mai előadásban legalább is olyan mértékben érvényesültek, mint a németeknél. Színre-hozatala nagy érdeme *Makó igazgató* buzgóságának, aki mindig arra törekszik, hogy repertoírját menél magasabb nivón tarthassa. A mai bemutatónak szép közönsége volt, csaknem telt ház figyelte a szen-záció híru darabot, amelyet dr. *Hevesi Sándor* ügyesen alkalmazott magyar színpadra. Az elő-adásnak szép sikere volt, amiben nagy érdeme van *Lázár Odón* gondosságra és a színpad ismeretére valló, kitűnő rendezésének. A szereplőket általánosságban dicséret illeti, valamennyien ambícióval szolgálták a darab sikerét. Kiemelkedő *Sebestyén Géza* művészi alakítása *Péter* szerepében; ez a színész, ma is be-

bizonyult, erőssége a társulatnak, akinek a tehetsége a közönség szemelátára esztendőről-esztendőre izmosodik. *T. Hadrik* Anna Akulinát nagy igyekezettel játszotta, *Pethes* Imre Nikita szerepében gyarapította sikereit. Horváth Paula, Rutz Teréz, Tóth Ilonka, Faragó Ödön és a többiek szintén elismerésemre méltó részesei a kitűnő ensembleknak. Armai színpadról és komoly drámáról lévén szó, valóban nagy sikerre mutat, hogy már a holnapi előadásra is sok jegy kelt el ma este a szinkör pénztáránál. A darab előadása messze fölülte állott a nyári kívánalmaknak. Aminek nem az az oka, hogy itt az ősz, hanem inkább a budai társulat kitűnősége.

**** Endre és Johanna huszonötödösztör.** *Rákosi* Jenő *Endre* és *Johanna* című történelmi szomorujátéka, amelynek a múlt évadban *P. Márkus* Emiliával és *Beregivé* történet felújítása a színházunk emlékezetes sikere volt, csütörtökön éri meg 25-ik előadását a Nemzeti Színházban. A tragédia, melyet 1855. december 11-én adtak elő először, s amely az idén tavaszig 14 előadást ért, felújítása óta 10-szer került színre. Jubiláris előadásán a régi szereplők mellett a beteg *K. Hegyesi* Mari szerepét *Hetyei* Aranka, *Kóhalmi* Margit szerepét *V. Molnár* Rózsika veszi át. Ez alkalommal fog az idén először fellépni *Sz. Prielle* Kornélia, a Nemzeti Színház tiszteletbeli tagja.

**** Jafet 12 felesége reprize.** A *Népszínházban* jövő szombaton, 14-ikén, kerül telelevénítésre *Geronek* *Jafet 12 felesége* című operetteje. Az annak idején igen kedvelt operett szerepei ezuttal részben új kezekben lesznek. Így *Arabella* szerepét *Fedák* Sári játssza s új szereplők: *Krecsányi* Sarolta, *Kovács* Mihály és *Szerdahelyi* Ferenc. Az új betanulás révén egyuttal újabb zeneszámokkal gazdagítják az operettet. *Fedák* Sári és *Szirmai* Imre egy angol duettet énekelnek a *mormonok*ról, *Fedák* Sári egy keringőt énekel, melynek címe *A kis Lisette*. Ezenkívül *Hutka* Jenőnek, az ismert zeneszerzőnek két új kuplét is énekl. *Rubikon* kuplé és *Van-e valami mondani valója* a címűk. *Pompás* szövegűk *Mérei* Adoltól, a jeles poétától való.

**** A Tenger asszonya.** A Nemzeti Színház legközelebbi bemutatott előadása *Ibsen*nek, a nagy norvég írónak, egy eddig magyarul elő nem adott színműve lesz, a *Tenger asszonya*, amely a jövő hét péntekjén kerül először színre a Nemzeti Színházban. A *Tenger asszonya* 16 férfi-szerepében fog fellépni először a Nemzeti Színház színpadán *Gál* Gyula, a színház újonnan szerződött tagja. A 16 női-szerepet *Márkus* Emília, a többi szerepet *Liget* Juliska, *T. Vízvári* Mariska, *Mihályfi*, *Deasó*, *Itánsi* és *Rósahegyi* játsszák.

**** Erzsébet királyné emlékezete a színházakban.** A *Népszínházban* kedden, szeptember 10-ikén, *Erzsébet* királyné halálának évfordulóján, *Hoffmann* meséi kerül színre. Az előadást rekvium s *Balla* Miklós *Erzsébet királyné emlékezete* című költeményének elszavalása előzi meg. — A *Magyar Színház* *Erzsébet* királyné emlékezete szintén kegyelmes ünnepséget rendez. *Bátori* Gizella elszavalja *Telekes* Béának ez alkalomra írt költeményét, utána pedig az *Aranylakodalom*, *Béthy* és *Rákosi* hűfias színműve kerül színre. — *Erzsébet* királyné gyászos halálának évfordulóján a *Vigszínház* is kegyelmes módon adózik a boldogult nagyasszony emlékének. A keddi előadást gyásznyitány vezeti be, amelyet a színház zenekara ad elő *Kun* László karmester vezénylete mellett. A nyitány után *Haraszthy* Hermin elmondja *Telekes* Béának, a jeles fiatal poétának erre az alkalomra írt ódáját. Ezután következik az *Ocskay* brigádéros előadása.

**** A Vigszínház újdonságai.** A *Vigszínház* személyzetét most egyszerre három darab előkészületei foglalják el. Egy hazai eredeti vígjáték, egy francia bohózat és egy angol dráma szerepel a legközelebbi hetek műsorán. A hazai vígjáték szerzője *Mocsáry* Béla, aki *Szilka* című egyfelvonásosával oly biztató módon lépett a színműírók sorába. Új darabja 3 felvonásos és egész estét tölt ki. Címe: *A háló*. A színház intézői arra törekednek, hogy minél kiválóbb sikert biztosítsanak az eredeti újdonságoknak. *Mocsáry* Béla darabjával párhuzamosan készülnek a *M'amour* című francia bohózatra és a *Madame Butterfly*. *Hennequin* és *Bilhaud* művét *Molnár* Ferenc fordította. Magyar címe *Sivem* lesz. A *Pillangókisasszony* című kétfelvonásos angol drámában, mint megírtuk, *Pálmay* Ida asszony fog vendégszerepelni a *Vigszínházban*.

**** Rákosi Szidi színészkolajja.** *Rákosi* Szidi nyilvánossággal felruházott magán-színészkolajjában (Kerepesi-út 29.) a beiratások a mai napon megkezdődtek. A felvételi vizsgálatot 10-ikén délelőtt 10 órakor tartják meg, a rendes előadások pedig 11-ikén délelőtt 8 órakor veszik kezdetüket.

**** A Népszínház eredeti operett-újdonsága.** A *Népszínház* legközelebbi eredeti újdonságából, *Béldi* Izor és *Fejér* Jenő *Katalin* című nagy operettjéből serényen folynak a próbák *Stoll* Károly rendező és *Konty* József karnagy vezetésével. A darab színtere II. Katalin cárnő udvara, s a csillogó, színes

udvari életnek megfelelő és korhű jelmezek és díszletek fognak kerülni szolgálni. A női főszerepeket *Küry* Klára, *Hegy* Aranka, *Bojér* Teruszka játsszák. **** Beteg művésznő.** *Bilkei* Irén, a kolozsvári Nemzeti Színház volt jeles primadonnája, aki a nyáron a Városligeti Szinkör színpadán aratta sikereit, betegsége miatt nem lép fel többé a szinkörben. Orvosi tanácsára ugyanis egészsége helyreállítása végett tartózkodnia kell a színpadi működéstől. Ugyanez okból felbontotta a művésznő a jövő télere szóló pozsonyi szerződését s a téli hónapok tartamára orvosi rendeltére délvidékre megy, ahonnan remélhetőleg gyógyultan tér majd vissza nagy sikerei színhelyére, a színpadra.

**** A New-York szépe új — szépséggel.** A *Magyar Színházban* jövő szombaton, szeptember 14-én, a *New-York szépe* című operett a címszerepben új személyesítővel kerül színre. A címszerepet ezuttal *Szeyer* Ilona fogja játszani. Az operettnak ez lesz a nyolcvanadik előadása.

**** Szerződés.** *Bihari* Akost a *Vigszínház* nagytehetségű tagját, ma dr. *Janovics* Jenő a szegedi színházhoz szerződtette. *Ditrói* Mór, a *Vigszínház* igazgatója, hosszabb időre szabadságraolta *Biharit*, hogy átélhessen a szegedi színház kötelekibe.

**** Karfelvétel a Népszínházban.** A *Népszínház* igazgatója a férfi és női kar kiegyesíttése végett szerdán, e hónap 11-ikén délután három órakor karfelvételi próbát tart. A próbaéneklésre jelentkezni lehet már holnaptól fogva a színház épületében, hol a jelentkezési-lapok az őrmesternél (József-körtüli kapu) átvethetők.

**** A Magyar Színház játékgondélya.** *Rudnay* Béla főkapitány, mint egy könyvomatos tudósító jelenti, *Leszkay* Andrásnak, a *Magyar Színház* új igazgatójának október elsejétől kezdve megadta a színelőadási engedélyt. Október elsőjéig a *Szilágyi* Vilmosnak a *Magyar Színház* jelenlegi művezető igazgatójának adott engedély marad érvényben.

**** Fővárosi Nyári Színház.** A budai szinkörben is kegyelmes ünnepel meg *Erzsébet* királyné halálának évfordulóját kedden, e hó 10-ikén. Előadás előtt *Tóth* Ilonka elszavalja *Balla* Miklósnak, a jeles fiatal költőnek *Erzsébet királyné* című alkalmi ódáját. Ezután színr kerül a *Fekete dominó* *Szilágyi* Bardossy Ionával, az Opera művésznőjével, kit az Opera igazgatója ez alkalomra készséggel engedett át. Szerdán jótékonycélú előadás lesz a budai árva gyermekek felruházására; színre kerül az *Igmándi kispap* amelyben a főbb szerepeket *Sugár* Aranka, *Sárosy* Paula, *Sebestény*, *Kienovics*, *Környei*, *Krémer* és *Szentmiklóssy* játsszák.

**** Monte-Carlo és a Riviera 25-ik előadása.** *Salamon* Ödön nagyszerű darabja rohamosan közeledik a huszonötödik előadás felé amely szeptember 10-ére esik. Ez a nap egyuttal évfordulója *Erzsébet* királyné szomorú halálának. Az Uránia-színház igazgatója ebből az alkalomból távirati uton rendelte meg mindazokat a mentőképeket, amelyek a királynő ottani tartózkodására vonatkoznak. Ezek közül nagyon érdekes a *Cap-Martin* szállója, amelynek első emeleti erkélyéről a felséges asszony elmereng a kies tájon. Ez volt az egyetlen alkalom, mikor a fotográfusnak módjában állott, hogy a királynőt levehesse. A szerző új és ismeretlen epizódokat mond el királynőnek és a fejedelemasszony mentőkei életéről. E mellett a harmadik felvonás igen értékes képekkel gyarapodott. A keddi jubiláris előadásban maga a szerző olvas.

**** Kisfaludy-Színház.** A *Kisfaludy-Színházban* 12-ikén, csütörtökön előadásra kerülő *Cigány* jövedelmének egy részét jótékonycélra fordítják. Az ezen előadásra szóló összeget az óbudai *Cselka* *Betegseggyógyító-és Temetkezési Egyesület* vállalta magára, amely a kerületi jótékony munkájában mindig előjár. A színház a megváltási összegben felül beolvó jövedelmét a buzgógn vezetett egyesület árva és özvegyek segélyező alapjának gyarapítására fordítja.

**** Új zeneművek.** Megjelent és kapható *Bárd* *Ferenc* és *Testvér* zeneműkereskedés és színháji-irodájában. IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám. „Csak egy kis lány” angol dal magyar és német szöveggel 2 korona. „Suszi mein Kind” dal 2 korona. „Miért vagy másé” dal magyar és német szöveggel 1 kor. 50 fill. *Patotás-Huber-Jéle* 101 legszebb magyar dal cigányos modorban. I kötet 3 korona. Legszebb magyar nóták V. tolyam 16. szám. „Jaj de szépen muzsikálnak” és „Pista bácsi jöjjön ide kérem” 60 fillér. 17. szám. „Te felőled amodozom” és „Restaurálák a vármegyét” 60 fillér. 18. szám. „Fel a pohárt” és „Ez az élet” 60 fillér. VI. tolyam 1. szám. „Sólyommadár rakja tészkét a sziklán” és „Csütörtökön este” 60 fillér. *Cirkuszélet* teljes zongorakivonat 6 korona., *Hoffmann* meséi 2 füzetben ének és zongorára magyar szöveggel 6 korona., *Postás fiu* teljes zongora kivonata 7 korona., *Julesca* a *Postás fiuból* 3 korona., *San Toy* teljes zongora kivonata 5 kor. 40 fill., *Napjogvatozás*, *Modelle* ének és zongorára magyar szöveggel 3 füzetben. *Modelle* 2 füzetben, füzetenként 3 korona *Bárd*-féle cimbalom-gyűjtemény. 10 legújabb magyar dal tartalommal 3 korona. *Fütyi-kuplé* „New-York szépe” operettéből cimbalomra 2 korona, zongorára 2 korona.

**** Színházak műsora.** *Nemzeti Színház.* Vasárnap: *A becsületbőr*. Hét óra: *A kaméliás hölgy*, kedden: *Agglégények*, Szerdán: *A becsületbőr*. Csütörtökön: *Endre és Johanna* (huszonötödösztör). Pénteken: *Démon*, Szombaton: *A vasgyáros*. Vasárnap: *A bor*. Hét óra: *Romeo és Julia*. *Magy. Kir. Dalszínház.* Szeptember 14-ig zárva. Vasárnap: *Hunyady László*. (Megnyitó előadás).

Vigszínház. Hét óra: *Az édes otthon*. Kedden: *Ocskay* brigádéros. Szerdán: *Az édes otthon*. Csütörtökön: *Az édes otthon*. Pénteken: *A feleségem nem sikkes*. Szombaton *Az édes otthon*. Vasárnap: *Ocskay* brigádéros. *Népszínház.* Vasárnap: *A sárka csikó*. Hét óra: *San Toy*. Kedden: *Erzsébet* királyné emlékeztetőre *Hoffmann* meséi, Szerdán: *Milkók a hó alatt*. Csütörtökön: *Cirkuszélet* (huszonötödösztör). Pénteken: *Biblia* asszony Szombaton új szereposztással: *Járet 12 felesége*. Vasárnap: *Járet 12 felesége*.

Magyar Színház. Vasárnap: *A postás fiu*. Hét óra: *Angot*. Kedden (*Erzsébet* királyné halálának évfordulóján): *I. Prolog*. II. *Aranylakodalom*. Szerdán: *A denevér*. Csütörtökön: *Névtelen levelek*. Pénteken: *Szulami*. Szombaton: *New-York szépe*. Vasárnap: *New-York szépe*.

Fővárosi Nyári Színház. Hét óra: *Sötétség hatalma*. Kedden: *Fekete dominó* (Disszeladás *Erzsébet* királyné halálának emlékére *Szilágyi* Bardossy Ilona vendégszereplésével). Szerdán: *Igmándi kis pap* (Jékonycélú előadás a budai árva javára). Csütörtökön: *Zaza*. Pénteken: *Cyrano de Bergerac*. Szombaton: *Mártha*. Vasárnap délután: *Felhő Klári*, este: *Rezervisták*.

Uránia Színház. Egész héte *Monte-Carlo és Riviera*. **** Legújabb zeneművek** kaphatók *Szilágyi* Béla könyv- és zeneműkereskedésében. *Károly-körtü* 26. Az árak koronában értendők. *Operettek és operák*: *Hoffmann* meséi 10.—, *Troubadour* 3.60. *Traviata* 4.80. *Rigoletto* 4.80. *Aida* 9.60. *Aarcos bál* 5.—, *Faust* 7.20. *Mignon* köve 10.80. *Bohéme* 10.—, *Bajazzo* 8.40. *Postás fiu*, *Kis szőkevény*, *Cirkuszélet* a 7.—, *Geisha*, *New-York szépe*, *Gürög rabszolga*, *Lucky Star* darabja 6.—, *San Toy* 5.40. — *Magyar szöveggel*: *Kis szőkevény*, *New-York szépe*, *Hoffmann* meséi. A modell 2-2 füzet, füzetenként 8.—, *Du mein Girl* magyar vagy német szöveggel 2.—, *Susi mein Kind*, *Couplet* a *Venus auf Erden* című operettből 1.40. *Zongorára* 2 kére: *Ziehrer*, *Die 3 Wünsche* 2 füzet a 3.—, *Royle*, *Toreador* *Walzer* 1.80. *San Toy* *Marsch* 2.40. *Girl* *Walzer* 2.—, *Fregoli-induló* 1.50. *Cadettenmarsch* 1.45. *Ocskay* brigádéros bővített kiadás 3.—, *Buberi* komm keringő 2.40. 101 magyar népdal II, (új sorozat) füzet 3.—. *Money Maker* induló 1.50. *Julesca* kuplé a *Postás fiuból* 3.—. „A bisseri a Hetz” kuplé a *San Toy*-ből 2.40. *Hetner*, *Kriegsmarsch* *der Buren* 1.20. „*Mein Bobbie*”, kuplé a *San Toy*-ből 1.10. *Könyv- és zenemű-árjegyzék* bérmentve. Állandó vevők kedvezményben részesülnek.

Az édes otthon.

— A *Vigszínház* bemutatója. —

Budapest szeptember 7.

*Albin Valabregue*nek *Az édes otthon* című vígjátéka egy derűteltséggel teli jóízű estét szerzett ma este a *Vigszínház* elkényeztetett premió-közönségének. Elkényeztetetnek mondjuk ezt a közönséget, mert a Lipót-körtüi színház nézőterén a kacagásnak minden elképzelhető eszközt annyira kipróbáltak már, hogy szerző legyen a talpán, aki ennek a színháznak a közönségét meg tudja kacagtatni.

Valabregue ezek közé a szerzők közé tartozik még akkor is, ha a komikai elemet nem merítheti tárgyának vagy helyzetének újszerűségéből; — ilyenkor alakjaiból árad ki valami jóleső derű s dialógjaiban szórja el azokat az elmésségeket, amelyeket lehetne nevetés nélkül megállani. Ilyen darabja *Az édes otthon* is. A házaset apró esetepatiból meríti az anyagot, hogy közönségét egy estén át vígan tartsa. Ezek az apró perpatvarok, amelyek az egymást szerető házastársakat szétgrasztják, hogy aztán a darab végén ismét egymás karjaiba omljanak, bőven ismeresek már a színpadról, de szívesen látjuk azokat vissza-visszatérni a deszkákra, különösen ha valaki annyit öletességgel s olyan szeretőmélőten tudja fűszerezni, mint ez a vidám francia.

Az édes otthonban mindjárt párosával kapjuk ezt a kis családi perpatvardokást. *Jeanne* ott hagyja az urát, *André* Taverny, egy bál éjszakából fakadt kis étekenységi jelenet miatt, *Lucie*-t pedig az ura *Henry* Chaauei küldi haza a szüleire hasonló apró okokból. *Mithogy* pedig a két asszonyka nővére egymásnak, együtt kerül vissza a szülői házhoz, éppen akkor mikor a harmadik nővérük menyasszonyi sorban van s férjhez készül menni.

A szülők persze kétségbe vannak esve s békitenők a házaseteket, de ezek hallani sem akarnak róla, hanem erősen emlegetik a válást. Szerencsére azonban szeretik egymást, s *mithogy* igazi szerelem nincs létekenység nélkül, a szerzőnek könnyű dolga van ezuttal, hogy kibékítse a haragosokat. A egyik férj, *Taverny*, egy kokott levelének a segítségével létekenységet ébreszt *Jeanne*ban, egy másik levelének a segítségével pedig, amelyet maga írat, ugyanezt cselekszi *Jeanne* urával, *André*val. Miközben azonban ezt cselekszi, a saját felesége arra a hitre ébred, hogy a légyottban amelyről szó van, a saját ura van érdekelve, s így a haragos házasetek a harmadik felvonásban mind elrohannak a kieselt légyottra; mindegyik abban a hiszemben, hogy a — másikat fogja hültésén rajta kapni. Kiderül azonban csakhamar, hogy nincs sem csaló, sem megcsalott s megtörténik a kibékülés.

Rendkívül egyszerű és átlátszó kis cselekmény

s a bonyolítás eszközt sem ma eszelték ki, — de akinek annyi ötlete van, mint *Valabreguenek* s aki oly leli marokkal tudja szórni a vidám, mulatságos dolgokat, mint ő, — a megengedheti magának azt a lényűzést, hogy — a színpadon egyszerű és naiv legyen.

A francia szerző aki híres kacagató darabjairól, ezáltal komikumának szeretetreméltóságával fogja meg nézőjét s nem ereszt ki kezéből, míg végig nem mulatta az egész estét. Aki pedig nem enged időt a nézőnek az unatkozásra, annak mindig nyert póra a van a színpadon.

Igy volt vele ma este a *Vigszínház* premier-közönsége is. Elkényeztetett volta dacára is jóízűen mutatott a darabban s a sürű kacagások elég hangossá tették a *Valabregue*-darab sikerét.

A *Vigszínház* ensembelje kitűnő híréhez méltóan játszott a darabot. A két asszonykát *T. Delli Emma* és *B. Lenkey Hedvig* szellemmel játszották s teljesen el tudták hitetni velünk, hogy az ilyen asszonykákál szívesen békül meg a legharagosabb férj is. *Góth* excellált az egyik lény szerepében, míg a másikat, a komolyan szerelmesebiket, *Topolczai* játszotta nagy természetességgel. Két pikáns epizód-szerpben, egy szerelmes inasférfiben és egy komorna-leleségben, *Gyöző* és *Varsányi Irén*, hangosan kacagatták a közönséget. *Pécsi Paula* kedves volt egy fiatal leány szerepében; *Kürthy Sarolta* és *Berzéli Ilona* pedig két kis komorna-szerepet játszott meg nagy ügyességgel. A többi szereplő: *Hunyady Margit*, *Bihari* és *Vendrey* kiegészítői voltak a pompás összejáratnak. A közönség nemcsak a felvonások végén, hanem nyílt jelenésekben is sürűn tapsolt.

A darab fordítása *Heltai Jenő* ismert, ütletes, elmés tollát dicséri.

(M—S)

MŰVESZET.

□ **Iparművészeti kiállítás Szegeden.** A szegedi iparművészeti kiállítás holnap nyílik meg, melyre a déli gyorsvonattal érkezik meg *Zsilinszky Mihály* államtűkár, mint kormánybiztos. Az állomáson a polgármester, a tanácsnokok és a szegedi képművészeti egyesület elnöke fogadják. A megnyitási délutáni 3 órákor lesz, melyen részt fognak venni még: *K. Lipicz Elek*, *Györgyi Kálmán*, *Faragó Odón* és *Pap Henrik*. Az államtűkár elkísérik utójában *Csigler Győző*, *Vég Albert* főigazgató, *Horti Pál* és *Gelléri Mór*.

□ **A nép, mint műbíráló.** A római nép az évszázadok folyamán gyakran mondott véleményt művészi kérdésekben s e vélemény, ha csak politikai szenvedélyek nem irányították, igazi művészi érzékről tettek tanúságot. A római nép műkritikáját most újból kikérjük. A nemrégiben elhunyt *Chairadia* szobrász elkészítette *Victor Emmanuel* király római lovasszobrának gipszmintáját, de mielőtt értebe önthette volna, meghalt. Azok az aggodalmak, melyeknek már a művész életében kifejezést adott, most még hangosabban hallatszanak. A szoborbizottság tehát, hogy a szobor körül megindult nagy vitának véget vessen, elhatározta, hogy a gipszmintát helyezi el a talapzatra s a népet véleményadásra szólítja föl.

□ **Az isaszegi honvéd-szobor.** Az isaszegi honvéd-szobor, melyet ma lepleznek le nagy ünnepesség-gel, tudvalevőleg *Radnai Béla*nak, a tehetséges fiatal szobrásznak munkája, aki tizenkét pályázó elől vitte el a díjat. A szobor a legjobb sósutói homokból készült és hatodévi méter magas. A magas, nemesen kiképzett talapzaton támadó honvéd látható jobbában kard, balában az ezred lobogóját tartva. Az emlékmű talapzatán *Damjanich*, *Anich* és *Klapka* képei s a következő fölirat látnató: *Az isaszegi győztes csatában elesett hős honvédek emlékének.*

□ **Egy orosz festő halála.** *Firs Szergejevics Schuraviev*, orosz genre-festő meghalt, 1836-can Saratovban született. 1855-ben a pétervári akadémiába lépett. Néhány év múlva *Az esküvő előtt* című képe nagy ismertséget keltett s festőjét elismerésül akadémiái tanárrá nevezték ki.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

□ **A biblia könyvei.** A bibliának *Tnach* néven egybefoglalt valamennyi könyvéről, a törőről, a próféták könyveiről s az egyéb szent írásokról fölüte becses munkát írt dr. *Weisburg* Gyula rabbi. A tudós szerző ismerte a bibliának azt a tőmérdek kincsét, amely manapság bizony eregetiben nehezen közelíthető meg és fordításban nem mindig élvezhető. Ezt a két akadályt egy csapásra megszünteti dr. *Weisburg* Gyula ma megjelent könyve. A biblia felosztásáról, nyelvéről, fordításairól és a héber költészet formáiról az előszóban érdekes ismertetést ad a szerző; kiterjeszkedik azután röviden az egyes könyvek kritikájára is és gondosan összegezi a sze-

melvényeket megelőző bevezetésekben mindazt, amit a biblia egyes szerzőiről tudnunk kell. A szemelvények szép stílusára gondosan ügyelt a szerző, a megválasztásokban pedig a részletek helyes értékelése vezette. A cónak mindenképpen a megfelelő, hasznos és világos tankönyv ez a munka, amely megérdemli azonban, hogy az iskola falain kívül is mennél szélesebb körben elterjedjen. E könyv révén kedves szórakozás közben ismerheti meg mindenki a biblia nagy anyagát, amelynek ismeretét nem teszi nélkülözhetővé a modern tudományok semmiféle hájtása. Az olvasóközönség bizonyára méltányolja a biblia e szép, magyaros, s szaktudós és a gondolkodó alapos kritikai-játólt vezetett ismertető-könyvet, amelyet csinos kiállításban *Singer* és *Wolfer* könyvkereskedése adott ki.

□ **Uj Idők.** Az isaszegi honvédelmet, melynek ma van a letelezése, mai számában mutatja be olvasóinak az Uj Idők. Nemkülönben néhai Erzsébet királyné mását *Teles* Edő szoborműve nyomán a dícsőült nagyasszony gyászos halálának harmadik évfordulója alkalmából. Van azonban ebből a füzetben egy pompás genre-rajz *Neogrady* Antaltól, két kép a compégn kastélyból, ahol a cár és neje meg fognak szállni iranciaországi tartózkodásuk alatt és még azonkívül számos aktuális rajz és kép. A szöveg részben kiemelendő *Herzog Ferenc*, *ij. Hegedűs Sándor* novellája, *Keve*, *Lyka* Károly és *Igric* cikkei és a napi eseményeket tárgyaló vonzón és érdekesen megírt apróságok.

SPORT.

*. **Alag.** Holnap kezdődik *Alagon* az ugynevezett „belföldi” meeting, ami annyit jelent, hogy ezen a meetingen ugyszórván csupán belföldi istálló-fluk és jockeyk lovaloghatnak. Urlovas versenyek urlovasok nélkül — az az oka ennek, hogy ilyenkor folytak a nagy hadgyakorlatok s a katonatiszt urlovasok nehezen jutnak szabadsághoz s nagyrészt el sem jöhetnek *Alagra*. Ennek folytán minden verseny-napon csak egy futásban vesznek részt urlovasok, a többi Csompora, Csuvár, Horák, Rosák, Sheybal, Maino és társai küzdik ki. De ezáltal nem veszt ám érdekességéből a verseny, mert a belföldiek legnagyobb részt kitűnően lovalognak népszerűségük pedig végtelen nagy, különösen az olosbók publikum előtt. Holnap különösen szép versenyek várhatók. Így érdekesítőnek ígérkezik a hároméveseknek szánt kísérleti akadályverseny, mely aligha fog bukás nélkül befejeződni és a Nono-gátverseny, melyben nagyon jóbangzású lóneveket találunk. Rémesen hangzik, de még a *Kárpátdíjat* nyert *Max* is köztük van valamint hogy részt vehet *Savoyard*, *Bakator* és *Gourandine* is a nagy verseny pályák hősei közül. A *Buvár*-handikap crackjei közt is akadnak előkelő nevek; ilyenek *Kemény legény*, *Artalan II.* és *Ladro*. A tipekét holnapra itt adjuk:

I. *Kemény legény* — *Prima*.II. *Geszt*-istálló — *Driver*.III. *Mr. John* — *Mystery*.IV. *Gourandine* — *Carmela*.V. *Garany* — *Jambo*.VI. *Batthyány* — *Wenckheim* istálló.

*. **Bécsi löversenyek.** A *Freudenau* szeptemberi meeting-e holnap kezdődik, mindjárt első napján a régi híres bécsi nagy handikappal. A 15.000 koronás díjért mintegy 10—12 ló fog futni, javából a handikap-klasszisnak s így szép küzdelemre van kilátás. Valószínű indulók: *Kalypso*, *Quota*, *Retour*, *Bombardier*, *Montezuma*, *Ponyvásy*, *Garada*, *Sellő*, *Boldog*, *Medicus*. A teherelosztás révén szembeötölő jó kilátása van két négyéves kancának s egyszersmind két régi riválisnak: *Sellőnek* és *Quotának*. Tavaly mind a két kancadijban küzdöttek, a pesti *Sellő*, a bécsit *Quota* nyert meg. Most újra találkozhatnak a régi riválisok, csak hogy ezúttal öt font teherkezdésmennyivel a *Sellő* javára. Legutolsó futása mind a két lónak kitűnő volt, *Sellő* igen rossz start mellett harmadik lett *Szomorú* és *Rose* s. mögött a nyári handikapban; ha jó startja van, bizonyosan megszorította volna *Szomorút*. *Quota* az *Altvány*-díjban mutatott nagy formát nagy terhével és jó második helyével. Tekintve, hogy a mérőföldes távolság inkább *Sellőnek* kedvez, azt hisszük, hogy ő lesz a holnapi nyertő *Quota* előtt, míg meglepetést *Montezuma* okozhat. A többi futás közül a *Wienerwaldi* díj lesz érdekes melyre a tipsterek leginkább *Moonlight Blossom*ot és *Propagandát* emlegetik. A tipekét itt adjuk:

I. *Frangepán* — *Alhachi*.II. *Moonlight Blossom* — *Propaganda*.III. *Sellő* — *Quota* — *Montezuma*.IV. *Blaskovich*-istálló — *Durnyi*.V. *Rózsa Lili* — *Szemere*-istálló.VI. *Maida* — *Windsor*.VII. *Springer*-istálló — *Stachigula*.

*. **Angol intrikák az amerikai trainer ellen.** *Rohonczy Gida* gyorsan népszerűvé lett trainerje, a genialis *Fred Foster* ellen addig intrikáltak a kenyerükről létől angol trainerek s ezeknek érdektársaik,

hogy *Foster* végre megunta az intrikákat s miután gazdájával különben is volt valami differenciája, itt hagyta Magyarországot. Egyelőre öcséhez ment *Németszárba*, ahol — mint német lapokból olvasható — egyre-másra kapja a szerződési ajánlatokat, s több is a valószínű, hogy ott marad, a *Bleichröder*-istálló szolgálatában. Hogy mi mindent műveltek *Foster* ellen az angolok, érdekes képet mutatja ennek a *Wiener Tagblatt* mai következő közleménye:

— *Fred Foster* — írja az említett lap — megvált a *Rohonczy Gedeon* ur szolgálatából. Aki a viszonyokat ismeri amelyek közt *Fosternek* itteni működését folytatni kellett, nem fog csodálkozni ezen. Távozásának közvetlen oka a közte és gazdája között fölmérettül nézeteltérés az istállószerelmélet dolgában. *Foster* két ember elbocsátását és amerikaiakkal való helyettesítését kérte, a mibe *Rohonczy* nem akart belelenni. A távozás oka azonban sokkal mélyebben fekvő. Elsősorban az új amerikai lovagló- és idomító-módszer képviselői és az angolok közt levő ellentét, akik az új irány bántalatos eredményei által fenyegetve látják régi öröküket. Megkezdődött tehát az intrika az amerikai tréner ellen, amivel nemcsak ennek az életét keserítették meg, de eredményes munkáját is lehetetlené tették. Nem állottak bizonyos körökben hogy valamivel kikísérje *Foster* minden lépését, hogy valami uton-módon nyakát szeghessék. Midőn ez is hiábavaló volt, bűnös eszközökhöz folyamodtak. Alaposnak látszik az a gyano, hogy *Fosternek* a nagy versenyekre kiszemelt lovai nem munkaközben törtek le, hanem valami tompa eszközzel ejtett sérülés tette őket harcra képtelenné. Hogy *Foster* ilyen körülmények között s-ívesen lemond az itteni továbbműködéséről, könnyen érthető és természetes, hogy az első alkalmat fölhasználta a szabadulásra.

Az angol professzionátusok természetesen fellélegzenek *Foster* távozásával s barátikkal sietnek is hirtelrejtetni, hogy ezzel vége nálunk az amerikai trainingnek. Az istállótulajdonosok és a beavottak azonban másként gondolkoznak. A mikor az Angliában működő amerikai trainereket valósággal ünneplik maguk az angolok s elismerik, hogy az új világ idomítói egy évszázaddal járnak előtte az angol training-rendszernek, akkor nekünk magyaroknak semmi okunk sincs az itteni angol idomító intrikáját elősegíteni. Több istállótulajdonos néz máris amerikai trainer után s magát azt, hogy *Fosternek* három, különben is rossz lábú lova tört le nagy verseny előtt, még ha azok csakugyan balesetből is törtek le, nem tekintik az amerikai training-rendszer fogyatkozásának. Vannak itt hírneves angol trainerek, akiknek egész istállójuk letörök, a nélkül, hogy valamit is nyerjenek, míg *Foster* 2000—3000 forintot lovakkal nagy gyogyont nyert össze gazdájának. Ugy látszik, hiábavaló az angolok minden intrikája az amerikaiak ellen, mert ha *Foster* el is ment, az angol training-rendszer alkonyát éli nálunk éppen úgy, mint Angliában.

*. **Bécsi és alagi löversenyek eredményét** ezúttal is a *Telefon* *Hirmondó* útján tudhatja meg legnagyobb és legmegbízhatóbban a nagyközönség, mert a *Telefon* *Hirmondó* kiküldött tudósítónak telefonjelentése alapján minden két futamoz utáni részletes eredményt olvastat le a versenyek eredményéről. A versenyeredmények felolvasására kétszoros riadójellet hívja fel előzeteti figyelmét a beszélő újság szerkesztősége.

EGYESÜLETEK.

(A Fővárosi Szegény Gyermekért Egyesület elnöksége dr. *Gross* Sándor elnökelete alatt tartott legutóbbi ülésein az egyet titkárának egyhangulag *Feld Aurélt*, a fiatal újsárgárda e tehetséges és rokonszenves tagját választotta meg.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ **A tátrafüredi dráma.** Az elmúlt év augusztus 7-én halva találta a Tátrafüred melletti széplaki erdőben *Flesch* Zsigmond dugszagú bécsi magánzó, aki azon napon *Füzesséry* Emil nyitramegyei aljegyzővel vadászott együtt. *Füzesséry* azt adta elő, hogy *Flesch* halálát az 7. fegyvere üdözte elő, még pedig akként, hogy fegyverét lövésre készen, felhuzott ütökkel vitte, közben megbotlott s az ütő lecsapódásával eldördülő lövés *Flesch* fején találta úgy, hogy ez nyomban szörnyet halt. — A megindított bívnvizsgálat során a löcsei törvényszék vizsgálóbírája *Füzesséryt* vizsgálati fogságba is helyezte, de minthogy a kassai ítélőtábla a gyilkosságra elégséges gyanúkat fennforogni nem látott, szabadlábra helyezte *Füzesséryt*. A vizsgálat befejeztével, a löcsei kir. ügyészség gondatlanságból okozott emberölés vétségé címén nyújtott be vádiratot, az elhunyt fivére, *Flesch* Alfréd bünyti gyáros pedig dr. *Keszis* Antal ügyvédje által készített vádiratában szándékos emberölés büntetével terhelte *Füzesséryt*. A löcsei törvényszék vádatánácsa dr. *Lupkovits* József törvényszéki elnök vezetése alatt megtartott tárgyaláson a pót-magánvádló fitestvér ügyvédjének és a védőnek meghallgatása után a vizsgálat kiegészítését rendelte el, amelynek során vadászati és erdőzeti kérdésekben a terhelte védekezésére vonatkozólag szakértőket

hallgattak meg. Ugyanosa szakértők döntöttek abban a kérdésben is, vajjon az ejtett lövés oázisra történ-e? Ezek a pólások megtörténtek s a lövegi törvényesek dr. Luptovits József elnöke alatt ma döntött a vád alá helyezés kérdéséről. A vád tanácsa tárgyalásán dr. Eisert István kir. ügyész volt jelen. A pótmagánvádló füstvetést dr. Keszits Antal budapesti ügyvéd képviselte. Füzesséry védője dr. Rudnyánsky Béla ügyvéd, orsz. képviselő volt. A törvényesek hosszas tanácskozás után *godatlanságból okozott emberölés vétsége* miatt helyezte a vád alá Füzesséry Emilt.

88 Kórházból a fogházba. Lamotte Vilmos bankpénztáros, aki ellen az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága feljelentést tett 11.938 korona 96 fillér elszámolása miatt, a rendőrség tegnap, amikor gyógyultan elhagyta a kórházat, letartóztatta s bezárította az ügyészség fogházába. Lamotte Vilmost ma délelőtt hallgatta ki Fleischer Kornél vizsgálóbíró. Lamotte a mai kihallgatás során is tagadta, hogy sikasztás történt volna s azt adta elő, hogy a hiányzó pénzüsszeget tévedésből fizette ki. A vizsgálóbíró a kihallgatás után kihirdette Lamotte előtt a vizsgálói fogságot elrendelő végzést. Ez ellen ugy Lamotte, valamint védője, dr. Gál Jenő felfolyomást jelentettek be a törvényesek vádtanácsához, amely hőtől fog másodikban dönteni a szabadlábra helyezés tárgyában.

Nyiltér.

Egyéves önkéntesek elegánsan izlésteljesen és olcsón felszereltek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Sorozókötelesek felvilágosításokat, továbbá kívánságra árjegyzéket az egyes önkéntesi jog elnyerésére vonatkozó összes katonai törvényekkel és felyomadványtípusokkal, magyar és német nyelven ellátva kaphatnak

WEINER és GRÜNBAUM

Budapest, Váci-utca 2.
A. és kir. udvari szabók, II. Vilmos német császár udvari szállító, portug. kir. udvari szabók, János főherceg udvari szállító, József Agost főherceg kamarai szállító.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA
Ezen új eredeti gyógymód rendkívül sikeres lesz alkalmazva kórházban, otthon, sziv. vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűtés és elmezsavar ellen. 12 év óta ki let próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be. E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének
Dr. KOVACS J. egyet. orvostn. (Hemopatia) rendelőtátele van
Budapest, V. ker., Váci-körút 19. szám alatt.
Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol.
Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

REINTZ és FIA
cs. és kir. főh. udvari és kamarai szállítók eddig Dorottya-utca 4. sz. kalapüzletüket
József-tér 14. sz. alá (Nádor-utca sarkán) a Magyar Állami Takarékpénztár új palotájába helyezték át.

Szt.-Lukácsfürdő
gyógyfürdő Budapest, Buda. Források meleg kénforrás- és szappanfűzők. Vízgyógyászat, villam-tenyűfürdő, masszázs stb. Külön női és férfi osztályok. Olcsó és gondos ellátás. Csás. közvény, idegbajok stb. és a téli fürdőkúra fölötti tájékoztatás prospektusát küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatóságára.

THE MUTUAL
New Yorki élethiteltételezés.
A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító társasága.
Vagyos 1900. december 31-én
1,687,840,168.54 frank.
Biztosítási állomány 1900. december 31-én
5,914,496,829.12 frank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV. Károly-körút 26.

Megszabadulhat teljesen
vizekegyesítő, sömörös bántalmaktól, ótvartól és a legbiztosabb kipróbált, izzadt tostrészekről, ha az Erényi-féle
Ichtiol-Salicillyal
Néhány este bedörzsölj az illó tostréssal. Teljesen Ártalmatlan a JÓMÁLLÁS mellett. Széküldés koronáért utaltass: **Erényi gyógyszerés, Szabadkiszállás.** Főraktár: Török József, Király-utca 12. szám.

AUTOMOBILISTÁK,
Gazdák és Sportkedvelők részére.
Eredeti áram bórubbony fűvel vagy szörme béléssel legújabbak ki vitelben.
NEUMANN M. áruházában
Budapest, Múzeum-körút 1. sz. a. kaphatók.
(Az e rovat alatt közlőeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Vilmos császár beszéde.
Königsberg, szeptember 7. A főpolgármester üdvözlő beszédére Vilmos császár azt válaszolta, hogy azért jött a császárral Königsbergbe, hogy megülje itt kétszázadik évfordulóját annak, hogy az utolsó választófejedelm felvette a királyi címet. Itt tette lejere a koronát nagyapja is azzal a kijelentéssel, hogy Isten kegyelméből nyerie el. Azoknak a nehéz időknek az emléke, amelyeket az országra hozott a végzet, a várost és a tartományt örök időkre összekötötték a királyi házzal. A császár szives és bensős köszönetét fejezte ki a városnak, a város atyáinak és polgárainak a fogadásért és azért az örömet, hogy ezt az emléknapot velük ülheti meg.
Peking kiürítése.
London, szeptember 7. A Timesnak jelentik Pekingből tegnap kelettel: A követek ma kitöltötték a jegyzőkönyvben Peking és Csili tartomány kiürítésének eddig nyitvahagyott dátumát. Pekinget 17-én, a tartományt 22-én fogják kiüríteni. Li-Hung-Csang megint beteg. Oroszország nem akar belegeyezni abba, hogy Lo-Fen-Glut pétérvári követvé nevezzék ki.

Edvárd király utja.
Kiel, szeptember 7. Edvárd király kevéssel tíz óra után az Osborne yachtot elhagyta a kikötőt. A kikötőben veszteglő Olga, Mark, Bücher és Friedrich Karl hadihajók legénysége díszállásba helyezkedett és háromszoros hurrával üdvözölte a királyt, mire a hajók üdvözlő lövéseket tettek, amit az Osborne kíséretében levő Ausztrália és Severn cirkálóhajók viszonoztak.
A bécsi mézárós-kongresszus.
Bécs, szeptember 7. A mézárós-kongresszuson referátumokat terjesztettek elő és határozatokat fogadtak el az álati melléktermékeknek a vidéken való szabályozása és jobb értékesítése, az amerikai hus, zsír és kolbászárak behozatalával szemben való állásfoglalás tárgyában továbbá a friss és füstölt husnak Magyarországból való behozatalának eltiltása tárgyában. Egyhangul elfogadták a következő határozatot: A kormány lekérendő, hogy engedje meg a henteseknek, hogy ugyanannyi ideig élve tartásuk el a sertéseket mint a kereskedők.
Az amerikai zsirra, szalonnára és kolbászra magasabb vámot kell róni. Miután Magyarorszában az állategészségügyi rendőrség kijelentései szerint folytonosan sertésvész dul, nyuzott húst nem szabad behozni és csak osztatlan állapotban levő sertéseket, melyeken rajta van a vese és a vesezsír, engedjenek Ausztriába behozni. A margarintörvényről szóló előadói jelentés meghallgatása és néhány belső szövetségi ügy elintézése után Hüttér elnök a kongresszust berekesztette.

A dél-afrikai szabadságharc.
Lourenco-Maquez, szeptember 7. A legújabb komatporti jelentések szerint ott e hó 15-ére egy erős boer sereg támadását várják. Az angol csapatok erodított állásban, készenlétben vannak. Csütörtökön portugál csapatok mentek a határra.
London, szeptember 7. A Timesnak jelentik Pretóriából tegnapi kelettel: Itt hire jár, hogy Johannesburgban néhány embert letartóztattak, ami állítólag összelügg Krausenak Londonban történt letartóztatásával.
Szerencsétlenség a gyakorlaton.
Génus, szeptember 7. A lort stregi lövőgyakorlatoknál megrepedt egy ágyú, miáltal egy tizedes és öt közember halálát lelte, tizenegy közember megsebesült, közülük kettőn súlyosan.

A columbiai kérdés.
Caracas, szeptember 7. Venezuela véglegesen visszautasította az Egyesült Államok segítségét a columbiai kérdés rendezésében.

Közgazdasági táviratok.
Bécs, szeptember 7. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A piacok e héten bőségesen el voltak látva áruval, de vásárlási kedv nem mutatkozott és a nemzetközi irányzat bányadt volt. Az itteni piacon a heti forgalom kezdetekor megnyitlak az ősi határidők, amelyekre eddigelé mindössze 7000 métermázsza buza és 25000 métermázsza zab mondatott föl, tengeriben szeptember-októberre pedig 50000 métermázsza volt a felmondás. Buzában a külföldi piacok bányadtsága következtében semmi élénkség sem jelentkezett s a határidő-üzlet figyelmé zabra irányult, amelyben nem vártak nagy felmondásokat és ez fedezeti vásárlásokat idézett elő. Így őszi zab 17 f.-rel, tavaszi 15 f.-rel emelkedett. Buza ellenben gyöngye volt s 2-3 fillért vesztett. Rozs őszre szilárdult, tavaszra 2 f.-rel gyengült, régi tengeri 1 fillérral, idei 3 fillérral javult. Kötöttek: Buza őszre 8.03, tavaszra 8.48, rozs őszre 7.58, tavaszra 7.84-7.86, zab őszre 6.86, tavaszra 7.20, tengeri szeptember-októberre 5.38-5.40, május-juniusra 5.40, repce augusztus-szeptemberre 14.20-14.30 koronán. A készárúk piacán az üzlet e héten általában a pangásához volt közel, különösen a buzaiban, árpaiban pedig csak csekély forgalom jelentkezett. A készárúk árfolyamai nem változtak zab, kivételével, amelynek ára emelkedett. A mai heti tözsdén gabonaművekben csekély volt a vásárlási kedv, ugyszintén a kínálat is és erre vezethető vissza, hogy a jelentéktelen forgalom mellett sem változott lényegesen rosszabbra az irányzat. Buza csak nehezen tarthatta meg mult szombati árfolyamát. Eladott: Buza 82 kg. 8 K. Wartbergből. 79 kg. 7.65 K. Mányáról. 7.77 K. Nagy-Szombathból. 7.55 K. Verebelyről. 7.60 K. Daruvárról. 78 kg. 7.85 K. Ipolyágról. 7.70 K. Belledről. Rozs ára szilárd, budapesti áru 7.15 K. Bécsből. 6.22 K. Ecegapusztáról. 73 kg. 6.45 K. Deveseről. 72-73 kg. 6.70 K. Csornáról. 73 kg. 6.70 K. Győről. Árpában csekély volt az üzlet. Középmínőségű áru olcsóbban volt kapható, különösen morvaországi. Érsekújvárról 7.30 K., bécsi urasági áru, Nikolsburgból 7.40-7.60 K. Rohrbach 7.15 K., magyar áru északi vasutról 7.70 K. Swechat. Tengeri 5.50-5.60 K. kelt. Zab 10 fillérral drágult és magyar zab 7.-7.80 K. Lisziben kedvezőtlen volt a forgalom, korpá el volt hanyagolva.

New York, szeptember 7. (Terménytözsde.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban heiyben 8 3/8 (8 3/8), szept-re 7.67 (7.74). Decemberre 7.71 (7.76). New-Orleansban heiyben 8 3/8 (8 3/8). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphában 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — Zsír: Western steam 9.65 (9.65). Rohe és Brothers 9.80 (9.90). — Tengeri irányzata tartott. — Szept-re 61 3/8 (61 3/8). Decemberre 61 3/8 (62 3/8). — Májusra 62 3/8 (63 3/8). — Buza irányzata tartott. — Piros ősz heiyben 76 3/4 (76 3/4). Szeptemberre 75 3/8 (75.-). Októberre 74 3/4 (-). Dec.-re 76 3/8 (76 3/8). Májusra 79 3/8 (79 3/8). Gabona szállítási díja Liverpoolba — 3/4 (-). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5. 5/16 (5. 5/16). Szept.-re 4.65 (4.65). Decemberre 4.95 (4.95). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Cukor: 3 3/16 (3 3/16). — Ős: 25.45 (25.45). — Rész: 16 1/8 (16 1/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)
Chicago, szeptember 7. (Terménytözsde.) (Zárlat):
Buza irányzata tartott. Szept.-re 68.- (68 3/4). Dec.-re 70 1/2 (71 3/8). Tengeri irányzata tartott. — Szept-re 55.- (55 3/8). — Zsír: Szeptemberre 9.80 (9.85). — Októberre 9.80 (9.85). — Szaonna short clear 9.05 (9.05). — Sertésus: Szeptemberre 14.50 (14.47). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.
— Kéziratokat nem adnak vissza. —
G. Jolán. Ime, a világ hét osodája. 1. Az egyiptomi gulák, 2. Szemiramisz függő kertjei, 3. Artemisz efezusi temploma, 4. az olimpia Zeusz oszlopos szobra, 5. a lakharnasszusi mauzóleum, 6. a rodusi kolosszus és 7. a fároszi világitótorony. — Mindezt az ókor iktatta a hét világcsoadék sorába.
L. B. (Bánatos szerelem.) Több benne a helyesírás hiba, mint bánat s szerelem. De nem ez a legnagyobb baj. Hanem az, hogy rettenetesen kezdődleges a mű, amelynek bátran elmaradhat a tervezett folytatása.
Dr. Soh. G. Budapest. A Budapesti Naplónak nincs és nem is volt Márkus Elemér nevű munkatársa.
Beregszász. A fő- és székváros legújabb címjegyzékében nincs meg a neve.
Szorgalmas olvasó. Gécy István írta.

M E S E.

Ősz anyóka kopogtat.

Elaludtam tegnap egy régi mohos kövön, egy még régebbi hegynek a lábánál s ott aludtam ezt a mesét.

Fenn a levegőben, a napsugárban láttam egy palotát. Királyi palota volt, a Nyár királynője lakott benne. A falai rózsákból, jázminból és sokféle színű liliumokból volt szőve s a tetje egy egész mezőnek az ezerféle virágával fedve. Az ablakok rajta óriási szitakötők szárnyaiból készültek s a gyöngén himbálózó erkélyek pókhálószálakból álltak.

A butorok is mind ilyen csoda-butorok voltak. A királynő ágya fehér liliumból fonva, hattyupihével bélelve, a székek lótszvirágok, az asztalok gyönyörűséges nagy piros gombák és minden sarokban egy-egy csoda kis bokor állt. Volt azokon a bokrokon virág is, ki tudná, milyen és hogy hívták, volt rajtuk csillag is, de ahogy a madarak énekeltek e bokrokon, az volt köztük a legszebb. Es mindig énekeltek. Ha elhallgattak, azonnal jött egy parányi kis tündér szobaleány, lábujjhegyen, halkán lépve és kedves, könyörgő hangon kérte a madarakat:

— Csak énekeljétek! Mindig énekeljétek, ezt kívánja a nagybeteg királynő. Amig ti daloltok, addig édesen tud szunnyadni, ha nem hallja a ti dalotokat, azonnal felébred.

S a kis madarak tovább daloltak, csak ha egy-egy kicsit megpihentek, beszélgettek egymás között.

— Nagybeteg a királynő — mondta az egyik.

— Haldoklik — felelte a másik.

— Készítik is már a koporsóját. Aranyból, opálból, drága üvegből.

Vajjon hol készítik és kik készítik? — gondoltam magamban s elindultam a nagy tündér palotában, keresni benne a helyet, ahol a Nyár királynő koporsóját készítik.

Sok, sok viráglepesőn, szivárvány-hidacsokán mentem keresztül s egyszer csak egy kis kristály szobához értem, ahol sok-sok törpe emberkét láttam valamin dolgozni.

Benéztem az ablakon, ott csináltak a királynő koporsóját. Kicsike kis törpék nagy fehér szakállal olvasztották az aranyat, kopácsoltak, fújtatták a tüzet, de mind olyan lassan dolgozott, hogy a legkisebb zajt sem lehetett körülük hallani.

A koporsó maga már kész volt, szinaranyból, drága gyöngyökkel kiverve, csak a fődélét csinálták még. Opált olvasztottak össze drága üveggel s ebből csináltak valami szikrázó fényű, átlátszó fődélet.

— Minek ez az átlátszó koporsófődél? — kérdeztem egy kis törpét.

— Pszt! — sutogott a kis törpe, — lassan

beszélj, hogy meg ne hallja a királynő. A tengerbe bocsátjuk le majd a mi szép halottunkat s azért kell ez az opálás üvegfődél, hogy lássa legalább odalenn a tengerbírál imbolygását.

— Szegény királynő, hát miért kell neki meghalni?

— Miért, miért?! — sóhajtottak a törpék. — Mert Ősz anyóka kopogtat már a palota kapuján, türelmetlen, mert ő akarja a Nyár királynő helyét elfoglalni. Nem hallod most is, hogy kopogtat oda künn?

Csakugyan, a palota kapuján türelmetlenül kopogtatott valaki. Odaszaladtam a kapuhoz s kinéztem az ablakán. Egy öreg anyóka állt künn, a haja ősz s rajta szőlőlevél-koszoru, az arca még nem volt öreg, sőt piros, mint a darázsescipite levél s a ruhája csupa hervadt virágokból, száraz levelekből állt.

— Mit akarsz anyókám? — szóltam ki.

— En vagyok az Ősz — felelte mogorván — nyissátok ki a kaput, mert most már én foglalom el ezt a palotát.

— Nem lehet még Ősz anyókám, várj egy kicsinyig, nincsen még kész a királynő koporsója.

— Nohát, siessetek vele — felelte Ősz anyó haragosan — itt az ideje, hogy elfoglaljam jogos birtokomat.

— Jaj Istenem! — szaladtam a törpékhez — siessetek, mert nagyon haragos Ősz anyóka.

— Hadd legyen — mondta egy kis törpe — mi is eleget várunk és kopogtatunk tavasszal a kapuján és ő sem akar bennünket beengedni. Ő mindig hamarabb jön és mindig később megy el, mint a mi drága urnóknak.

— De be fogja törni a palota kapuját — mondtam remegve.

— Nem teheti, még nincs itt az ő ideje, de mindig így tesz. Korán jön, hogy a mi drága urnóknak itthagytott köntöseit magára szedhesse s ebben parázdezzék még egy ideig. Cifráldó öreg asszony, akinek a mosolygása is harap és rossz gazda, mindent ígér az alattvalóinak s aztán gondol egy gonoszat és semmit sem ad meg.

— Ezalatt pedig újra kopogtatott Ősz anyóka.

— Kipp-kopp-kapp! Nyissátok ki a kapu-

mat, be akarok menni!

— Ha ilyen nagyon fog kopogtatni — ijedeztek a törpék — fenn is meg fogják hallani.

S Ő anyóka mind türelmetlenebbül kopogtatott.

— Kipp-kopp-kapp! Nyissátok ki a kapu-

mat, be akarok menni!

Es mind erősebben s erősebben kezdett kopogni. Már odafenn is meghallhatták s a tündér szobaleányok minden ablakot besuhtak, hogy a haldokló királynő meg ne hallja az Ősz anyóka kopogtatását, aki egyre türelmetlenebb lett.

Már nem is kopogtatott, hanem ököllel verte a virágpalota kapuját, hogy csak úgy remegett tőle minden benn s a bokrokot úgy rázta a szél, hogy a kis madarak ijedten hallgattak el.

A haldokló királynő felnyitotta szemét lilium-ágyán, amint nem hallotta énekelni a madarakat s bánatosan szólt az ő gyönyörű szép leányához, aki mindig ott ült az ágya mellett s Tavaszknak hívták:

— Csak addig élek, Tavaszka, amíg a madarak énekelnek, azután meghalok.

Tavaszka azonnal leküldte a kis tündér szobaleányt a kapuhoz, hogy kérje meg az ő nevében Ősz anyókat, hogy ne zörögjön olyan nagyon a kapun, hadd énekeljenek még a madarak s viszonozásul ő is megígéri, hogy egyideig Ősz anyóknak is szólnak majd a madarak.

— Jól van — gondolta magában a ravasz Ősz anyóka — egy kicsinyig hallgatok, mert ezzel már biztosítottam magamnak a madárszót, majd azután megint elkezdem.

Es megint elkezdte.

— Kipp-kopp-kapp! Nyissátok ki a kapu-

mat. Újra küldte Tavaszka a kis szobaleányt, hogy mondja meg Ősz anyóknak, a mezőt minden virágjával itt hagyja neki, ha még türelmesen vár a kapunál.

— Tehát virágom is lesz, — gondolta Ősz anyó s megint elhallgatott egy kis időre.

Azután újra kopogott.

— Kipp-kopp-kapp!...

— Eredj, — mondta Tavaszka a kis szobaleányknak, — mond meg Ősz anyóknak, hogy itt hagyom neki a pillangókat, ha még várakozik.

— Hm — mosolygott gonoszul Ősz anyó — már pillangóim is vannak.

De csak megint nem fért a bőrébe s újra kopogtatott.

— Mondjad Ősz anyóknak — küldte ismét Tavaszka a kis szobaleányt — hogy az erdő fái mind a nyári köntösükben fogják őt köszönteni, ha még várakozik egy kicsinyig.

Ilyen szeretettel, drága gondoskodással akarták a Nyár királynő életét meghosszabbítani, de Ősz anyóka mind türelmetlenebb lett. Olyan erősen dörömbölt a palota kapuján, hogy a virágfalak dideregve húzódtak össze s a kis törpék most már ugyancsak siettek a koporsó elkészítésével.

Es egy éjszaka, amint egyre és egyre kopogtatott, dörömbölt Ősz anyó, a szegény, a drága, a szép Nyár királynő meghalt.

A kis törpék felhozták a drága aranykoporsót, megtöltötték hervadt virágokkal s beléfelelték a Nyár. Nagyon szép halott volt, drága halott volt, sok volt az elszírtója, akadt közöttük nagyon sok ember és gyerek is, akiknek melegen érző, jó, édes szívök van s meg tudnak könnyezni egy elhervadt virágszálat is, nemhogy a szép, jó, áldott Nyár halálát könny nélkül tudják végig nézni.

Azután a sok-sok, utrakészülő vándormadár szárnyaival vette az aranykoporsót, amelyben opálás üvegfődél alatt aludt a Nyár királynő és elrepült vele messze tengerekre s ott halkán,

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(38)

A derék Podbipiantán sötétkék selyem felsőkabát és fehér atlaszmente pompázott, a fejeket vágó szabaly helyett aranyhüvelyű kis görbe kard lögött az oldalán. Anna, aki azt hitte, hogy ezzel dühösítheti Skrzetuskit, kacéran kacintgatott feléje, de hasztalanul, mert a kapitány rá se hederített. Volodyjovskij azonban észrevette s könyökével meglökte Skrzetuskit.

— Rabszolga legyek, ha ez az ördöngős lány nem a lithvániai meszelőnyéllal kacérkodik.

— Ugyan, figyelmeztess rá Longinust.

— Szép egy pár lesz belőlük. Eppen össze illenek. Jó lesz a mellére csatnának, vagy a sisakjára dicsznek.

Volodyjovskij elfogta Longinust.

— Mondhatom néked, hogy nagy kópé vagy!

— Már minthogy én.

— Igen. Elesavartad a legszebb leánynak a fejét.

Podbipianta összezsapta a kezét.

— Ilyen gyanúsítás! Nem kenyerem nékem az ilyesmi.

— Nézz csak oda Anna kisasszonyra! Bol-dog ember te, ha ránk vetett volna ilyen pillantásokat, mint most rád. Vigyázz, hogy téged is el ne bolondítsan!

Volodyjovskij magára hagyta Longinust, aki rettenetes zavarban izgett-mozgott a helyén és a világgért sem mert volna Anna felé pillantani. De a kíváncsiság mégis csak rávitte, s lopva odanézett a leányra. Majd leesett azonban székéről, mert valóban két tüzes szem intett onnan feléje. A jámbor lovag arca bíborpirosra vált és sietve a

terem tulsó végére menekült, buzgón mormolgatva magában az apaga satanust. De a sátn nagyon erősen kísérthette, s annak a két szemnek a nézése nagyon eszalgot lehetett, mert a terem tulsó végéből is csak odalesett Annára. Hanem amikor megint magán érezte a leány villogó tekintetét: elfogta a rémület, eszébe jutott ősenek az esete, s a fogadalom, amelyet a nagy Stovejko emlékére tett és ijedtében sűrűn vetette magára a kereszteteket, s most már megálta, hogy az este nem nézett többé a kísértő sátnra. Másnap kora reggel azonban ott lábatlanzkodott már Skrzetuskinál.

— Az ördögbe! mikor vonulunk hát végre már az ellenség ellen? Mi lesz a háborúval?

— De sürgetős a dolog! Várd meg előbb, hogy besorozzanak a herceg katonái közé. A Sakrsevskij helyét megkapod ugyan, de csak egy negyedév múlva. Április végéig tehát türtöztetned kell haredi kedvedet.

— De hátha előbb üt ki a háború?

— Affelől nyugodtan alhatol. A király akarja. ugyan a hadjáratot, de a mi szabad államunk fázik tőle.

— Hát a kozáklázással mi lesz, amelyről Csehimbem hallottunk?

— Látszik rajtad, hogy a fogadalmad már nem hágy nyugodni. Abból a kozáklázásból tavaszig semmi sem lesz, mert ha most enyhe is az időjárás, a tél mégis csak tél marad. Még csak február közepén vagyunk, fagyok jöhetnek még, a kozák pedig addig nem hadakozik, amíg el nem sáncolhatja magát. Mert amilyen kitűnő harcos a sáncok mögött, olyan semmit érő a nyílt síkon.

— Hát majd várok a kozák urakra.

— Nem lesz sok hasznod abból a várakozásból, mert hiszen ha le is vágod egyszerre három kozák fejét: az sem segít rajtad. Ugy fogadtad, hogy pogányok fejét nyisszantod le, a kozák pedig, ha ellenség lesz is, még sem lesz török.

— Szépen vagyunk! Kétségbeejtettél az okoskodással! Muchoviecki préposthoz megyek, ő talán más véleményen lesz.

— Elmebetsz hozzá, de akármilyen tanult

és jámbor ember is a prépost, azért még sem fogja a kozákokat a te kedvedért pogányoknak nyilvánítani. Polgárháboru az, ami előttünk áll.

— Es ha idegen népekkel szövetkeznek a fölkelők?

— Akkor szüret! Hanem addig is várj türellemmel!

Ezt a jó tanácsot maga Skrzetuski fogadta meg legkevésbé. Az ünnepségek, a sok ösmérés, akikkel azelőtt olyan jól elmulgatott, most untatták és a terhére voltak. Mélységes bankódás és sóvárgás fogta el. Bodsynski, Lassita és Ursu elutaztak, s most esőnd honolt a városban. A herceg a jószágai ügyeivel bajlódott, s napnap után órákig számoltatta az ispánjait. Katonai gyakorlatot is ritkán tartottak, a tiszteknek a vacsorái pedig, ahol egyre csak az elkövetkezendő háborúról beszélgettek, rettenetesen untatták Skrzetuskit. Odamenekült hát madarakat löni a Solonica nádasába, ahol Solkievskij oly irtózatossz módon megverte a három híres lázadót: Nalewajkót, Lobodát és Krempskit. A küzdelmes harcok nyomai az emberek emlékezetéből és a csatatérről egyaránt elveszték már. Csak itt-ott vetett föl az eke a földből fehéredő csontdarabokat, s a vizen tul ott disztelenkedtek még a kozáksánc romjai, azokat is lassan benőtte már a fű. Ide menekült Skrzetuski az emberek elől, madarat nem igen lőtt, hanem a gondolataiba temette magát. A vizpárak ködéből megdöbbenő hűség-el alakult ki a szeretett leánynak az alakja, akít szive egész melegével, lelke minden sóvárgásával köszöntött, s a zizegő nádasba mélabusan sóhajtott a bánatos vágyakozását. Megjötték azonban a tavasz érkezését jelentő esők, a Solonica kilépett a medréből, a partja egy nagy mocsár lőn, a szabadba alig lehetett kijutni s ezzel aztán vége szakadt a Skrzetuski sátnának s a bánatos merengésének is. Annál erősebben hangzott föl benne az aggdadás szava s tényleg volt is oka rá. A Kurcevicsek úgy ígérték, hogy hamarosan tudnának Bohunon s aztán rögtön Lubniebe jönnék Helenával együtt. Most azonban az

nesztelenül, leengedte a tenger fenekére, ahol a feltámadásig nem lát egyebet, mint a tengerhinár imbolygását.

Luz Terka.

KÜLÖNFÉLÉK.

Beteg.

I.

Kifosztott a rózsabimbó
Illatozó kelyhe,
Álmódásban rengő-ringó
Szűzi szirma, pelyhe.

Nézem, nézem, sohse lézsem
Ilyen virágzóm:
Oh, én letarolt reményem,
Hervadt ifjúságom!

II.

Zajos tömeg közt kóborolva
Szólan csak én vagyok,
Az ifjú kedv csapong s köröttem
Sugárzó fény ragyog.

Én a kifosztott, az elárvult,
A nyomorult beteg,
Valami epédó búbanat
Sorvasztja szívemet!

Keresem lelkem egyensúlyát,
Hiába, nem lelem,
Oh, összedűzött, porba sujtott
Ifjúság, szerelem!

III.

Bágyadt szívünkre láthatatlan,
Miként az árnyék, lopra, lassan,
Halk horlát varázsa száll:
Szinte nyomunkon a halál.

Nem szó álmat a szív sznreimo
És nem kutat a fáradt elme,
Miként az őszi alkonyat,
Borul reánk a pillanat.

Felejtés sűrű fátyolában
Elszenderül a lelkünk lágyan,
Ég tudja, hogy mi van velünk,
Nem szólhatunk, csak könnyezünk.

Herzeg János.

† **Hosszu életű emberek.** Skáliger emlékezik oly emberről Franciaországban, ki 130 évesnél idősebb lévén, még Párisba ment gyalog, bizonyos per tárgyában. Angolországban egy Parre Tamás nevű ember 152 esztendőig élt, Yorkban Tekins Henrik 169 éves korában halt meg, kik közül amaz, t. i. Parre Tamás, nyolcvan éves korában lépett először házas-

eső puhára áztatta föl az utakat, a Sula mindkét partján egy végtelen mocsár terpeszkedett a pusztai helyén, amelyen nem lehetett addig általvergődni, amíg a melegebb nap sugarát föl nem szikszakoztatta. Es addig ott kellett szenvedni Helenának azon a kozaktányán, olyan emberek őrzetere bízva, akikben Szretuski csöppet sem bízhatott, mert durvák voltak és ellenséges indulattal a leány iránt. A magok érdeke is azt kívánta ugyan, hogy az adott szavoknak álljanak, de a Bohuntól való félelem könnyen megmásíthatta szándékukat. A vad kozák különben erőszakoskai is elragadhatta tőlük a leányt, ami különben sem tartozott a ritkaságok közé. A híres fölkelővezér, Loboda is így tett, nekiszegzett fegyverrel kényszerítette Poplinska asszonyt, hogy nevelt leányát, aki pedig rettenetesen gyűlölte őt, feleségül adja hozzá. S ha Bohun tényleg olyan dúsragdag volt, mint hire járt, akkor a kincseiért szívesen cserébe adhatta neki Helenát a kapzsi özvegy. S ha így kijátszotta a szerelmes lovagot, elmenekülhetett Lithvániába, ahová már nem ért el a herceg keze. Szkrzetuskit erre a gondolatra kiverte a láz, dühöngött, mint az éhes farkas, mindössze tizenhat éves, de oly ravasz, hogy túljárt az öreges eszén is. Rzendzianak hívták. Ő szemelte ki Szkrzetuskit a küldetésre s hogy február elmulott s az esők elültével mosolyogva jött meg a március s száradni kezdtek az utak, indult már Rzendzian is. Levelet vitt Helena számára s a tarsolyában papírokat, ténét és tollat. Szkrzetuski nem felede el, hogy ezeknek a holminknak kissé szűkében vannak a Kurceviciek. Rátanította a fiut, hogy kinek mit hazudjon, mondja, hogy Csehrinbe igyekszik, a küldője nevét azonban hallgassa el. Tartsa nyitva mindakét szemét, kémleljen ki mindent, de legfőként azt, hogy hol jár és mit csinál Bohun? Rzendzian mindent megígért, ferdén a fejébe csapta a sapkáját és fűtyörészve utnak indult. (Folyt. köv.)

ságra is. Ez a Parre Tamás 1483-ban született, tehát Luther Mártonnal egy és ugyanazon esztendőben. Egy Lauren nevű ember Skóciában 140 esztendőt élt; Czorsen Péter bánati magyar, amint azt *Bécs* Károly lelkész az Arad és Vidékében közli, 180 esztendőt élt. Sőt ami több, egy ugynevezett Johannes de temporibus, magyarul Idős János nevű ember, aki Nagy Károly oszászárnak fegyverhordozója volt, nemcsak őt, hanem az ő családjából származott egész oszászári házat túlélté és II-ik Lothár német oszászár idejében élete 360-dik esztendejében halt meg. Decius római császárnak, ki Kr. után 249–251. urakodott, hét testvére, ugymint Márk, Márcián, Diénes, János, Serápión, Konstantin és Vince, szinte igen hosszú életűek voltak; közülök mindegyik elérte a 3.5 éves kort, sőt némelyik a 370-ik életévét is megérte. Themistocles, ki 107 évet élt, örömet fejezi ki a fölött, hogy életét a tudományoknak szentelhette; de azt tájálta, hogy midőn sok tanulásának hasznát veendő, bölcsen is kellene élni: akkor kell meghalnia.

† **Tisztességtelen verseny — a virágok közt.** A gyümölcsök megtermékenyítése legnagyobb részét a virágokra szálló méhek közvetítésével történik és ha a fák virágzása esős időben történik, amikor ezek a kis szárnyasok alig szorgalmatoskodnak, gyenge lesz a gyümölcs-termés. Az esős időn kívül még egy másik okra mutatott rá Lindemann (Moszkva); nevezetesen a gyümölcsösben levő, kora tavasszal viritó cserjék virágát jobban szeretik a méhek, mint a gyümölcsfákét s így ezek nem teremnek eleget. Lindemann éveken át tapasztalta, hogy egy gyümölcsösben, melyben sok májusia-bokor volt, ennek erős illatu virágát a méhek folytonosan körülzsongták, míg a gyümölcsfákat elkerülték. Ennek folytán azután a gyümölcs-termés bizony gyenge volt. Célzerű tehát a gyümölcsökből ezeket a korán virágzó, bódító kis cserjéket, a hasznos gyümölcsfák veszedelmes versenytársait eltávolítani.

† **Százszázévi világitó tornyok.** Párisban most olyan eszközzel kísérleteznek, amelynek az a rendeltetése, hogy utóán történő szerencsétlenségek alkalomával minden segélynyújtáshoz való szert rendelkezésre adjon. Ha valakinek az utóán valami baja történik, ha elgázolják, vagy esős következtében csonttörést szenved, vagy a legtöbb esetben nagyon sokat kell túrnia, amíg a megfelelő kezelésben részesülhet. E miatt a testi sérülés gyógyulása természetesen halasztást szenved, sőt néha meg is hiúsul. Különösen fájdalmas lehet a szerencsétlenül járt embernek, ha hozzá nem értenek a kezek és karok viszik a legközelebbi kórházig. Ezen az állapotban fognak segíteni az *utcai világitó-tornyok*. E tornyok négy méter magasak s a rajtuk elhelyezett lámpa már messziről megvilágítja a készüléket. A torny belsejében minden szükséges mentő-eszköz megtalálható: hordozható ágy, minden rendbeli kötszerek stb. Van azonkívül minden tornyban telefon is, melylyel a legközelebbi kórházból segélyt lehet kérni. A torny külső oldalát reklámóciókra használják föl s az ezekből beelőző pénz szolgálja a készülék költségeinek a fedezésére.

† **Angol-német konfliktus.** Egy szál angol-utazó és kilenc német között olyan konfliktus támadt, mely a külügyi hivatalok megkerülésével egészen magánjellegű, de igen praktikus megoldást nyert. Az utazó angol a müncheni pályaudvaron másik vonatra akart átszállani s podgyászát átadta egy bérszolgának, hogy ez mindaddig vigyázzon a bőröndökre, míg a másik vonat berobog és a beszállás ideje elérkezik. A kivételről nem bőkezű angol kevesebbet szánt ezért a bérszolgának, mint a mennyit ez követelt és a tisztelleres árdifferencia fölött folytatott vitakozás közben a vonat elindult és az angol visszamaradt. Bosszankodva bár, de kénytelen volt betérni a városba s míg a társaskocsi valamelyik szálló felé vitte ezalatt egyre-másra szidia a németeket, akik az angol utazóktól élnek. Az utitársak egyike megszokta a szidalmakat és a bizonyos csattanó befejezéssel veletlét véget az angol monológjának. A németek, ugy látszik, nem rajonganak valami túlságosan az idegenforgalomért.

† **A tudományos baklövés.** Nagy feltűnést kellett nemrégiben az a hír, hogy egy berlini professzor, névszerint dr. Schüller: felfedezte a rákbetegség bacillusait. Ez a felfedezés az orvosi tudomány egyik legnagyobb diadalának volt tekintendő, mivel hogy a fölismerés lehetősége: a gyógyítás lehetőségének első stádiuma. A szerencsés német professzor nagy horderejű felfedezésének a történetét tehát nem rejteheti véka alá, hanem a lehető legnagyobb részletességgel beszámolt mindazokról a mozzanatokról és tünetekről, amelyeket eredményes kuzatásai és

kísérletei közben észlelt. Elmondta, hogy azon a rákpreparátumon, amelyet ő éterikus olajjal kezelt: apró kis testecskéket vett észre, amelyek meglehetősen szabálytalan alakúak és amelyeknek keletkezése a rákos felületen nem lehet más, mint a rákbetegség csirája, annak végső oka, vagyis: a rákbacillus. Dr. Schüller tanár készségesen vállalkozott a szakértők ellenőrző bizottsága előtt bemutatni és demonstrálni a tudomány ezt a legújabb vívmányát. A szakértő bizottság meg is győződött arról, hogy a professzor urnak részletező leírása a valóságnak teljesen megfelel, egyúttal azonban azt is konstataáltak a bizottság tagjai, hogy azok az apró testecskék, melyeket a berlini tudós rákbacillusoknak nézett: apró részecskéi annak a — paratadugónak, mely az éterolajos üveget lezárta.

Dr. Schüller tudományos baklövése kedvező alkalmat arra, hogy rivális körökben itt jó, ott rossz vicceket gyártsanak a pörüljárt tudós számlájára. Így például akadtak olyanok is, akik hibáztatták a német tanárt azért, hogy az általa fölledezt rákbacillusokból miért nem csinált kulturákat. Ki tudja — mondják az illetők — nem-e sikerült volna ez által, ha nem is a rákbetegséget gyógyítani, de legalább jutányosabbá tenni a paratadugók gyártását.

† **Indus tanszék.** A *verkeleji* egyetemen, Kalfornia-ban, különös tanszéket állítottak föl; az indiai antropológiának emeltek katedrát s az első tanár egy *Kröber* nevű német származású ember lett. E katedrán a régi indus törzsek hagyományait, legendáit, nyelvét gyűjtik össze és adják elő tudós rendeztebe szedve.

KÖZGAZDASÁG.

A máramarosi háziipar.

— Hegedűs Sándor leirata. —

Budapest, szeptember 7.

A máramarosi kiállítás alkalmából az ott jelen volt miniszter, a képviselők és megyei érdekeltek közreműködésével szakértekezlet is volt, amelyen Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, levonván a kiállítás tanulságait, előszóval már kifejtette, hogy mit tart szükségesnek a máramarosi háziipar föllendítése érdekében. Hogy a lelkiismeretes miniszter milyen komolyan vette ezt a kérdést, milyen fontosnak és főleg sürgősnek nézte megoldását: igazolja az a körülmény, hogy ma már Máramaros vármegye iparfejlesztő bizottsága előtt fekszik a miniszter terjedelmes leirata, melyben a legnagyobb elismerésre méltó módon számol be, milyen intézkedéseket akar tenni s milyen intézkedéseket tett máris a máramarosi háziipar föllendítése érdekében. Ez a miniszteri leirat, melynek bő kivonatát máramarosi levelezőnk becsajította rendelkezésünkre: amilyen gazdag reménységet vizs Máramarosmegyének, olyan fényes bizonyossága Hegedűs Sándor hazafias tevékenységének. De egyúttal őszinteségének is. Mert a miniszter nem udvariaskodik, magyarosan kimondja a máramarosi háziipar minden fogyatékoságát, hogy aztán a legmesszebb menő intézkedésekkel helyezze kilátásba a biztos orvoslást.

A miniszter leiratában különösen három iparágra nézve nyilatkozik körülményesen, és pedig az agyagiparra, a fonó- és szövőiparra s végül a faiparra nézve. Amit a leirat e három ágról tartalmaz, a következő:

Legkezdetlegesebb az *agyagipar*, amely nem haladt, sőt még a régi állapottal szemben is visszaesést mutat. A hiányokon segitendő, szükséges lesz mindenekelőtt gondoskodni az illető iparosok kellő oktatásáról és rendezéseik tökéletesítéséről. Az elsőt olyképpen oldom meg hogy utasítottam egyrésztől egyik agyagipari szakértőt, szervezzem a legtöbb agyagiparost foglalkoztató községben egy a modern követelményeknek megfelelő fazekasműhelyt, másrészt gondoskodjék arról, hogy az illető községben a fazekasok igényeinek megfelelő oly közös égetőkemence építtessék, amelyben az összes ottani fazekasok telváltva készítményeiket égethessék. Ezenkívül utasítottam a kirendelt agyagipari vándortanítót, hogy az így szervezendő és berendezendő műhelyben oktassa be telváltva az ottani fazekasokat újabb, izlesebb formák, jobb mázak készítésére és az égetésre. — megjegyezve hogy a készítményeknél arra kell tekintettel lennie, hogy más alakú és jellegű tárgyakat készítsenek az ugcsoai- és ismét másokat a máramaros-megyei fazekasok, sőt lehetőleg úgy, hogy más és más tárgyakat készítsenek az egyes családok, hogy így minden vidéknek a maga sajátos és jellegzetes háziipara legyen.

A második, de a legnagyobb kiterjedésű háziipari foglalkozás a megyében a *fonó- és szövőipar*.

Legnagyobb hiánya a vármegye fonó-szövő háziiparának, hogy nincsenek megfelelő szövőszékai, minek következtében a készítmények még technikaiilag sem kiigástanak. E hiányon csak megfelelő szövőszékek adományozásával lehetvén segíteni, ezt készítményekkel engedélyezem, ha garanciák van az iránt, hogy az illetők a szövőszékeket állandóan üzemben tartják. Erre nézve tehát tegyen az iparfejlesztőbizottság hozzám konkrét előterjesztést, névszerint jelölje meg azon háziiparosokat akiknek szövőszékek volna adományozandók. Második hiánya a készítményeknek — még pedig a különböző mintázott szőtteményeknél éppen úgy, mint a szőnyegeknél — hogy nem nyilvánul bennük fejlettebb, azaz finomabb jelzés, hiányzik a felhasználható motívumokban a rajz ismerete, azaz mintáik csekély kivétellel nagyon kezdetlegesek, s elhagyva a régi, igen becses és érdekes népies motívumokat, művészi értékkel egyáltalában nem bíró újakkal akarják azokat pótolni. E hiányon segítő, *gondoskodni fogok az ottani népies motívumok összegyűjtéséről és megfelelő feldolgozásáról*. Arra nézve, hogy ez irányú kezdeményezésem sikeres lehessen, szükségesnek tartom, hogy a vármegyében található régi, tehát az előző századokbeli mintákat a bizottság lehetőleg mielőbb *egybegyűjtse*, amelyeket feltalálhat egy-egy régi szőnyegen, párnán, törülközőn, ágyneműn, ruhán, kancsón, szóval, a nép által használt tárgyakon, néhol a templomokban, másutt a nép házaiban. Ezek államköltségen megvásárolandók.

Mennél gyorsabban végeznék el az iparfejlesztő bizottság ezt a feladatát, annál gyorsabban jutnék én abba a helyzetbe, hogy az egybegyűjtendő motívumokat feldolgoztassam, ezek révén új mintákat készíthetsek, melyeket azután a háziiparosok rendelkezésére bocsátanék.

Ezzel az említett hiánnyal szorosan összefügg különösen szőnyegszővésnél a felhasználható nyersanyag nevezetesen a gyapju minősége és a festés. Itt is sok a kívánni való. A hiányokon segítő, gondoskodni kell jobb minőségű nyersanyag beszerzéséről és oly festési eljárásról, mely a szőnyegek régi becsét és értékét visszaadja. Az előbbi úgy volna szervezendő, hogy a szükséges nyersanyag közösen szereztessék be, úgy hogy az egyesek kisebb részletekben vehetnék át az általuk szükségelt mennyiséget; az utóbbira nézve pedig testőrlő kellene gondoskodni, aki kötelezettséget vállaljon az iránt, hogy csak nővérei testőrnőivel foglalkozni kezdjen, az előbbi célra hajlandó vagyok megfelelő szervezet alakítása esetén a szükséges forgó tőkét engedélyezni, az utóbbira nézve pedig készséggel engedélyeznék az illető testőrnők mérskélt évi segélyt, sőt ha berendezésének korszerűbbé tételére műhelyének némi kiegészítésére enne szükség, az elől sem zárkoznám el.

Hátra volna még a nagyban üzbötő háziiparágak közül a *faipar*, melynek tanulmányozására speciális szakértő utazza be ez idő szerint a vármegyét, hogy megállapíthassa, mely községekben minő ágait lehetne-e háziipari foglalkozásnak üzni és mily eszközök szükségessége hozná. Addig is, míg eziránt az érdekeltséget tájékozhatnám, csak nagy általánosságban kívánom jelezni, hogy igen jól fejlődő foglalkozás lehetne egyrészt a kocsijáratához szükségelt fűrészeknek légyártmányokká való feldolgozása, nemkülönben az építőipar fellendülése esetére a nyers ajtó és ablakok készítése, az őr-butorok favázainak gyártása, bot- és esernyőnevek készítése, mind lövegek, amelyekben a szükséglet az egész országban állandó, sőt amelyekből — kellő szervezet esetén — nagy kivétel is lenne biztosított. A főkellék azonban a kellő szervezet, t. i. megbízható vállalkozók kell ezekre keresnie a bizottságnak, és ha ezekre szert tett, szükséges esetén készséggel nyújt azoknak megfelelő erkölcsi és anyagi támogatást.

Mint hogy egyáltalán messzebb menő akciókat tartanék szükségesnek, hogy a dolgozni tudó és dolgozni akaró lakosság lehetőleg állandó foglalkozás-hoz, illetve kenyérkereset-höz jusson: szükségesnek tartanám, ha a bizottság a szövőipar tömegtermelő részéhez oly munkaadót keresne, aki kötelezze magát, hogy állandóan néhány száz háziiparos foglalkoztat rendszeresen ellátja őket nyersanyaggal és átvészi készítményeiket, melyeknek forgalomba hozataláról ő maga gondoskodik. Ez esetben is készséggel helyezem kiállításba legmesszebb menő támogatásokat részére, azonfelül, hogy a szükséges szövőszékeket az illetőknek magam adományoznám.

Mindezekből meggyőződhetik a bizottság, hogy a vármegye ipari viszonyainak javítása tekintetében — a rendelkezésemre álló eszközök korlátai között — a legmesszebb menő támogatás nyújtására vagyok hajlandó, természetesen csak úgy, ha ezzel a célt biztosítva látom. A bizottság tevékenységétől függ tehát most az eredmény, mennél nagyobb tevékeny-

séget fog kifejezni, annál nagyobb mérvű leend az általam nyújtható támogatás.

Hegedűs, s. k.

Hetiszemle.

Budapest, szeptember 7.

Gabonázlet. (Reich Jenő tudósítása.) Az időjárás e héten egészen őszies jellegűt öltött. Már a hét elején hőseges csapadék állott be, mely később is tartott, e mellett erősebb légáramlatok a hőmérséklet tetemes eszkkenését vonták maguk után. A tengeri terméskilátásai kedvezők, habár némely vidéken a szárazság folytán gyengébb a várható eredmény. Egyes helyeken a törést már megkezdték. A vízállás keveset változott. A külföldön ugyancsak nagyobbára borus és hűvös volt az időjárás.

A külföldi piacok üzletmenetét illetően, a forgalom tartósan gyenge és az árak csak csekély változásoknak vannak alávetve. Amerikában a farmerek nagy hozatai és így a látható készletek tetemes emelkedése (a Bradstreets jelentése szerint e héten ca. 2 millió bushell) lánghatott, annál inkább, mert a mult heti elszállítások eszkkenek, később azonban ismét javulás állott be. Egenylegként az árviszonyok azonban mégis valamivel olcsóbbak. Angliában a vevők tartózkodók voltak és az árak csak nehezen tartottak. Franciaországban a hangulat valamivel szilárdabb volt. A terméseredmény felől úgy látszik még mindig nincsenek tisztában és a Leeselek 36 és 105 millió hektoliter között váltakoznak. A német piacokon nem volt egyöntetű irányzat. Az üzlet dacára a nagyon gyenge terméseredmények, a külföldi, főleg az amerikai kínálat szerint igazodik, mely ez idén hivatta van Németország szükségletének nagyobb részét lefedni és a szerint hol lángha, hol szilárd volt az irányzat; egyenlegként valamivel szilárdabban zárulnak. Az orosz kínálat tartósan jó. Németalföld és Belgiumban gyenge forgalom mellett a hangulat csendes maradt.

Nálunk az üzleti forgalom mérsékelt maradt. Kenyérmagvak alig változtak és takarmánycikkék közül csak zab drágább. A szeptemberi felmondások e héten kezdődtek; szállításra eddigelő bejelentettek 58.000 métermázsza tengerit, mely nagyobb részében átvételre talált és 5000 métermázsza repcőt.

Az üzleti forgalomról e héten a következőket jelenthetjük:

Buza az egész hét folyamán csendes maradt. A kínálat a hét elejével bővebb volt ugyan, a malinok azonban jobb érdeklődést tanúsítottak. Később a kereslet gyengébb lett de ugyanezen arányban eszkken a kínálat is, emöggyva az áralakulás különböző befolyás nélkül az egész hét folyamán változatlanul tartott és csak a zártai visszaesés folytán mutatkozott 5—7½ fillér eszkkenés. Szállítási ár különösen egyes malinoknál, melyek átvételével vannak elfoglalva továbbra is előnyben részesült. Az össz-forgalom, melyen néhány nagyobb tétel szerb árú is részesedik, 180.000 métermázsza. A heti hozatalok össz-szege 243.000 métermázsza, ebből 14300 métermázsza ment tovább.

Rozs csak mérsékelt volt forgalomban és csak kisebb tételekben talált a fogyasztásnál és részben elszállítási céokra elhelyezést. Az árak e mellett 5—10 fillért vesztettek és minőség szerint 6.50—6.65 között alakulnak budapesti paritásra és 6.75 koronáig időre helyben. Nyíri származékokban az üzlet ugyancsak korlátolt. Nagy-károlyban átvendölög 5.92½—5.95, Debreczenben 6.—6.05 koronáig fizettek. Nyiregyházi relációk iránt ellenben jobb volt az érdeklődést míg kínálat eme viszonyiatiokban alig van. Inkább névlegesen jegyzünk Nyiregyháza 6.15 koronával.

Árpa (takarmány- és hántalási céokra) teljesen változatlan maradt. Hízalók épp úgy mint gyárosok csak korlátolt beszerzéseket eszközöltek és helyben 5.80—6.10 koronáig fizettek. Szerb árú elváltoltan 5.70—5.74 K. 3 hóra adottot el. Sőr- és malátárpákban állomásokon átvéve csak néhány kisebb tétel belöldi fogyasztásra kelt el, míg az export télen. Jó középminőségű felvidéki arpa a 6.70—7.—, erőteljes tiszavideki arpa 6.—6.60 koronán kelt el. Alárendelt és gyengébb árú csak takarmányárpa gyanánt értékesíthető.

Zab mérsékelt volt kínálva, míg a kereslet valamivel jobb volt. Az irányzat így — egyébként a határidő-zab emelkedése folytán is — szilárdan alakult és különösen merkantíl-árú javulhatott 10 fillérrel. Szin és tisztaság szerint 6.40—6.75 koronáig jegyzünk helyben.

Tengeri csekély érdeklődés mellett lángha volt és 5 fillért vesztett. A hét kezdetével még 5.25 koronáig volt elérhető, utóbb csak 5.15—5.20 koronát fizettek. Tiszavideki állomásokon átvéve szőrványosan fordul elő tüzet.

Olajmagvak: Káposztarepec készíru üzletellen és névleg 13.25—13.75 koronát jegyez helyben. Káposztarepecét 1902. augusztusi 12.75 koronán kínálnak. Vadrepce 7.—7.50 korona, gomborka jobb kínálat mellett 12.50 korona. Lenmag el van hanyagolva 15.25—15.75 korona helyben.

Hüvelyesek: Bab tartósan lángha és alig van érdeklődés. Az árak így ismét eszkkennek és circa 25 fillért vesztettek. Trieurüzött aprózemű bab az Győngyös-Félergháza 8.75, gömbölyű bab Baja-Mohács-

Zomboron 7.70—7.75, Székesfehérvár 8.25—8.30, barnabab Kalocsán 6.65, Nagy-Károlyban 6.40 koronán jegyez.

Ipar és kereskedelem.

As iparosok munkája. Az Országos Iparegyesület a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett a magyar iparnak állami munkával való ellátása tárgyában. Az érdekes és alaposan megokolt memorandum szerint az országos földadatok közé tartoznak a régebben tervbe vett különböző vasutak és csatornák kiépítése és az egyes vidéki központokon tervezett középítkezések. A fővárosban ugyancsak országos érdekű földadatok volna a teherpályaudvar létesítése, a központi pályaudvar kőrdesének megoldása, esetleg a nyugoti pályaudvar kihelyezése, a téli kikötőnek létesítése, a közraktáraknak megfelelőbb elhelyezése és a ferencvárosi Dunapart fölszabadítása, a műgyetem, a miniszterelnöki palota, az új nemzeti színház föllépítése és más sűrűgő középületek létesítése stb. Ezek mellett azután a helyi földadatok tekintetében minden törvényhatóság megállapíthatná a maga programját (utak, hidak, középületek), mert a főváros mellett a vidéki ipar arányos igénybevételére is kellő figyelemmel kell lennünk. A tervbe vett középítkezések foganatosítása nemcsak az iparosokon segítené, hanem amennyiben túlnyomó részük a kultúra és a közforgalom fejlesztésére van szánva, azok révén általános haladásunk és közgazdasági fejlődésünk szempontjából is nagy szolgáltatást tehetünk hazánk közgazdasági föllendülésének.

Kiállítás Nagyváradon. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület szeptember 26-ikán sajtóli kiállítást és vásárt rendez. A kiállítás a szüretelési eszközöket gyakorlati módon is bemutatja. A kiállításra való bejelentések 18-ikáig történhetnek a Biharmegyei Gazdasági egyesület titkárnál Nagyváradon.

Vaskereskedők kongresszusa. Testületük szervezésére és iparuk föllendítésére ma délelőtt az újvárosi nagytérben kongresszusra gyűltek össze Magyarország vaskereskedői. A gyűlésnek, amelyen a kereskedelmi minisztériumot *Abonyi* Emil miniszteri tanácsos és *Péterffy* Lajos osztálytanácsos képviselte, nagy eredménye az, hogy megalakult a magyarországi vaskereskedők országos egyesülete. A kongresszust *Kiss Ernő* nyitotta meg rövid üdvözlő beszéddel és utána *Abonyi* Emil miniszteri tanácsos szorosított kivált a vaskereskedőknek szervezkedésük-höz. *Biró* Armin az előkészítő-bizottság nevében szólott a tömörülés szükségességéről és indítványára a kongresszus kimondta, hogy megalakítja a vaskereskedők egyesületét. Elnök lett: *Kiss Ernő*, elnökhelyettesek: *Frey* Ferenc, *Andrényi* Károly, *Kovács* Béla, főtitkár: *Krausz* Zsigmond, ügyvivő titkár: *Biró* Armin. Jegyző: *Jeremiás* Rezső, jogtanácsos: dr. *Gonda* Dezső, pénztáros: *Németh* Károly Géza, ellenőr: *Komásky* Ede, háznyag: *Arányi* Géza. Választottak azonkívül 12 fővárosi és 12 vidéki választmánytagot. A kongresszust holnap délelőtt folytatják.

A kongresszus tagjai este lakomára gyűltek egybe. Az első felkőszöntő *Heinrich* Ferenc elnök a királyra mondotta majd a kereskedelemügyi kormány jelenlevő képviselőit *Abonyi* Emil miniszteri tanácsost és *Péterffy* Lajos miniszteri osztálytanácsost éltette. *Abonyi* Emil pohárkőszöntőjében kijelentette, hogy a kereskedelemügyi kormány örömmel üdvözlí a hazafias mozgalmat és támogatni kész a törekvéseiben. *Borsosky* Soma miniszteri osztálytanácsos az Erdélyi Kárpát-Egyesület nevében csatlakozik e mozgalomhoz, annál inkább mert a vaskereskedők lehetővé teszik az egyesületnek, hogy a székelvöldön a házi vasipart meghonosítsa. Ezután még több felkőszöntő mondottak.

A Nemzeti Baleset-Biztosító Részvény-Társaság folyó évi augusztus havában 758 drb baleset-biztosítási kötvényt állított ki, amelyek halálesetre 6.827.215 korona, rokkantság esetére 10.826.915 korona és mulékony kereseképtelenség esetén 5058 korona napikártalantásra biztosított összegrőlszólának. Ugyanez idősak alatt összesen 652 balesetet és pedig 8 halálesetet, 53 rokkantsági esetet és 691 mulékony kereseképtelenségi esetet jelentettek be fentnevezett társaságnál.

Menetrend - változások. Szeptember 16-ikától kezdve a jelenleg Budapest és Balaton-Szt.-György, illetve vasár- és ünneppapokon Budapest és Nagy-Kanizsa között közlekedő 211. és 212. sz. személyvonatok csak Budapest és Székesfehérvár között maradnak forgalomban. Indulás Budapestről 4 óra 25 perkor délután, érkezés Székesfehérvárra 6 óra 21 perkor este; indulás Székesfehérvárról 7 óra 6 perkor reggel, érkezés Budapestre 9 órakor délelőtt.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt) hatósági közvetítő üzleti jelentése.) Mult heti jelentésünk óta a budapesti piac megélénkült, mert a hűvös időjárás folytán a nyaraló lakosság legnagyobb része már visszatért a fővárosba és így a fogyasztás szemmel láthatólag megnagyobodott. Az érdeklődés még mindig léteppen a különböző gyümölcsfélék felé fordul,

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 7. (Zsarnok) A tözsde a Mac Kinleyről szóló hírek és a vasipar helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentések dacára nyugodt hangulatban nyit meg. Az a körülmény, hogy a tözsdenek általában nagy engagemen-termei nincsenek, azt eredményezte, hogy a tözsde általános irányzata aránylag tartózkodó maradt. Csak bányaeirékekben voltak ingadozások, mert hírek jöttek az amerikai kőszén-kivitelről. Járadékok csönsek, bankokban nincs bevétel, Kanadai és transvaali vasuti részvények bgyadnak. Zárhat után vasutak és járadékok szilárdok voltak. Bankamatláb 21/20.

Berlin, szeptember 7. (Zsarnok) 4 2/10-os papírajradék 98.60. 4/10-os osztrák aranyajradék 101.50. Elbavölgyi vasut 131.50. Magyar koronajradék 93.75. Osztrák-magyar államvasut 135.25. Bessa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.85. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.80. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 174.25. Általános villamosági Edison 180.—. Gelsenkirchen 173.50. Laura-kohó 182.50. 4 2/10-os ezüstajradék 98.60. 4/10-os magyar aranyajradék 100.—. Osztrák hitelrészvény 196.25. Déli vasut 21.—. Károly Lajos vasut 102.25. Orosz bankjegyek 216.45. 4/10-os uj orosz kölcsön 96.—. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 98.90. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 150.75. Harpeni 155.25. Az irányzat szilárd.

Berlin, szeptember 7. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4/10-os magyar aranyajradék 100.—. Magyar koronajradék 93.75. Osztrák hitelrészvény 197.—. Osztrák-magyar államvasut 133.—. Déli vasut 21.—. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz 216.45. Buschtchradai —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 7. (Zsarnok) 4 2/10-os papírajradék —. 4/10-os osztrák aranyajradék 101.65. Magyar koronajradék 93.80. Osztrák-magyar bank 117.70. Déli vasut 21.10. Elbavölgyi vasut 117.80. Londoni váltóár 204.17. Bécsi bankjegyek 112.—. Villamos részvény 122.—. 3/10-os magyar aranykölcsön —. 4 2/10-os ezüstajradék —. 4/10-os magyar aranyajradék 100.05. Osztrák hitelrészvény 196.90. Osztrák-magyar államvasut 133.20. Eszaknyugati vasut —. Bécsi váltóár 85.85. Párisi váltóár 810.25. Uno bank —. Alpesi bányarészvény 200.—. Az irányzat nyugodt.

Hamburg, szeptember 7. (Zsarnok) 4 2/10-os ezüstajradék 98.40. 1860. sorsjegy 141.10. Déli vasut 20.75. 4/10-os osztrák aranyajradék 101.40. Osztrák hitelrészvény 196.90. Osztrák-magyar államvasut 132.75. Olasz járadék 98.70. 4/10-os Magyar aranyajradék 99.70. Az irányzat gyengült.

Páris, szeptember 7. (Zsarnok) Osztrák-magyar államvasut —. 4/10-os osztrák aranyajradék 103.—. Osztrák Landerbank —. 3/10-os francia járadék 101.85. Ottomanbank 526.—. 3/10-os francia járadék 101.87. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4/10-os magyar aranyajradék —. Párisi bankrészvény 1087.—. Olasz járadék 98.90. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézet részvény 1201. Török dohányrészvény 310.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 7. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82—84 fillér. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehez páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 90—92 fillér. Fiatal közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillér. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillér. II. Magyar szedett: Nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. III. Romániai: Nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. V. Szerbiai: Nehez (páronként 290 kilogramm felüli súlyban) 90—91 fillér. Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillér. Sertésállomány 1901. szeptember 5. napján volt készlet 46.025 darab. — 1901. szeptember 6. napján felhajtott 386 darab. 1901. szeptember 6. napján elszállított 529 darab. 1901. szeptember 7. napjára maradt készletben 45.882 darab.

Napirend.

Naptár. Vasárnap, szeptember 8. — Római katolikus: F. 15. Klausz. — Protestáns: F. 14. Korbin. — Görög-ortodox: (augusztus 26.) G. 14. Adrian. — Zsidó: Elul 24. — Nap két: 5 óra 13 percek. — Nyugszik 6 óra 8 percek. — Hold két: reggel 0 óra 21 percek. — Nyugszik: délután 3 óra 30 percek.

A műszerek nem fogadnak. Nemzeti Múzeum. Régiségtár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiában d. e. 9—1-g. Iparművészeti múzeum az Üllői-úton nyitva délelőtt 9—1-g.

Telogramiai iparmúzeum az d. e. 9-től 1-g.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Közelkedési Múzeum délelőtt 9—12-g. Az Akadémia Goethe-szobája zárva.

Múzeumi könyvtár zárva. Akadémiai könyvtár zárva.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—8-g.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés árusítóeszközei) a városi ipar-csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külügyi kiállítások központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Sternberg Armin és Testvére es. és kir. udv. hangszergyár központi főraktárban Kerepesi-ut 36. cimbalmok, hegedűk, fuvókák a minden más hangszer jutányos árban szereshető be. Kűtön zongoratermek a Kossuth Lajos-utóban (a Károly-körút sarkán), hol zongorák és pianinok kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zala köcsön Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elnökö: Toinay Lajos, vezérigazgató: Bunke Gyula. Központ: VI., Andrassy-ut 5. Magyar kir. szab. osztály-sorsjáték felelősüti helye: IV., Koronahereget-ut II. Kézi zálogüzletek: IV., Károly-körút 18.; IV., Koronahereget-és Zsibárus-utca sarkán; VII., Király-utca 57.; VIII., József-körút 2.; VIII., Üllői-ut 6. sz.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Leány- és fiúbiztosítvány-intézet. Budapest, VI. Tere-körút 40—42. (az intézet saját palotájában). Az intézet vagyonja 1900. december 31-én 6,717,255:21 korona. Eddig kifizetett biztosított tőke több mint 6,000,000 korona. Ezen intézetnél gyermekek a legelőnyösebb díjtételek mellett 1000 koronától korlátlan összegig biztosíthatók.

Kivonata hivatalos lapból.

— Szeptember 7. —

Kinevezések. A miniszterület a fővárosi közmunkák tanácsánál sorrend szerinti kielégés folytán megüresedett és a kormány kinevezésének fenntartott tagsági állásokra báró Harkányi Frigyes, a főrendiház örökös tagját, dr. Fascho-Moys Sándor belügyminiszteri miniszteri tanácsost és kislaludí Liphth Sándor udvari tanácsost és a József-műgye-tem ez idő szerinti rektorát újra kinevezte; — a miniszterelnök a fumei és magyar-horvát tengerpartú királyi kormány-zóságához dr. Dárday Dezső fumei rendezvénykülső albirót miniszteri segédtitkárrá, Manasteriotti Heliodor miniszteri segédigalmozott miniszteri fogalmazóvá, dr. Horváth Ödön fizetés-ten miniszteri segédigalmozott pedig fogalmazó miniszteri se-gédigalmozóvá; — a belügyminiszterület ideiglenes vezetése-től megbízott miniszterelnök dr. Blum Ödön belügyminiszteri segédtitkárrá közegészségügyi felügyelővé, Horváth Sándor orszá-gos levéltári tisztát az országos levéltárhoz fogalmazóvá; — a kereskedelemügyi miniszter a postatakarékpénztár szem-élyzeti létszámába Duma Béla segédigalmozott fogalmazóvá, dr. Deschán Achil segédtisztet segédigalmozottá és Bahr Vil-mos díjnokot segédútszó; — a vallás- és közoktatásügyi mi-niszter Gaál János tiszlelaki állami elemi iskolai tanítót a dobsina-gölnicevölgyi állami elemi iskola-áoz áthelyezte és Gö-mörly Mihály meg Pech Zsella okleveles tanítót, illetve ta-nítónőt a dobsina állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, illetve tanítónővé, Matusch Pál, Lechnitzky István és Szuk-novics Mária okleveles tanítókat, illetve tanítónőt a nagy-rőcei állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónővé, Trumits Márk okleveles tanítót a csemeti községi elemi iskolához rendes tanítóvá; — a m. kir. kincstári jog-ügy igazgató Kopper István díjnokot ideiglenes minőségű kö-zelési gyakoronokká a kincstári jogügyi igazgatóságához; — a kaposvári pénzügyigazgatóság új. Szalay József szigetvári lak-ost a szigetvári adóhivatalhoz ideiglenes minőségű gyakor-onokká nevezte ki.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszterület ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Szepes vármegyében a husafalvi anyakönyvi kerület székhelyét véglegesen Mátyásfalvára helyezte át; továbbá a kubachi anyakönyvi ker-ületbe hűgch Árpád segédjegyzőt anyakönyvezető helyettesé; Nyitra vármegyében a sasvári anyakönyvi kerületbe Csizsek János tanító, továbbá az ó-turaba Erdős Antal segédjegyz-őt, a belpataki Vrabel Pál segédjegyzőt, a nyitra-novókiba Gyermek Gyula segédjegyzőt, a nemes-panniba Jankovics Imre segédjegyzőt, a kutiba id. Mendelk Reszó okleveles jegyzőt, a tardoncsédbi Kovács József okleveles jegyzőt, a krajnaiba Babulcz János jegyzőt írnokat, a napcsaacsiba Ferenczi Hugó segédjegyzőt és végül a privigyebe Uskert János okleve-les jegyzőt anyakönyvezető helyettesekévé nevezte ki és az utóbbi négy kivételével valamennyit a házassági anyakönyvi vezetéseivel és a házasságkötésnél való közreműködésével is megbízta. Továbbá Úgocsa vármegyében a halmi anyakönyvi ker-ületbe Pogány Dezső segédjegyzőt anyakönyvezető helyet-tesévé nevezte ki és őt a házassági anyakönyvi vezetésével és

a házasságkötésnél való közreműködésével is megbízta; Heves-vármegyében a gyöngyös-solymosi anyakönyvi kerületbe pedig Kovács István segédjegyzőt, az ujfőrézfalvi anyakönyvi ker-ületbe Bukta Pál községi előjárót, a szilvési és halotti anyakönyvi vezetésére szorított hatáskörrel, anyakönyv-vezető helyettesekévé nevezte ki. Pályázatok. A pozsegi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi kataszteri, kezelő irodásügyi állásra 14 nap alatt; — a zom-bori pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állásra 14 nap alatt; — a felső-őri járásbírószághoz segédlektoroknyvezői állásra 2 hét alatt; — a bródi és okucanai sóhivatalnál egy-egy só-mázasztási állásra 14 nap alatt; — a székhelyi járásbíró-ságnál telekönyvezetői állásra 2 hét alatt; — a maros-ludasi járásbírószágnál aljegyzői állásra 2 hét alatt; — az aradi pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi fő-igazgatói és több pénzügyi főigazgatói állásra 14 nap alatt, il-letve október hó végeig; — a brassói pénzügyigazgatóságnál pénzügyi bírói állásra 14 nap alatt; — a selmecbányai bányászati és erdészeti akadémiánál a középiskolai, a vasut-és üteptéstanai, víz-és hidépítéstanai tanszékű tanárségi állásra szeptember 28-ig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, szeptember 7.

A maximum keleti Európát igyekszik elborítani, vissza-szorítva Ázsia felé a fekete-tengeri depressziót, míg nyugatról egy új depresszió terjedezkedik Írország felől.

Az idő az északi maximum területén derült és száraz, míg egyébként európaszerte változóan és többnyire csapa-dékos volt.

A hőmérséklet eloszlása változatlan. Nánunk a csapadékok szűnőben vannak. Tegnap már csak az ország keleti részéin és a tengerpart környékén volt többnyire jelentéktelen eső.

A hőmérséklet nem változott. Kiküldés: Változóan, hűvös és elvettve — de inkább csak az ország délnyugati és keleti részéin — esős idő várható.

Vizállás.

Table with columns for Szep. Szept. 8, Szep. Szept. 7, and Szep. Szept. 6. Lists various locations and their water levels.

Most jelent meg és kapható minden könyvkereskedésben.

ZIVUSKA JENŐ:

A BECSÜLETBÍRÓ.

A Telek-díjjal jutalmazott negyvenötös tragédia.

A Nemzeti Színház idei első eredeti bemutatója.

A Fővárosi Színházak Műsora 102-1K SZÁMA.

ÁRA 30 FILLÉR.

Kiadta: LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIAI)

es. és kir. udvari könyv-kereskedő stb. mintával. Ára fizetve 2 kor., kötve 2 kor. 40 fill. Az összes előzetes beki-üldés ecetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkeres-ke-désben, Budapest, Andrassy-ut 21. szám.

ALAPITTATOTT 1901. ÁLLANDÓ ZÁSZLÓGYÁR. Országgyűlési képviselők választási zászlókat, jelvényeket és fényképes választási tollakat legelőcsöbban és leggyorsabban kaphatnak ENGEL A. Hungária-zászlógyárában Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 28. Gyár: VII., Aréna-ut 62. sz. A zászlók kizárólag szintartó gyapjakashmírből készülnek.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 8-án.
Harmadszor:

A becsületbíró.

Szomorujáték 4 felvonásban. Irta Zivuska Jenő.

Személyek:

Viscontí	Ivánfi	Agoston	Pálfi
Julien Bertant	Góth	Bonnevalné	Rózsahegyí
Francesco	Mihályfi	Náthán	Szaosvay
Bálint	Gyenes	Thirsa	Török I.
Bruno	Dossó	Egy hölgy	Demjén
Lorenzo	Mászás	Börtöndr	Gabányi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 8-án.

Másodsor:

Az édes otthon.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Albia Valabregue.

Fordította Helta Jenő.

Személyek:

Amédée	Vendrei	Lucio	Delli E.
Julien Bertant	Góth	Bonnevalné	Hunyadi
Taverny	Tapolcaza	Irma	Bersétei
Chauvel	Bihari	Thérèse	Varsányi
Jean	Gyűző	Marthe	Pécsi P.
Jeanne	Lenkei	Clara	Kürti

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 8-án.

A postás fiú.

(The messenger boy).

Operett 5 képből. Szövegét írta: James T. Tanner és Alfréd Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérey (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzték: Ivan Caryll és Lionel Moncton.

Személyek:

Punchestown	Erdős	Bang, postásfiú	Sziklai
Hooker pass	Mátrai	Nóra	Szoyer
Cosmos bey	Giróthy	Daisy	Dáry M.
Clive Rainger	Paláshy	Lady Panches	Sziklainé
Pott kapitány	Ráthonyi	Mistress Bang	Margó Z.
Stokfisch tanár	Boros	Róza szobaleány	Róza L.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedés** -ben Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és **Andrássy-ut 2.** (Telefon 25-13) sz. a.

NÉPSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 8-án.

A sárga csikó.

Népszínmű 3 felvonásban. Csepregy Ferencről.

Személyek:

Bakaj A.	Szardahelyi	Harasztos	Mátrai
Erzsike	Küry	Gazi	Delli
Csorba	Szabó A.	Bagó	Ujvári
Ágnes	Siposné	Hegedűs	Várdai
Laci, fiúk	Vidor	Bögös	Tollagi
Gelecséri	Németh	Klarinétos	Parányi
Peti	Raskó	Kocakós	Liszóné

Kezdeté 7 1/2 órákor.

ŐS-BUDA VÁRA

Utolsó nap! Utolsó nap!

Ma vasárnap, d. u. 3 órától reggel 4 óráig fényes hivallgatás mellett

Nagy bucsu-estély.

A remek szeptemberi varieté-műsorral. Kapott, a repülő-ballet, a Nagol-oniád stb. fellépéssel.

Nagy amerikai tűzijáték.

6 órákor nagy előadás tíz helyekkel.

Az olasz bersaglieri zenekar hangversenye.

A „Follie-Caprice” vendéjátéka.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza

Sok más szórakozás.

Belpóráj 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden tőzsdében.

A földalatti villamos éjjeli 1/2 óráig közlekedik.

Társaskocsik egész éjjel.

Ős-Budavára 1902. május havában nyílik ismét meg.

Örökítse meg magát

fénykép által!

6 Mignon 50 kr., 3 Vizit 90 kr., 1 Kabinet 80 kr.

Vasár- és ünnepnapokon egész nap nyitva, felvételek még esős időben is eszközöltek.

Rauch Ede fényképész

Budapest, József-körút 51.

Faszakma.

Puhafát termelő cég keres vidéki városba

szakmabeli könyvelőt

ki egyeztetendő ügyes magyar-német levelező és üzleti utazó-sokra is használható. Fizetése 2400 korona. Ajánlatok „S. J. 8407” alatt **Hannenstein és Vogler** (Gaulus és tea) céghez Budapest, Dorottya-utca 9. l. em. intézendők.

KI AKAR = egyéves önkéntes = LENNI?

Minden ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészítésgúkra és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkészett. Születési év közlendő.

Prospektust legyen az bérmentre küld

LICHTBLAU ALBERT

A katonai előkészítő tanf. igazgatója Debreczenben.

Tanbízottság: addel **ORAUGENTZ JÁNOS** m. kir. honvédező-rendes ny. és **MAYER ADOLF** es. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a n.m. vállas- és közk. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Dr. Farkas Gyuláné

felsőbb leánynevelő-intézeté és internátusa

Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 7.

Magasabb tanfolyam a polg. vagy felsőbb leányiskola tananyagát már elvégzett leányok részére.

Magyar német, francia, angol irodalom, esztétika, műtörténet, nevelés-történelem, természetudományok stb. Kezd. szeptember 10-én-Kiváló tanorok.

Előkelő színvonal. **Drezdai rendszer magyar szellemében.**

Felvételek bennlakók, félbennlakók és bejárók.

Kezdeté szeptember 15-én.

Teljes ellátást, ismétlő órákat, zene- és nyelvtanítást oly leányok is nyerhetnek, kik más tanintézetet látogatnak, valamint magántanulók is.

Beiratás naponta 12-1-ig és 3-5-ig.

Felvilágosítással és prospektussal levélileg is szívesen szolgálunk.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Föv. nyári színház
Hétfő	Kaméliás hölgy	Az édes otthon	San-Toy	Angot	Sötétség hatalma
Kedd	Agglégányok	Ocskay brigadéros	Hoffmann meséi	Aranylakodalom	Fekete domino
Szerda	A becsületbíró	Az édes otthon	Milliók a hó alatt	A denevér	Az igmándi kispap
Csütörtök	Endre és Johanna	Ugyanas	Cirkuszélet	Névtelenlevelek	Zaza
Péntek	Demimonde	A feleségem nem síkkes	Bibliás asszony	Szulamit	Cyrano de Bergerac
Szombat	A vasgyáros	Az édes otthon	Jáfet 12 felesége	Now-York szépe	Mártha
d. u. Vasárnap este	A bor	Ocskay brigadéros	Jáfet 12 felesége	Now-York szépe	Felhő Klári Rezervisták

GMEHLING HERMANN

csász. és királyi udvari szállító

bőr- és bőrbutor-gyára

BUDAPEST, VII-ik kerület, Damjanich-u. 6

Bőrszékek, Támlányok, Mappák, Papirkosarak, Kályhaellenzők stb.

Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

Szabadalmak

gyorsan és lelkismeretesen közközzétettek.

Szabadalmak/Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Találmányok finanszírozása és értékesítése.

Védjegyek bejelentőzése. Felvilágosítás díjtalan.

Telefon 56-79.

Hirdetmény.

Hegedűs Bélinak vasmegyei Jánosfa

község határában fekvő mintegy 300 hold területű és nagyobbára szántóföld és legelőből álló birtoka a körmendi kir. járásbírósnál

1901. okt. 1-én d. e. 10 órákor megtartandó nyilvános árverésen, a zalamegyei Hászhágy község határában fekvő, mintegy 700 holdnyi területű szintén nagyobbára szántóföld és legelőből álló birtoka pedig a zalamegyei kir. törvényésékénél 1901. nov. 11-én d. e. 10 órákor megtartandó nyilvános árverésen fog eljutni.

Venni szándékozóknak közlebbi tájékoztatást Dr. Csengely Gyulánál (Budapest, V. Bálvány-utca 18. szám alatt) nyernek.

ÉN ZT

SORSJEGYEKRE ÉS ÉRTEKPAPIROKRA

(visszafizethető tétlenség szerinti kisebb részekben is) bármily összeget igen olcsón ad

Kövy Armin
bank- és váltó-bank- és értékpapír-ügynök
IV. k. Ferenciek-tere 9.
Gróf Cziráky-palota.

BUTOR

minden kivételben, olcsón

részletfizetésre.

Pollák N. Ignác

Budapest, VI., Teréz-körút 23.

Nagy képes árjegyzék 40 fillér.

HONI ZÁSZLÓGYÁR

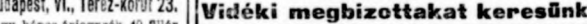
a legkifinomább anyagból készült zászlókat, jelvényeket, választási tollakat és cíkkéket szállít olcsón és gyorsan.

Iroda: IV., Váci-utca 81. - Gyár: VI., Podmaniczky-utca 19.

Vidéki megbízottakat keresünk.

!!Magyar tollal írjon minden magyar ember!!

SCHULER JÓZSEF Első magyar acélírótoll és tollszár gyáranak kitűnő gyártmányai

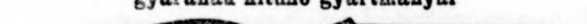

melyeket hazánkban már mindenütt használnak, felülmúlhatatlanok és jóságuknál fogva angol és más gyártmányokkal teljesen versenyképesek.

Különösen ajánlhatók: Dániel Ernőné 554 szám, 530 szám, 532 szám, 408 szám 450 szám, 155 szám, 255 szám, 1896 szám.

Minden papírkereskedésben kapható.

Magyarok pártoljatók.

Ha elegem és tartós cipőt vagy eszaktát daját, vásároljon nálam, minden cipőért 1 évig, minden eszaktáért 3 évig jótollat, ha az általam feltalált ruha-kombinációk helyett, melyet tényleg adok. Vidékre postaköltséggel 30 kr. és portómentesen küldöm. Méreteknek megfelelően, ha bármelyik egy papírtollat, a láb lapját lerakoltnak. Kérje képen árjegyzékem ingyen. Nemteljesítést visszaverem és a pénzét minden levonás nélkül visszavonom.

Főré vix, alma cipő 2.-

Főré megcsás vix, fűző 3.50

Elégáns oroszokk, fűző vagy csinos 3.50

Ösvallér oroszokk, fűző vagy csinos 4.-

Csizmák, valdóli orosz bagaris bőrből 7.-

Csizmák finom borjúbőrű, orcs 8.-

Ösközteti w. fűző csizma, feltűnő olcsón 10.-

Daró csizma, bőrbőrítással, magas 4.-

Hajlamoszima eszaktól, bőrbőrítással 4.-

Hűl szarvasbőr, csinos vagy fűző 3.50

Gyermek bőrfűző csizma 4 évig 2.-

1919

Minden további év 20 kr. többlet.

AGULÁR DÁVID FIA

Budapest, Deák-tér 6. szám.

PARISI NAGY ÁRUHAZ

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 38.

Minden vevőnek még a legkisebb bevásárlással is
pénztárunk egy fénykép-bonnt szolgáltat ki, amelyen a bevásárlott összeg nyugtáványozva
lel. Amidőn ezen bevásárolt áruk együtt a 20 korona összeget meghaladják, vagy
20 korona értékű áru egyszerre lesz bevásárolva

minden vevő teljesen ingyen kap

bármely tetszés szerinti, nekünk átadandó fénykép után egy 60 cm. magasságu művésziessen elkészített

ÉLETNAGYSÁGU HŰ FÉNYKÉPET

csupán a kifésztésért és a díszes papírkéretért (passe-partout) önköltségünket 3 koronával számítjuk fel. A világ egy műintétele sem képes az ingyen képet magát 20 koronán alul elkészíteni.

Az 1901. évre szóló teljes naptárral ellátott **KÉPES NAGY ÁRJEGYZÉK** a közkedvelt egy és kétkoronás árnosztályunkról, valamint az összes árucikkekről kívántra ingyen és bérmentve.

Mindkét nem

összes nemű és bőrbetegségeit dr. Olivier párisi vérgyógyító piskóitával gyógyítják, a mely egyedül hivatalosan jóváhagyott és díjazott 24.000 frankkal jutalmaztatott. Itélje ön, hasonlitsa össze ezen autentikus bizonylatokat, ezen egyedül létező, kétségtelenül bizalmat érdemlő biztosítékát egy ötven éves szakadatlan gyógyeredménynek. Egy 80 oldalas füzet díjtalanul küldtük meg (1 külföldi bélyeg), Tanácsot levélben adunk. Rue Rivoli 33, Páris Raktár Budapestben a Török-féle gyógyszerüzemben Király-utca 12. és több más gyógyszerüzemben.

Párisi kiállítás: Arany érem,

FERNOLANDT

cipő-fénymaz, a világ legjobb fénymáza, gyorsan melyfékete fényt ad és a bőr tartósságát fenntartja.

Alapított 1882-ben. Gyártó raktár: Esz. L. Schulerstrasse 21. Kapható mindenütt. Raktár Budapestben, V. Lipót-körút 24. sz.

BERGER-féle GYOGYÍTÓ KÁTRÁNY-SZAPPAN

tekintélyes orvosok ajánlják, Európa legjobb államában fényes sikerrel alkalmazták

mindennemű bőrdületes

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kozz s dőlőt kitégek, egyzsinón orr-rezeség, ótvár, fagydag, lábizás, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a fakátrányt 40%-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Gyalások elke-rülése végett határozottan Berger-féle kátrány-szappan megrendelése s az ismert védjegyre való figyelemzés kéri. Idült bőrbetegségeknél sikerrel alkalmazták a kátrány-szappan helyett a Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan. A gyengébb kátrány-szappan az

ARCIBŐR TISZTÁTLANSÁGAI

eltávolítására: a gyermekeknek valamennyi fejbetegségei ellen feltétlenül használt, mosdó és fürdőszappan mindennapi használatul szolgál a

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

85% glicerín tartalommal és szonó illattal.

Ára minden faajak használati utastással együtt darabonként 35 kr, 6 darab 1 frt 90 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendők: Borsos-szappan a bőr simítására, borsos-szappan pattanások ellen, carbol-szappan a bőr simítására külön helyeken és mint fertőtlenítő szappan, Berger-féle fenyű-fürdő-szappan és fenyű-pipere-szappan. Berger-féle gyermek-szappan a szeszre korozó (26 kr).

Berger-féle Petrosuifoi-szappan

rezes orr, kútt, bőrvizettség és arcvörösség ellen, szepi-szappan igen hatékony (78 kr).

Berger-féle kénes tejszappan

mitfresszer és arc tisztításra ellen. Tannin szappan lábizadás és hajkibúzás ellen.

Berger-féle fogszappan köcsögben

1. sz. rendes fogaknak, 2. sz. dohányosoknak. Ára 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanokat illetően utalunk a röpítőre. Csak Berger-féle szappanokat kell kérni, miután számtalan hatástalan utánzatok vannak. Gyár és főraktár:

G. Hell & Comp. Troppan.

Érdemjellel kitüntetve a nemzetközi gyógyszerkiállításon Bóschon 1900 Budapestben nagyban és kisebbben kapható: Török József gyógyszerüzemben, Király-utca, Tallmayer és Seitz, Kochmeister Frigyes utóda, Detányi Frigyes, Detányi Károly, Waltersperfer Fül, Kerepesi-ut, Keruda Nándor, Molnar és Moser, Lang Gusztávnál, továbbá a következők gyógyszerüzemében: Bayer A., Fanser M., Faylis J., dr. Jarmal, Feistl Ottó, dr. Erger, Eisoldörfer G. és többi budapesti és Magyarország egyéb városában lévő gyógyszerüzemében.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltelős közönséget folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmeglebbebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrásy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az énfertőzést utó-bajait, az egyrészt férférok, magömlések, a bujakor utókövetkezményeit, nőknél fehér-folyást, bármennyire idősök is, valamint mindenféle női betegségeket, melyeknek a magtalanag egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyít új gyógyszerrel, bizonyított sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülés-vadás, volt osztr. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: szombat d. e. 10 óráig egész délután 6 óráig, vasár 7 óráig 6 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolnak és gyógyszerrel is gondoskodva lesz.

Háznak külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető KÉPZESERŰ UTMUTATÓ (már a 15-ik kiadásban megjelent) a neml betegségekről és ezek észszerű gyógyszereléséről című könyv, volt ára 3 frt 60 kr, most csak 90 kr. A könyv jól besomagolva lesz elküldve, 1 frt behirdetés nélküli bérmentve vagy 90 kr. utóvét mellett.

LAKÁS ES ABLAK TISZTÍTÁS PADLÓ BEERESZTÉS FÉREG IRTÁS ÉS NYÁR-UTCA 34 TELEFON 14-59 DITRICHSTEIN MOR

POR MENTESÍTÉSI VALLALAT

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kőzetész

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 59.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi sebészeti és betegápolási tárgyakban.

Saját gyártmányú, m. k. szabadalalmaz Polgár-féle **sérvkötő**, **haskötő**, **görcsre ellent gummiharisnya, orthopédiai készülékek, műlábak és kezek stb.**

Valódi francia különlegességek F. Bergerer-é, fls. párisi gyárból.

Reálitások képes árjegyzék ingyen és bérmentve

BUTOR

jó, szolid kivitelben, előnyös részletfizetésre.

Náthán Ignác

kárpitos- és asztalos-butor együtli főraktára

VII. ker. **Erzsébet-körút 23.**

Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve

Olcsó butor-eladás.

2 szokróny, 2 ajtó fényezeté	30 frt	1 ebédizsarék, ó-némot stül	3.50 frt
2 ágy, fényezeté	22	1 íróasztal, 3 fiókos	18
1 éjjeli szokróny, fényezeté	8	1 hálószoba, matt diófa	100
1 mosdó, 2 ajtó, fényezeté	14	1 hálószoba, faragott	130
2 szokróny, 2 ajtó, diófa, matt	30	1 garnitúra cépre- vagy bourette-behuzat	55
2 ágy, magas, diófa, matt	28	1 garnitúra selyem-behuzat	80
1 éjjeli szokróny, diófa, márvánnyal	8	1 garnitúra plüss-behuzat	80
1 kredenc, 4 ajt, fülkés, faragott, márv.	48	1 szalonasztal	10
1 diván, magas támla szőnyeggel	40	1 consol márvánnyal és tükör	28
1 ebédiz-asztal, diófa, matt	12		

Nagy választék egyszerű, valamint a legdisezebb kivitelű butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
Budapest, Erzsébet-tér 18 Sas-utca sarok, I. emelet.
Árjegyzék kívántra ingyen és bérmentve

OLCSÓ

arany és ezüst eladás

regli és új arany és ezüst tárgyakat, gyémánt briliánt és drágakövet eladunk

13 lates oszti evésdészetek és szemleire 60 frt, 12 szemleire valót 142 frttól kezdve és feljebb. Aranyfértáncok fagon nékelti masív aranygyűrűk 2 forint 40 krtól kezdve 12 darab erős evésdészköz 8 for 40 kr, továbbá mind a szemlébe vigó cikkek a leg-gősebb árak mellett.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Grünberger A. Béla örökösével
Budapest, IV. Váci-utca 30 I. em. 23. Haribazár.

Hirdetmény.

Eszenél közhírré tételük, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (VIII. sorsjáték) 6. osztályának húzása 1901. évi szeptember hó 25-től október 22-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon:

Szeptember 25, 26, 27, 28, 30. Október 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 18, 22.

A húzások mindig d. e. 9 órakor kezdődnek, és a magyar kir. állami ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a húzást teremben (IV., Eszék-tér, bejárat a Duna-utca felől.) A sorsjegyeknek a VI. osztályra való megújítása a játéktér szerint minden igényt kielégítő elvételének terhe alatt 1901. szeptember 18-ig eszközöndő.

Budapest, 1901. szeptember hó 8-án.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lónyay Hazay

Legjobbajk saját nemükben a

MAGGI

élelmiszerek.

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.

Maggi izesítésre

minden leves-, bonillon-, mártás- s főzeléknek stb. meglepően jó ízt kölcsönöz. Néhány csöpp elegendő. Üvegecskékben 50 fillértől kezdve.

FRANCIA LEVESEK

1 tábla ára 15 fillér és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány perc alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

ERŐLEVES-TOKOK

1 tok elég 2 adag finomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzá-tétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb mint bármely reklám.

Minden fűszer-, élelmiszerkereskedésben és drogeriában kapható.

WEINER ÉS GRÜNBAUM

BUDAPEST, VÁCI-UTCA 2.

Egyéves önkéntesek részére küld díjtalanul árjegyzéket.

Egyéves önkéntesek részére készíti a legegánsabb egyenruhákat.

Egyéves önkéntesek részére sorozási kérvénymintákat díjtalanul küld.

Egyéves önkéntesek részére legolcsóbban készít egyenruha-felszerelést.

Egyéves önkéntesek részére minden katonai ügyben díjtalanul ad felvilágosítást.

Egyéves önkéntesek részére újabban kiadott utbaigazítási könyvét díjtalanul küldi.

WEINER ÉS GRÜNBAUM

BUDAPEST, VÁCI-UTCA 2.

Ingyen

egy iskolai táskát, aki az Eiszó budapesti ruhagyár

Angoldivat Károly-körút 16. Központi Városháza 6 és 7. fűzieteiben Deutsch Mór és fainál iskolai öltönyöket vesz. Ujdonság: Széll kabát belés nélkül Darányi-esőköpeny Kossuth-öltöny

Kataphorese

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legjobban ajánljuk Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44. l. em

Durbints sógor

Mert mondok, ha mán irtak könyvet alóru is, gyesznóru is, miért ne lehetne könyv a sógorral is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalkozkodik, benne van a sógor izetialia is móg más efféle kesőrés történetök. Egy könyv 1 forint. Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

!! Sérültek figyelmébe !! A MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR orthopediai műtételésében Budapest, VII., Kerepesi-út 32. M. (a Rókus-kórházzal szemben) saját gyártmányu sérvkötők legkiválóbb kivitelben kaphatók. Egységár 3, 4, 5 és 6 frt. Kétféle 8, 9, 10 és 12 frt. Ugyanott állítas melletti kézenk: Műlábak, műkezek, lábcsépek, fűzők ferdennötteknek, egyesek tartók, haskötők méretük szerint 3 frtől 12 frt. Dinna-ív (havi kötélek) 3 frt 50 kr. Gummihártyák méretük szerint, valamint a betegápoláshoz szükséges cikkek és valódi francia különlegességek jutányosan kaphatók. Figyelem! Kiszállítás. Árjegyzéket zárt borítékban ingyen.

Bécsi nők köszönetétik szépségüket

Eredeti Pompadour Paszta használatának, amelyet néhai Mod. dr. Klix A. talál fel. Ez a szőpítószer használati leírás nélkül frás arcra, a legelő fehére ráncoktól arcotól még a kőszagkorig le, szilulakst keszesse mellett a fejre küllőmentesen szőpítésre melletti szőpít, málfolt, lumólőlyöket, pattanásokat, arcpirot, a bőrnök minden tisztáltaisáát; már 10 év óta a főúraságok, művészek stb. használatában, a mórli bizonylatok és közzönlővelek rendelkezésre állnak. E szőpítő szer öngyának és ártalmatlanságának legjobb bizonyítéka a 40 éves létele, a mely idő alatt ugyanekek ezer hasonló szer köztöként és újra előnt. Egy 6 hónapra való tegely ára 1 frt 50 kr.

Közlőközléseket vasutón és hajón, az útközben és csomagolás megtekintéséval, elfogad az elártható Szabadalmazott Butorlocaival Caro és Jellinek szállító Budapest, V. Arany János-utca 34

RITKA ALKALOM 300 drb 1 frt 80 kr.

1 gyönyörű aranyozott óra elegáns láncsal, jól jár, 3 óráig járhatkac érte. 1 gyönyörű nyálkáló keleti gyöngyökkel, legdrágább hógyéksezer-képe, nyakra vagy a hajba, szabad zárral, 1 elegáns nikkel szobkés 2 pengével, 1 eleg. bőrtárcsa, 1 eleg. nikkel szőp-írón, 1 eleg. női mórli tájéj, 1 pár fűlvevő stímli brillánsok, 1 elegáns nyaktó, 1 eleg. közzel kelző és melegítő tárcsa, 1 eleg. szőpítőkészlet (beira dug) tárcsával, 1 jószagu pi-perezsappan, 1 eleg. nyakra- való védő, 35 angol tárgy a legelőre, 200 drb különféle a hűtőben szőpítőkészlet, mind a 300 drb az órával együtt, mely egymaga is megéri a pénzét, postaköltséggel még csak tördő 10 frt 80 kr-től kapható nemzeti kivitteli egy-től M. B. Bravmann, Krakau, Nem tetszőrt visszaküldi a pénzét.

Egy kis ipartelep minden háztartásban csekély költséggel berendezhető. Előrendelendő szőpítőkészlet, 36 korosztályos. Levéltek 25 filléres bűlyéggel becsentve. Egárt & F. E. Magrinl címen, Mailand (Olaszország).

Butor csak jó minőségű. Hátszóba, kredene, finom szőp-nyegvány, serral szőpök, szőp-írón, könyvcsőkrény, tri szőp-nyegvőtel, ottoman, szőp-garnitúra, különféle tikrék és más mindennemű dísz tárgy, ugy egyenként is, sürögősen nagyon ócsón előadó. Steinberger Manó Kárpitos mesternél. VI., Gyár-utca 25. szám

Titkos betegségek szakorvosa

Dr. CZINCZÁR J. egyetem. orvosudor

gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozási zavartól mindeneműt bármily régt követő Nemi betegségekét ugymint hűgcsőfolyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakörvs sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb bérbetegségeket és szépséghibákat, továbbá Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia) meglepő biztos eredményel gyorsan a legújabb módon. Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-út 14. sz. l. e. Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig. Külön várótermek. Külön be- és kijárat. Levelekre rögtön válasz.

Arak: Egyoldalu Kétoldalu 12 korona, 24 korona Gyáramban teljes jó-állás mellett készűnek, továbbá: járó- és tám-gépek, műfűzők ferdennöttek részére és scolisia-nál Helsing rendszer szerint. Műtá-bak és kezek, has-kötők, köldöksérvkötők, gőrcsér-hárnyak stb. stb.

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kő-t-szer-gyára (alap. 1878.) Bpest, IV., Koronahercég-utca 17 c. Gyár: Központi városház. Kéretik a címre jól ügyelni. 12 korona rendelésnél bérmentes. Meg nem felelő kész-séggel kicseréltetik.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmöglegben ajánlható

DR. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-orvos

Electrotherapiail rendelő-intézet IV. Kigyó-utca 5. l. em. Klotild-palota (Atjáróház és lift használat).

A legelnyagoltabb hűgcsőfolyásokat, legsúlyosabb hűgylőlyagbajokat, bujakörvs sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbjait Elgyengült férfierőt az orvisi világ által legújabban olyannyira felkarolt és hatásában páradan sikerő Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magóműseket, nőknél főhőrfolyást befecs-kondórs nélkül, a legmakacsabb bérbetegségeket, valamint ifjúkori bűnik következtében berállott ideg és ennek utókövetkezményekké létre-jött hátréncinabajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-leg gyógyszeréről is gondoskóva lesz.

